

เอกสารเล่มเล็กชุด ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน
“พลังเยาวชนพลิกพื้นที่พลังท้องถิ่น”

“รวมเรื่องราว ช่วยกันเล่า ช่วยกันเรียน”

วารสารนี้ หลวงมณี รวบรวมและเรียบเรียง

ที่ปรึกษา คุณทรงพล เจตนาวณิชย์
ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
(สรส.)

จัดทำโดย สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
เลขที่ 386/59-60 ซอย 42 ถ.รัชดาภิเษก
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2513-8823 โทรสาร 0-25138824

สนับสนุนโดย มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
เลขที่ 9 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2544-2513 โทรสาร 0-2544-3896
www.scbfoundation.com

คำนำ

โลกยุคปัจจุบัน กล่าวได้ว่าเป็น **ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้** (Knowledge-Based Society and Economy) ที่ขับเคลื่อนหรือแข่งขันกันด้วย **"ความรู้"** เป็นปัจจัยสำคัญ การแข่งขันหรือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อมุ่งไปสู่ความอยู่ดีกินดี และมีความสุข **"ความรู้"** ถือเป็น **"ต้นทุนทางปัญญา"** ที่ต้องสร้างยกระดับ รวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ โดยให้เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้ง่าย หรือเรียกว่าต้องมี **"การจัดการความรู้"** (Knowledge Management / KM) เพื่อให้การดำเนินงานของบุคคล องค์กร และเครือข่าย บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ทำหน้าที่หนุนเสริมการกลไกการทำงานของชุมชนท้องถิ่น ให้มีขีดความสามารถในการนำแนวคิดหลักการ และเครื่องมือการจัดการความรู้ไปใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

เอกสารเล่มเล็กชุด **ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน “พลังเยาวชนพลิกพื้นที่ท้องถิ่น”** สรส.จัดทำขึ้นเพื่อ (1) บันทึกร่องรอยการเรียนรู้ร่วมกันของเด็กเยาวชน ครอบครัว ชุมชน กลไก และหน่วยบ่มเพาะเด็กและเยาวชน (2) นำเสนอบทเรียน องค์ความรู้ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี (3) นำเสนอวิธีการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ของเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความหลากหลายของบริบทและเครือข่ายปฏิบัติการ (๔) นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ที่เป็นนวัตกรรมสังคมในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายใต้การดำเนินงานของโครงการและพื้นที่เครือข่ายอื่นๆ

สรส. ขอขอบพระคุณแกนนำชุมชน ภาคีพันธมิตร และผู้ที่มีส่วนสนับสนุน และเกี่ยวข้องในการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทุกท่าน

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

แนะนำโครงการ

เอกสารเล่มเล็กชุด “ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน: พลังเยาวชนพลิกฟื้นพลังท้องถิ่น” จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเอกสารประกอบการประชุม “ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน: พลังเยาวชนพลิกฟื้นพลังท้องถิ่น” วันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงแรมฟ้าฝั่งสปอร์ตริสอร์ท จังหวัดขอนแก่น

คณะทำงานพื้นที่ภาคอีสานได้ทำการคัดสรรโครงการและเรื่องราวที่น่าสนใจจากการทบทวนสถานการณ์เด็กและเยาวชนภาคอีสาน (Situation Analysis) และเรื่องราวดี ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมาย ด้วยการเยี่ยมชมศึกษาพื้นที่ พุดคุยเพื่อถอดบทเรียนเด่นจากโครงการหรือ เรื่องราวที่ได้คัดสรรแล้ว พร้อมกับเขียนออกมาเป็นเอกสารเรื่องเล่า เร้าพลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความรู้ที่มีอยู่ในบุคคลและกลุ่มคนให้ชัด พร้อมกับกระตุ้นการเรียนรู้ของกลุ่มเด็กเยาวชนและภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสริมศักยภาพเยาวชน

โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น (4 ภาค) ดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา มูลนิธิสยามกัมมาจล และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมีขีดความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และมีศักยภาพที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง อีกประการที่สำคัญคือ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในท้องถิ่น รวมทั้งเกิดเครือข่ายการจัดการความรู้ในเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
เกริ่นนำ รวมเรื่องราว ช่วยกันเล่า ช่วยกันเรียน	6
วราภรณ์ หลวงมณี ผู้ประสานงานภาคอีสาน ศิลปะกับการเรียนรู้ภาวะภายใน	8
วรินทร์ โสกา (โอเล่) เยาวชนศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน เมื่อนั้นกลายเป็นแม่ค้า วรินทร์ โสกา (โอเล่)	11
เรียนรู้ข้ามพื้นที่: แลกเปลี่ยนกับเครือข่าย “เด็กบ้านดินและเด็กรักถิ่น”	19
สกลุรัตน์ สร้อยคำ (มัด) เยาวชนศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน เกษตรบ้านดิน	25
ศักดา เหลาเกตุ เยาวชนศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน ก้าวที่สอง !! ผู้เส้นทางแห่งยุวกระบวรกร	32
วิชุดา ลุนหล้า (ปริม) เยาวชนศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน เรื่องเล่า เรื่องราวชีวิต	41
วิโรจน์ วงศ์เสนา เยาวชนบ้านท่ามะไฟหวาน จังหวัดชัยภูมิ บินเหนือ (เมฆ)!! เด็กหญิงวิชุดา ลุนหล้า (ปริม)	47
ทอดน่องท่องตลาดสีเขียว จังหวัดสุรินทร์ วิโรจน์ วงศ์เสนา เมล็ดพันธุ์เม็ดเล็ก	54
นางสาวสุพัตรา คำบัว (เมย์) เยาวชนหนองเรือ เย็นวันศุกร์และเช้าวันเสาร์	66
นางสาวพิลาวรรณ ชงสวัสดิ์ (แอม) เยาวชนหนองเรือ	

สารบัญ (ต่อ)

Project “H” โครงการสร้างโรงเพาะเห็ด	70
พิศุตย สองสี (สูตย) เยาวชนจังหวัดสุรินทร์	
ความในใจจากหนึ่งสุรินทร์ สขศักดิ์ เรื่องยิ่ง	74
เมื่อนั้นเป็นผู้จดบันทึก เอื้องฟ้า วงษ์พิมพ์ (หน่อง)	76
เรียนรู้ 10 วันกับการเปลี่ยนผ่านเป็น “ยุวกระบวนกร”	80
เด็กชายวิรัชศักดิ์ ภู่อุ่น (กอล์ฟ) ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน	
ประสบการณ์ครั้งแรกเมื่อผมรอ่านที่จะเป็นกระบวนกรน้อย	89
นายชาญณรงค์ เหลาเกตุ ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน	
เรื่องเล่าของมัด สกุลรัตน์ สร้อยคำ (มัด)	93
เรื่อง 10 วันกับการใช้ชีวิตในค่าย	98
นางสาวนันทนา เหลาจำปา (ลักษ์) ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน	
เข้าค่าย 10 วัน เด็กชายสุชาติ เขียวหนู (โจโจ้)	105

เกริ่นนำ รวมเรื่องราว ช่วยกันเล่า ช่วยกันเรียน

งานเขียนชุดนี้เกิดจากพลังของเด็กเยาวชน พี่เลี้ยง และผู้ประสานงานที่ช่วยกันตั้งแต่การกระตุ้นให้เขียน ให้แนวทาง ช่วยกันอ่าน และเติมเต็มตามรูปแบบของแต่ละคนที่ถนัด เรื่องเล่าของบางคนที่อยู่ในเล่มนี้ เป็นงานเขียนครั้งแรกของเขา แต่พลังของการใช้งานเขียนในการสัมผัสรู้ภายในและภายนอกของตนเอง มันจึงมีความงดงามและมีคุณค่าอยู่ในตัวของมันอยู่แล้ว การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง ก็มักจะให้น้องๆ เวียนกันบันทึกกิจกรรม แต่ให้เป็นการบันทึกแบบมีส่วนร่วม นั่นคือให้มีตัวเองเข้าไปเล่นกับเหตุการณ์นั้นด้วย อาจเล่นเรื่องความรู้สึก หรือสิ่งที่เราได้เรียนรู้ในฐานะผู้สังเกตการณ์

การเรียนรู้เรื่องการเขียน จึงไม่ใช่เพียงเรื่องของ การ “ลงมือเขียน” แต่มันยังมีปัจจัยแวดล้อมอีกมากมาย ทั้งมุมมองที่มีต่อโลกต่อชีวิต เห็นว่าชีวิตคือการเรียนรู้ เขาก็จะเปิดใจเรียนรู้ผ่านงานเขียน ความรู้สึกไว้วางใจก็เป็นปัจจัยสำคัญ มันเป็นผลจากความรู้สึก “ปลอดภัย” เมื่อเขาเขียน หลายคนที่ชอบอ่านหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือประเภทไหน พวกเขาจะจรรำรวยคำศัพท์กว่าคนอื่น จะใช้คำได้หลากหลายมากขึ้น สำหรับคนที่ช่างสังเกต ก็จะเป็นนักเขียนที่มีความละเอียด ประณีต มีข้อมูลในการวิเคราะห์ ตีความ เชื่อมโยง จึงมีเรื่องราวให้เขียนได้มากมาย ไม่ว่าจะจากข้างในของตนเอง สภาพแวดล้อม และสังคมใกล้ตัว ไกลตัว ก็หยิบมาเชื่อมร้อยได้ทั้งนั้น เพียงแต่เราสัมผัสรู้

สำหรับผู้ประสานงานที่ต้องอ่านงานให้กับน้องๆ ก็จะจับความรู้สึกจากตัวหนังสือไปด้วยว่า ตอนนี้อารมณ์ของเขายู่ประมาณไหน กำลังสนุกกับการเรียนรู้เรื่องอะไร หรือกำลังเบื่อหน่าย จะช่วยแบ่งเบาหรือเติมเต็ม รวมทั้งใช้กระบวนการกลุ่มในการช่วยกันอ่าน ช่วยกันเขียน งานเขียนจึงมีพลังแบบนี้และงานเขียนในเล่มนี้ของแต่ละคน ไม่ได้ร้อยเรียงกัน เพราะเขียนในวาระที่แตกต่างกัน ตามแต่ว่าใครจะประทับใจเรื่องราวอะไร และก็เขียนสิ่งเหล่านั้นขึ้นมา การเขียนในช่วงเวลาที่เพิ่งผ่านเหตุการณ์นั้นมาได้ไม่นาน ตัวหนังสือก็จะมีอารมณ์ ความรู้สึกที่เด่นพลิวอยู่ในนั้นด้วย มันจึงเป็นเสน่ห์ของการเขียนแบบเรื่องเล่านี้เอง ที่เผยให้ความสดออกมาอย่างชัดเจนผ่านอารมณ์ของตัวหนังสือ

ศิลปะกับการเรียนรู้ภาวะภายใน

นางสาววรินทร์ โสภา (โอเล่)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

ศิลปะ กับความหมายของคำนี้แล้วหลายคนคงจะนึกถึงความวิจิตรงดงามของรูปภาพ โบสถ์ วัดอารามหรือรูปปั้นที่สวยงามจนจนหาที่ติไม่ได้ แต่ถ้าถามถึงตัวของฉันแล้วรูปภาพหรืองานศิลปะ ฉันไม่ค่อยคุ้นเคยกับงานแบบนี้เท่าไร

ตอนฉันเรียนอยู่ชั้นมัธยมวิชาศิลปะ ถ้าจะว่ากันจริงๆ เป็นวิชาที่ทำให้ชีวิตของฉันตกต่ำที่สุด ฉันแทบจะไม่มีค่าอะไรเลยถ้าเทียบงานของฉันกับของเพื่อนมันช่างต่างกันลิบลับ ทุกครั้งที่มีการวาดรูปหรือทำอะไรสักอย่างทีครูจะเน้นคำว่า “มันต้องสวยงาม ถ้าไม่เช่นนั้นฉันจะตัดคะแนนความเรียบร้อยและสวยงามของพวกเขา” ถ้าฟังแบบเฝินๆคงเข้าใจว่า ครูทุกคนก็คงอยากให้เราดูศิษย์ของเราได้ดี แต่สำหรับฉันแล้วมันเป็นเหมือนคำพูดที่ทำให้ตัวของฉันเล็กลง คุณคงคิดว่าฉันมีอคติกับงานศิลปะใช่ไหมละ ถ้าให้ฉันเป็นคนตอบตัวเองก็ไม่รู้เหมือนกันแต่ที่แน่ๆฉันไม่ค่อยชอบงานศิลปะเท่าไรเพราะทุกครั้งที่มีการวาดรูปมันก็จะมีการเปรียบเทียบว่าของคนนี้สวยคนนี้ไม่สวย ฉันจัดอยู่อย่างหลังมากกว่า ฉันก็เลยไม่ชอบการเปรียบเทียบเท่าไร เพราะเมื่อมีการเปรียบเทียบฉันก็จะรู้สึกอึดอัด กังวลจนทำให้ตัวเองวอกวนทำอะไรไม่ถูกและดูแย่มากในสายตาของตัวเองและอาจจะเป็นคนอื่นด้วยก็ได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้ฉันกลัว ไม่กล้า อากาที่ฉันเป็นอยู่ฉันรู้ว่ามันไม่ได้ดีกับฉันเลย

เมื่อต้นเดือนตุลาคมที่ผ่านมาได้มีค่ายเกี่ยวกับงานศิลปะมันเป็นค่ายที่ต้องขีดเขียนและปั้นแต่งแต่สิ่งที่สวยงามลงไปบนกระดาษขาว ซึ่งฉันเองคงทำไม่ได้แน่ นี่เป็นเสียงภายในที่เข้ามาตอกย้ำฉันว่าไป นี่เป็นความกังวลก่อนการเริ่มค่ายสำหรับฉัน แต่พอถึงวันเริ่มค่าย จากกิจกรรมแรกคือกิจกรรมรายงานตัว ปั้นดิน และวาดรูปจะบอกว่าเป็นวัฒนธรรมของทุกค่ายเลยก็ว่าได้กับการที่ได้ทำ ความรู้จักกัน แม้พวกเราจะรู้จักกันมาในระดับหนึ่งแล้วแต่ว่า แต่ละค่ายที่พวกเรา ได้อบรมกันมาฉันคิดว่าพวกเราคงได้เรียนรู้กันและกันมากขึ้น

คนที่มาสอนเราที่ศูนย์การเรียนรู้ชาวดินในวันนี้ ท่านเป็นครูสอนศิลปะ

นักร้องแบบและตอนนี้กำลังศึกษา ป ริ ญ ญา โ ท อ ยู ที่ มหาวิทยาลัยมหิดล นี่เป็นเปลือกนอกที่เรารู้จักกันก่อนที่ครูจะสอนพวกเรา ครูมีชื่อเล่นว่า “ตุ้” พวก

เราจึงเรียกว่าครูตุ้ กิจกรรมแรกที่เราได้เรียนก็คือการปั้น ครูตุ้สอนทุกอย่าง ตั้งแต่การเลือกดินว่าดินแบบไหนถึงจะใช้ได้และก่อนที่จะได้ดินมาให้พวกเรา ปั้นแต่ละครั้งดินเหนียวก็ต้องเอาไปตากให้แห้ง พอแห้งก็ทุบให้ดินแตก

ก่อนแล้วจึงเอาไปร่อนน้ำเพื่อคัดเศษไม้ ก้อนหินหรือเศษแก้วที่อาจทำอันตรายกับเราได้ ในยามที่เอามานวด จากนั้นก็นำเอาดินเหนียวที่ผ่านการร่อนแล้วไปตากจนแห้ง แล้วเราก็เอาดินนั้นมาผสมกับน้ำแล้วนวดดินอีกรอบ รอบสุดท้ายของการนวดดินก็คือดินอยู่ในมือของคนที่จะปั้นมัน ครูบอกว่าเวลาที่เรานวดดินต่อม

ต่างๆที่อยู่ในฝ่ามือของเราจะหลั่งสารที่ชื่อ “อิน โคฟิน” ออกมามันเป็นสายที่พวกเรารู้จักทั่วโลกไฟฟ้า

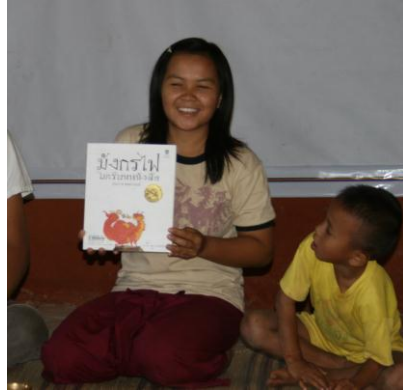
ครูเล่าว่าการนวดดินมันเป็นศาสตร์หนึ่งที่ช่วยลดสภาวะทางจิตที่เกิดจากความเครียด ความกังวลต่างๆ ที่เกิดกับคนทำงานและที่นำไปเป็นห่วงก็คือ มีวัยรุ่นอีกมากมายที่กำลังเข้ารับการรักษาโดยการใช้นิ้วที่เป็นวิธีการบำบัด ทำให้เรากลับมาอยู่กับตัวเอง ถ้าในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “สติ” สติก็คือความระลึกที่รู้ว่าตอนนี้เรากำลังทำอะไร กำลังนั่ง กำลังกิน กำลังนอน กำลังเดิน ฯลฯ และตอนที่พวกเรากำลังลงมือปั้น ครูก็จะบอกว่าให้พวกเราอยู่กับตัวเอง คอยเฝ้า มองสภาวะที่อยู่ภายในของเราว่า ตอนที่เรากำลังปั้นมันเกิดอะไรขึ้นบ้างกับภายในของเรา เราใช้เวลาเกือบสามชั่วโมงในตอนเช้ากับเรื่องราวของการปั้น จากนั้นเราก็มานั่งคุยกัน เกี่ยวกับความรู้สึกหรือสิ่งที่มันเกิดขึ้นในขณะนั้น หลายคนก็รู้สึกว่าสบาย ภูมิใจว่าถึงแม้สิ่งที่ตัวเองทำจะไม่สวยเหมือนคนข้างๆ แต่เขาก็ภูมิใจ บางคนก็บอกว่าคนก็เหมือนกับดิน เราสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งเขาได้เรียนรู้จากการที่เขาได้ลงมือปั้นดิน แล้วรู้สึกว่ามันไม่ได้ตามที่ต้องการเขาก็เอาดินกลับมานวดแล้วก็เริ่มปั้นมันใหม่ จนกว่าที่เขาจะไดรูปร่างที่พอใจ เขาได้เรียนรู้ว่าความล้มเหลวและการทำอะไรที่มันซ้ำๆ จะทำให้เราแกร่งและชำนาญขึ้น

ส่วนฉันเริ่มเข้าใจแล้วว่าศิลปะไม่ใช่การเปรียบเทียบ ว่าใครวาดสวยไม่สวยแต่มันขึ้นอยู่กับมุมมองและทัศนคติภายในของเราเองต่างหาก ที่จะนำงานศิลปะมารับใช้เราในแง่มุมไหน ถ้าเพื่อสร้างความสุขที่เกิดจากการได้ลงมือทำ มีสติอยู่กับสิ่งที่ทำ เรียนรู้กับภาวะภายในที่มันกำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น วันนี้ฉันก็ทำได้สำเร็จแล้ว และที่สำคัญที่สุดของวันนี้คือ “การก้าวผ่านความกลัวที่เราสร้างขึ้นมาเอง”

เมื่อฉันกลายเป็นแม่ค้า

วรินทร์ โสภ (โอเล่)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

คนเราทุกคนล้วนมีความฝัน และความฝันของแต่ละคนก็แตกต่างกันออกไปตามเป้าหมายของชีวิต คนที่ตามหาฝันเจอแล้วก็ถือเอาโอกาสนี้

แสดงความยินดีด้วย และสำหรับคนที่กำลังตามหาความฝันของตัวเองอยู่ก็คงเป็นโอกาสดีที่จะทำให้เราได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่าง ที่คนหาความฝันของตนเองพบแล้วอาจไม่เคยได้สัมผัส

ทว่าไปแล้วฉันเองก็มีความฝันเหมือนกันมาตั้งแต่เด็กเลย แต่มั่นนานจนจำไม่ได้ว่าตอนนั้นตัวเองอยากจะทำอะไรหรือเป็นอะไร ตอนนี่เริ่มรู้แล้วว่าฝันของเราจะเป็นจริงหรือไม่ มันขึ้นอยู่กับเราต่างหากละว่าจะจมอยู่แต่ในความฝันหรือจะเลิกฝันแล้วมาลงมือทำ ว่าอันไหนมันจะเกิดผลเร็วกว่ากัน เมื่อเราโตขึ้นฝันของหลายคนก็อาจจะเปลี่ยนไปและหลายคนก็อาจจะไม่เปลี่ยน ฝันของบางคนก็อาจจะขึ้นอยู่กับพ่อแม่ หรือตามกระแสของสังคม ก็ว่ากันไปตามสภาพแวดล้อม

ฉันคิดว่าฉันก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ยังไม่แน่นอนกับเรื่องของความฝันหรือเป้าหมายที่ตัวเองอยากจะเป็นอะไรหรือทำ ฉันก็เลยเลือกที่จะทำทุกอย่างที่เข้ามาในชีวิต แม้ว่าจะมีบางครั้งที่เรารู้สึกว่ามันไม่ได้เข้าอะไรกับเราเลย แต่การที่ลองทำอะไรที่เราไม่ชอบ มันก็ทำให้เราได้ฝึกฝนตัวเอง ในเรื่องของความชัดเจน

มากยิ่งขึ้น และอย่างน้อยเราก็จะรู้ว่ามันใช่จริงหรือเปล่า จะได้ตอบตัวเอง
ถูกต้อง

ตอนนี้ฉันก็กำลังอยู่ในขั้นตอนที่กำลังหาคำตอบให้ตนเอง ฉันจึงตั้งใจเรียน
และก็มีกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน ต่างอำเภอและจากต่างจังหวัด มีชวน
น้องอ่านหนังสือในทุกวันเสาร์ มีเลี้ยงเด็กบ้าง และล่าสุดตอนนี้ก็ทำน้ำเต้าหู้ขาย
ในหมู่บ้าน นี่เป็นงานเดียวชิ้นแรกที่ฉันเลือกทำเอง และคิดเอง ไม่น่าเชื่อมาก่อน
เลยว่าวันหนึ่งฉันจะได้มาเป็นแม่ค้าขายน้ำเต้าหู้ ฉันยังจำวันแรกที่ฉันได้เริ่มทำน้ำ
เต้าหู้ได้ 26 กันยายน 2551 หลังจากที่ได้สูตรน้ำเต้าหู้มาจากสื่อที่พี่พรผู้ใจดีส่ง
มาให้พวกเราเสื่อกับกางเกงเมื่อรวมกันแล้วเกือบ 20 ตัว แต่ผู้ชายคงไม่มีสิทธิ์
เพราะส่วนใหญ่เป็นเสื้อผ้าผู้หญิง พวกเราก็แบ่งกันไปเกือบหมดทุกตัว เพราะมี
เสื้ออยู่ตัวหนึ่งที่ไม่มีใครเอาฉันก็เลยหยิบขึ้นมาดู มันไม่มีใครเอา ก็เพราะชายเสื้อ
ดำมันเริ่มขาดทำให้ชายเสื้อดูหลดลุ่ย มันจึงไม่มีใครเลือกนอกจากฉัน พอกลับ
มาถึงบ้านฉันก็เริ่มทำการตรวจค้นว่าน่าตาของมันจะเป็นอย่างไร ปรากฏว่าเสื้อยืด
สีเทาตัวนี้ด้านหน้าของมันได้สกรีนสูตรน้ำเต้าหู้เอาไว้แบบครบวงจร มีทั้ง
อุปกรณ์ ขั้นตอนการทำ และสูตรเด็ดเคล็ดลับ ของการทำน้ำเต้าหู้ พอตัวเองได้
อ่าน สูตรการทำก็คิดว่าไม่น่าจะยากถ้าเราจะทำ

เย็นวันนั้นก็ปรึกษากันแม่ ว่าอยากจะทำน้ำเต้าหู้ขาย แม่สนับสนุนเต็มที่
แต่พอตอนแรกก็ไม่ค่อยเห็นด้วยเท่าไรกลัวจะไปกันไม่รอด แต่ในเมื่อสอง
มากกว่าหนึ่งแล้วเราจะไปกลัวอะไร พอรุ่งเช้าฉันก็ไปหาซื้ออุปกรณ์ในตลาด พอ
กลับถึงบ้านก็เอาถั่วมาแช่น้ำตามสูตรที่ได้อ่าน พอตกเย็นบ้านของฉันก็เริ่มมีสิ่ง
แปลกใหม่ขึ้นมานั้นเป็นเสียงของเครื่องบด และเป็นครั้งแรกเหมือนกันที่เครื่อง
บดของเราได้ทำงานหลังจากที่ซื้อไว้นานเหลือเกินสำหรับฉัน พอ Start เครื่องก็เริ่ม
ทำงานสักพักเครื่องเริ่มอืดที่แรกก็คิดว่า เป็นเพราะตัวเครื่องก็เลยเปลี่ยนไปบดอีก
โถหนึ่งแต่ก็เหมือนเดิม สักพักเริ่มคิดได้ว่าถ้าบดมันแห้งๆ ไม่ได้ก็บดตอนมันมีน้ำ

นี้แหละ (เขารู้กันทั่วบ้านทั้งเมือง) และแล้วการบดถั่วของเราก็สำเร็จ จากนั้นก็กรองเอาน้ำจากถั่วไปต้ม

ในระหว่างที่ทำเพื่อนบ้านก็จะแวะเวียนมาถามไถ่อย่างไม่ขาดสาย เรื่องของเรื่องก็แม่ไปเรียกเพื่อนบ้านชิม บรรยากาศในเย็นวันนั้นเต็มไปด้วย รอยยิ้ม

เสียงหัวเราะ และการสนทนา มีเพื่อนบ้านหลายคนที่ถามฉันว่าไปเอาสูตรการทำน้ำเต้าหู้มาจากไหน? ไปเรียนมาจากไหน? และมีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งเธอพูดขึ้นว่า

“แซบ” ประโยคต่อมาที่เธอพูดขึ้นอีกก็คือ พี่ชายใหม่.....หนูจะซื้อไปฝากแม่ ฉันไม่ปฏิเสธที่จะขายให้เธอ และหลังจากนั้นก็มีคนทยอยเข้ามาซื้อน้ำเต้าหู้ ฉันสันนิษฐานว่าเขาต้องไปเล่าให้เพื่อนบ้านของเขาฟังเป็นแน่

ถูกละ 2 บาทนี้เป็นราคาน้ำเต้าหู้ของฉันที่ตั้งขึ้นเอง เย็นวันนั้นฉันขายน้ำเต้าหู้ได้ 3๔ บาท มันไม่ใช่เงินที่มากมายอะไร แต่ทำไมฉันถึงได้ภูมิใจจนบอกไม่ถูกว่าอาการข้างในมันเป็นอย่างไร นี่เป็นการหาเงินครั้งแรกของฉันที่ทำให้ฉันรู้สึกว่าการทำมันยากเย็นอย่างนี้ ฉันเริ่มเห็นค่าของเงินบาทขึ้นมาก็วันนี่เอง คำวันนั้นก็คุยกับแม่ว่าเราจะขายต่อไหม แม่ตอบตกลงแต่ก่อนที่บ้านไม่มีเตาแก๊สพวกเราใช้ถ่าน เราคุยกันว่าน่าจะขายตอนเช้า แม่มีหน้าที่จุดไฟ ส่วนฉัน ปั่น คั้น กรอง ต้ม และพอเสร็จก็มากรอกใส่ถุงช่วยกัน 3 วันแรก ยังเก็บอาการของความเหนื่อยหล้าได้ดี ช่วงแรกเราทำกันได้วันละ สามสิบกว่าถุง แต่ทุกครั้งทีก่อนฉันจะไปขายฉันจับความรู้สึกของความกลัว ความกังวลที่มันเกิดขึ้นกับฉัน

ในช่วงแรกๆ บางวันก็ขายหมดบางวันก็ไม่หมดจากที่ตอนแรกลงทุนประมาณ ๑1 บาท แล้วทุกวันฉันจะต้องทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และแต่ละสัปดาห์ฉันก็จะสรุปว่าอาทิตย์นี้ขายได้เท่าไร ชื่ออุปกรณ์หมดเท่าไร ก็เอามาหักกับรายได้ เหลือเงินเหลือเท่าไรนี่ก็เป็นเงินเก็บของฉันและถ้าวันไหนที่น้องตื่นขึ้นมารอกน้ำเต้าหู้ช่วย ฉันก็จะเก็บไว้ให้เขาวันละ 10 บาท และบันทึกในแต่ละวันที่ฉันเจอ และอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งก็คือความกลัว ยิ่งในช่วงแรกๆ วันไหนที่ไม่หมด มันจะกระทบไปถึงวันพรุ่งนี้ที่ฉันจะต้องเอาไปขายด้วยยิ่งวันไหนที่มีคำติชม วันเดียวกันมีทั้งมันหวานเกินและบอกให้ฉันลดน้ำตาล และวันนี้มันจืดจางเลยต้องเติมน้ำตาลอีก ร่างกายฉันก็เริ่มรับทุกคำพูดแต่ภายในคำพูดเหล่านี้มันทำให้ฉันกลัว กลัวจนไม่กล้าเอาไปขายบ้านหลังนั้นอีกและฉันก็เริ่มเอาคำติชมมาปรับปรุง

ช่วงแรกของการขายฉันเริ่มเข้าใจแล้วว่ามันเป็นช่วงเวลาของการปรับตัวของอาการภายในและภายนอก เข้าหากัน แต่ก็ยังอดที่จะตำนิตัวเองไม่ได้ว่ายังเอาใจใส่กับสิ่งที่ตัวเองทำไม่พอ ช่วงแรกมันเป็นช่วงของการปรับตัวจริงๆ เพราะการตื่นตีสี่มันยังไม่ใช่วิถีชีวิตของฉัน मैंนาฬิกาปลุกให้ตื่นแต่ถ้าไม่ใช่เสียงของแม่ฉันก็ยังไม่ตื่น และเวลาประมาณนี้ตีสี่ที่คนในซอยยังไม่คุ้นเคยในช่วงแรกเพื่อนบ้านก็จะลุกขึ้นมาไม่นานหลังจากที่พวกเขาตื่น เพื่อนบ้านตื่นตอนตีสี่เพื่อที่จะมานั่งข้าวไว้กินตอนเจ็ดโมงเช้า และบางคนยังไม่อยากลุกออกจากที่นอนก็ต้องลุก เพราะเมื่อรู้สึกตัวแล้วมันก็นอนต่อไม่หลับ แต่ทุกวันนี้เพื่อนบ้านก็เริ่มเคยชินกับเสียงนี้แล้ว ก็เลยเริ่มเข้าสู่สภาวะปกติ

ทุกครั้งที่ตื่นขึ้นมาอากาศในช่วงนี้ก็จะเย็นๆ และบรรยากาศก็ดี บางคืนก็มีดาวตกลงมาให้เห็น ถ้าวันไหนที่พระจันทร์เต็มดวงเราก็จะมองเห็นท้องฟ้าที่สดใสและหมู่ดาวน้อยใหญ่อยู่บนฟ้า ดาว พระจันทร์ ก้อนเมฆ ธรรมชาติเหล่านี้ไม่เคยลืมทำหน้าที่ของเขาเลยสักครั้ง แต่หลายครั้งที่ฉันตื่นขึ้นมาใหม่ๆ หน้าของฉันก็

จะมีบุคบึ้งจากอาการง่วงนอนบ้าง แต่ฉันก็ไม่ได้ล้มทำหน้าที่ของตัวเอง และพอถึงเวลาเอาไปขายความรู้สึกเหนื่อยมันก็จะไม่มีอยู่ ช่วงแรกที่ฉันทำไม่เกินวันละ 30 – ๔0 ถุง ตลาดของฉันก็คือกลุ่มญาติพี่น้อง และรอบๆ คุ่มตัวเอง ยังไปที่อื่นไม่ได้เพราะใจของฉันยังไม่มั่นคงพอ ที่สำคัญไม่กล้าคุยกับคนที่เรายังไม่คุ้นเคย แม้ตอนนั้นจะหนักเพียงไรแต่พอถึงเวลาเอาไปขายฉันต้องไม่เก็บสิ่งพวกนี้มาคิดมาก ฉันใช้จักรยานคู่ใจที่พาฉันออกไปพร้อมกับการยิ้ม และคำพูดที่อ่อนน้อม ทั้งการไหว้กล่าวขอบคุณทุกครั้งทีหลังจากการรับเงินและสุดท้ายคือความซื่อสัตย์ นี่เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ฉันปฏิบัติทุกครั้งเวลาฉันออกไปขายน้ำเต้าหู้ จนตอนนี้ฉันเริ่มคุ้นชินกับมันไปแล้ว

ถ้าวันไหนที่ทำได้มากฉันขายไม่หมด ฉันก็จะให้เด็กที่เล่นอยู่ตามถนนหรือยายเฒ่าที่คอยนั่งมองดูการเจริญเติบโตของฉัน ยายเฒ่ามีศักดิ์เป็นพี่สาวของตาฉัน แต่เราอยู่กันคนละบ้าน เมื่อไรที่ฉันคิดถึงตา ยายเฒ่าก็จะเป็นตาให้ฉัน และในระหว่างที่ขายถ้ามีพระมาบิณฑบาต ฉันก็จะจอดรถและใส่บาตรก่อน ฉะนั้นทุกครั้งทีฉันขายฉันก็เลยไม่ค่อยกังวลกับเรื่องที่ว่าขายไม่หมด นี่อาจจะเป็นเคล็ดที่ไม่ลับของฉันอีกอย่างหนึ่งเลยก็ได้ พอสักพักเริ่มมีคนรู้จักว่าเราขายน้ำเต้าหู้เราก็ต้องเพิ่มขึ้นมาเป็น ๔0-๕0 ถุงต่อวัน ขายบ้าง แถมบ้าง บางครั้งก็คิดไว้แล้วค่อยจ่ายวันถัดไป แต่ฉันก็ไม่ได้กังวลมากมายอะไร แถมตอนนี้ยังเริ่มมีลูกค้าประจำเพิ่มขึ้นด้วย

ถ้าถามว่ามีช่วงที่ท้อมากจนอยากจะเลิกขายบ้างไหม มันก็ท้อตามสถานการณ์ที่ต่างกันออกไป แต่ถ้าถามว่า “จะเลิกไหม” ไม่เกิดขึ้นในความคิดของฉันเลย เพราะถ้าฉันเลิกขายฉันก็จะไม่ได้ตื่นเช้ามาทรมานความขี้เกียจที่เกิดขึ้นในร่างกาย และใจของฉัน พลาดโอกาสที่จะเห็นท้องฟ้าและบรรยากาศที่คนเมืองไผ่หา ไม่ได้ตื่นตื่นเวลามีคนมาซื้อเยอะๆ ไม่ได้ยิ้มรับคำปฏิเสธและคงไม่ได้พูดคุยกับผู้ที่เดินบนท้องถนน ฉันทงพลาดโอกาสที่จะได้ออกไปเห็นวิถีของ

แต่ละบ้านในตอนเช้า และอีกหลายอย่างที่ชีวิตฉันจะได้เจอและได้เรียนรู้ไปกับมัน บางครั้งการที่เราถูกปฏิเสธก็ทำให้เรารู้ว่าชีวิตเราไม่อยู่เพียงลำพังเราต้องพึ่งพากันและกัน ฉะนั้นทุกครั้งที่ฉันออกไปขายน้ำเต้าหู้ การพูดคุยกับผู้ใหญ่ด้วยความอ่อนน้อมและมีไมตรีจิตต่อกันเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งฉันคิดว่ามันจำเป็นมากในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น

คลื่นแห่งความยุ่งยากมันก็ยังไม่หมดเพราะตอนต้นเดือนตุลาคมที่ผ่านมาได้มีค่ายอบรมตั้งสองค่ายค่าละสิบวัน หลังจากที่เป็นที่เลี้ยงมาสองปีฉันก็มีหน้าที่ใหม่อีกก็คือการทำอาหารว่างให้ผู้เข้าร่วมอบรม ในเดือนนั้นภารกิจของฉันก็คือทำน้ำเต้าหู้ไปส่งที่ค่ายทุกเช้า และเอาไปขายในหมู่บ้าน พอกลับมาก็ต้องมาทำอาหารว่างของช่วงเช้าพอเสร็จจากช่วงเช้าก็มาทำของช่วงบ่าย และปลายเดือนนี้ฉันก็มีสอบ คือทุกอย่างของเดือนนี้มันดูวุ่นวายเป็นอย่างมาก ถ้าไม่มีแม่ทำและเพื่อนบ้านคอยช่วยฉันคงจะไม่รอดแน่นอน สำหรับเดือนนี้ มีคนบอกกับฉันว่า “ให้ชีวิตของเราได้พบเจอกับอะไรที่มันหนักบ้าง เราถึงจะได้เติบโตไม่อย่างนั้นเราก็จะสบายจนเกินความจำเป็น” และที่ทำให้ฉันไม่ละความพยายามก็เป็นผู้หญิงคนหนึ่งที่ทำหนักๆ มามากมายถ้าเปรียบเทียบกับงานที่ฉันว่ามันหนักแล้ว ของเธอยิ่งหนักกว่าของฉันเป็นหลายเท่า ฉันก็เลยคิดว่าสิ่งที่ฉันกำลังทำช่างน้อยนิดแล้วมันก็เป็นทดสอบตัวเองว่าสิ่งที่เราได้รับจากค่ายอบรมมา เราจะได้้นำเอาไปใช้อย่างไร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความอดทน ความพยายาม การมีวินัย พุดในที่ชุมชน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การแบ่งปัน ฯลฯ เหล่านี้เป็นทักษะภายนอกสถานะภายในของเรา นี่เป็นเป้าหมายอีกอย่างที่ฉันตั้งเอาไว้

การที่เราทำงานหนักแน่นอนว่าเรา “ต้องเหนื่อย” เหนื่อยจนไม่รู้ว่าจะอธิบายอย่างไร คือในช่วงนี้เราต้องได้แบ่งเวลาให้กับงาน กับการอ่านหนังสือ (ที่เกิดขึ้นน้อยมาก) ฉันพยายามจะทำทุกอย่างที่ตัวเองคิดว่าทำได้แม้ว่ามันหนัก แต่ถ้าไม่เหนือบากว่าแรงฉันก็ไม่ปฏิเสธที่จะทำมัน ถ้าสิ่งเหล่านี้จะทำให้ฉันได้

เดวิด ดันเคยอ่านหนังสือเรื่องหนึ่งที่ชื่อว่า “การเดินทางสู่อิสรภาพ” ผู้เขียนชื่อ ประมวล จันทร์เพ็ง เป็นเรื่องราวของความเป็นจริงที่ผู้เขียน ในอดีตท่านเคยเป็น อาจารย์สอนอยู่ที่ ม.เชียงใหม่ แล้ววันหนึ่งก็ได้ลาออกจากการเป็นอาจารย์ใน มหาวิทยาลัย เพื่อที่จะ “เดิน” กลับบ้านที่ปักข์ใต้ (เกาะสมุย) เป้าหมายอย่างแรก คือกลับบ้านเกิดที่เกาะสมุย และเป้าหมายต่อมาก็คือการเผชิญหน้ากับความกลัวที่ไม่สามารถจะคาดคะเนอะไรได้เลย ท่านได้อามาถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือให้เรา ได้อ่านกัน และมีข้อความที่ทำในหนังสือที่ทำให้ฉันยิ่งอยากจะค้นหาตัวเองมากขึ้น เขาบอกว่า คนเรามีการเกิดสองครั้ง ครั้งแรกเป็นการเกิดจากท้องแม่ และครั้งที่สองเป็นการเกิดของ “จิตวิญญาณ” มันอาจจะเป็คำที่ใหญ่และฉันเองก็ยังไม่ได้เข้าใจคำว่าจิตวิญญาณดีเท่าไร แต่ถ้าคนเรามันมีการเกิดสองช่วงอย่างนั้นจริงฉันก็อยากจะ ได้สัมผัสกับการเกิดครั้งที่สองเหมือนกัน ซึ่งฉันรู้ว่ามันต้องแลกมาด้วยการลงมือทำและทำให้ความกลัวมันจางออกจากใจของฉันบ้าง เวลาที่เจอกับสิ่งที่ตัวเองไม่คุ้นเคย

ฉันเคยอ่านหนังสือเล่มหนึ่ง หนังสือเล่มนี้มีชื่อเรื่องว่า “ความน่าจะเป็น” เขียนโดย ปราบดา หุ่น ซึ่งมืบทสนทนาบทหนึ่งเขาถามว่า “ก้อนหิน 1 ก้อน บวกกับก้อนหินอีก 1 ก้อน ได้กี่ก้อน?” “กองทราย 1 กอง บวก กองทราย 1 กอง ได้กองทรายกี่กอง” หลายคนก็คงจะคิดเหมือนกับฉันในตอนแรกว่า คำตอบของ ทั้ง 2 ข้อที่ถามมา คำตอบก็คือ 2 เพราะที่โรงเรียนเข้าก็สอนกันแบบนี้ทั้งนั้น มันจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ และบรรทัดต่อมามีคนตอบว่า ข้อแรกคำตอบก็คือ “1 ก้อนใหญ่” และคำตอบของข้อสอง คือ “1 กองใหญ่” เพียงแต่ขนาดของมันใหญ่ขึ้น นี่ก็คือคำตอบของเขา และมีข้อหนึ่งที่เขาไม่ค่อยแน่ใจว่าจะตอบอะไรดีระหว่าง 1 กับ 3 โจทย์ $1+1= \dots?$ เพราะถ้าจะตอบว่า 1 ใหญ่ ก็นี่ถึง พ่อบวกแม่แล้วได้ ลูก เขาก็เลยไม่แน่ใจในคำตอบของข้อนี้ ว่าจะเป็ 1 หรือ 3 พออ่านจบฉันก็เลยลองมาคิดว่าความน่าจะเป็นมันมากน้อยแค่ไหน ก็เลยนึกไปถึงตอนที่เราไปเห็น

รถสิบล้อมาเททราย รอบแรกเทลงเป็นหนึ่งกอง รอบสองเทลงอีกก็เป็นหนึ่งกองที่ใหญ่ขึ้น พอเทครบ 5 รอบก็ได้คืนหนึ่งกองแต่ผิดกันที่ขนาดมันเพิ่มขึ้นก็แค่นั้นเอง ฉันทว่าที่เขาได้คำตอบแบบนี้มาก็คงเกิดจากการทำอะไรที่ซ้ำๆ กันจนเขาเริ่มชำนาญและเข้าใจกับสิ่งที่ตัวเองทำมากขึ้น อีกอย่างการที่เรามีความคิดและมุมมองที่ต่างออกไป เราก็จะได้แง่มุมที่ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

วันนี้ฉันเริ่มมีคำตอบให้กับตัวเองแล้วว่า ความใฝ่ฝัน กับความเป็นจริงที่มันวางอยู่ด้านหนึ่ง ฉันจะเลือกอะไร ถ้าเรามุ่งจะไปถึงแต่ฝันเราก็จะมองไม่เห็นดอกไม้ที่ชูช่ออยู่ตามริมถนน และก้อนหินหรือดอกไม้ที่เราอาจเดินสะดุด หรือเหยียบขำมัน เราก็จะไม่รู้จักรู้ว่าความเจ็บปวดมันเป็นอย่างไร ทีหลังต้องระวังตัวเองให้มากกว่านี้ และถ้าเราไม่ลองเดินเราก็จะรู้ว่า การเดินทางมันเหนื่อยยากขนาดไหน ถ้าไม่ล้มเราก็จะไม่รู้จักรู้วิถีลูก 3 ปีก่อน มีคนถามฉันว่าการที่เราทำอะไรซ้ำๆ มันมีข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้าง? 3 ปีก่อนฉันตอบว่า การที่คนเราทำอะไรที่ซ้ำๆ มันไม่มีประโยชน์อะไรเลย เพราะทำก็ครั้งๆ มันก็ต้องมีผลเท่าเดิม ทั้งซ้ำซากจำเจ เสียเวลา ทั้งที่คนถามพยายามจะอธิบายต่อไปให้ฉันได้เข้าใจ แต่ฉันก็ไม่ได้ฟังเขาเลย แต่พอย้อนนึกมาถึงวันนี้ ฉันก็อยากจะบอกเขาว่า ฉันได้รู้แล้วว่าสิ่งที่เขาจะอธิบายในวันนั้นคืออะไร

แต่วันนี้ การทำน้ำเต้าหู้ทุกวัน การถีบจักรยาน และอีกเยอะแยะที่มีอยู่ ถ้าเราทำมันซ้ำๆ ทุกครั้งที่ทำเราก็จะชำนาญและชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่สระรอบที่ทำผลมันก็จะต่างกัน และสิ่งที่ฉันได้จากการขายน้ำเต้าหู้ก็ไม่ใช่แค่รายได้ ฉันได้รู้เพิ่มอีกว่า ชีวิตของเราเกี่ยวคู่กับทุกสิ่งอย่างจริงๆ สิ่ง que เข้ามาทำให้ชีวิตของเราได้เรียนรู้มันมีมากมาย มันอยู่ที่เราว่าพร้อมจะทำมันหรือไม่ และหากถ้าเลือกที่จะทำมันแล้วก็ขอให้เต็มที่กับสิ่งที่เราก็กทำก็เพียงพอแล้ว **“ก่อนที่จะตอบตัวเองว่าสิ่งที่ทำนั้นมันใช่ฝันหรือความชอบของเราหรือเปล่า แต่ถ้าเรายังไม่ได้ทำเต็มที่กับมันแล้วเราจะตอบตัวเองได้อย่างไร”**

เรียนรู้ข้ามพื้นที่:

แลกเปลี่ยนกับเครือข่าย

“เด็กบ้านดินและเด็กรักถิ่น”

เล่าโดย : สกุลรัตน์ ทรัพย์คำ (มัด)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

กิจกรรมในศูนย์บ้านดินที่พวกเราเก็บ
ยี่สิบชีวิตน้อยๆ ที่ได้ร่วมกันสร้างมานับ

แรมปี วันนั้นก็เป็นอีกวันหนึ่งที่เราได้เล่าเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวกับศูนย์ชาวดิน
แห่งนี้ให้เพื่อนพี่น้องจากทางหนองเรือฟัง เพื่อเรียกน้ำย่อยก่อนที่พวกเราจะพาไป
เดินสำรวจ โดยที่พวกเราทั้งหมดทุกคนผัดกันเล่าแต่ละเรื่องที่เราชาวดินได้
สร้างมันขึ้น ส่วนเรื่องที่เราเล่าเรื่องแรกก็จะเป็น

ศักราชที่ได้เล่าถึงเรื่องราวความเป็นมาเป็นไปเกี่ยวกับศูนย์เรียนแห่งนี้ว่า
แต่ก่อนพื้นที่นี้เป็นพื้นที่เดิมที่ สกว.เคยทำงาน เขาก็พาเด็กในชุมชนไปศึกษา
งานเรื่องบ้านดินจากที่อื่นจนได้มาทำบ้านดินในพื้นที่ของตัวเองตอนนี้หลังนั้นอยู่
ที่วัด ที่นี้โครงการนั้นก็หมดไปและพวกเราเองก็ไม่ได้สานต่ออะไรมากมายแต่พอ
ปิดเทอมใหญ่ก็มีค่ายฤดูร้อนปีที่ผ่านมาพวกเราและน้องๆผู้เข้าอบรมก็มาสร้าง
บ้านดินด้วยกันเพื่อหวังว่าเราจะได้ศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ขึ้นมา คนที่
บริจาคพื้นที่แห่งนี้ให้พวกเราได้ทำศูนย์ฯแห่งนี้คือน้ำสำเนียง ที่เราทำศูนย์เรียนรู้
จากดินก็เพื่อลดต้นทุนของเราอีกอย่างที่พวกเราสร้างศูนย์เรียนรู้ขึ้นมาก็เพื่อว่าจะ
ได้เป็นที่เรียนรู้เรื่องต่างๆของชุมชน ของเราและชุมชนใกล้เคียง และอยากจะให้ที่
แห่งนี้เป็นศูนย์ที่เยาวชนมาร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ค่าการอ่านหนังสือ
สอนการบ้านน้อง ปลูกต้นไม้ ฯลฯ แล้วก็จะมึช่วงหนึ่งที่มีกระแสต่อต้านเพราะ

ผู้ปกครองของเด็กกลัวว่าเราจะเอาลูกเขามาหลอกใช้งาน อีกอย่างบ้านดินของเราก็ยังไม่เป็นรูปเป็นร่างเหมือนกับตอนนี้ พอมาถึงทุกวันนี้ผู้ปกครองก็เริ่มเข้าใจแล้วว่าสิ่งที่พวกเราทำคืออะไรและบางคนก็ยอมให้ลูกหลานได้มาร่วมกิจกรรมที่พวกเราจัดขึ้น ผลตอบรับกันคนในชุมชนเดี๋ยวนี้ก็ค่อนข้างดี ยุคบุกเบิกช่วงแรกก็มีประมาณสิบคนพวกเราก้ลำบากพอสมควรกว่าที่จะมาถึงตรงจุดนี้ บ้านดินของเราไม่ใช่เป็นแค่ที่หลบนอน แต่มันเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กๆ ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเรากับน้องๆ ที่อยากจะเรียนรู้เหมือนพวกเรา

ไอซึ่งเป็นที่ใหญ่ในศูนย์ ได้เล่าถึงกิจกรรมการฝึกอบรมต่างๆ ที่พวกเราชาวดินได้ไปสัมผัสกันมาซึ่งต้องผ่านกิจกรรมที่ท้าทายประสบการณ์ ของพวกเรา จากรุ่นสู่รุ่นค่ายแรกคือค่ายฤดูร้อนประมาณกลางเดือนมีนาคมถึงต้นเมษายน เป็นค่ายสี่สัปดาห์ที่พวกเราทั้งสามสิบชีวิตต้องได้พราวจากคนที่บ้านมา ทั้งสี่สัปดาห์นี้เราก็จะได้เรียนรู้เรื่องของการทำงานเป็นทีม การรู้จักตัวเอง รู้จักความรัก การภาวนาทักษะการตั้งคำถามการฟังและจบประเด็น หลังจากค่ายใหญ่เราก็จะมีค่ายย่อยๆ ของแต่ละเดือนซึ่งหัวข้อของแต่ละเดือนก็แตกต่างกันไปเพราะเอาผู้เรียนเป็นหลักเช่นเรื่องการเขียน การเกษตร นพลักษณ์และก้ค่ายยุวกระบวนกรค่ายนี้จะเป็นค่ายสิบวันจัดประมาณต้นเดือนตุลาคมค่ายนี้ก็จะเป็นค่ายที่ฝึกให้พวกเราเป็นกระบวนกรน้อยหรือผู้ดำเนินรายการนั่นเอง ซึ่งพวกเราทุกคนต้องได้ฝึกเป็นผู้ดำเนินรายการ โดยเริ่มจากการทำกับกลุ่มย่อยจนไปถึงกลุ่มใหญ่และก้ยังได้ไปฝึกพูดในที่สาธารณะอย่างเดือนตุลาคมที่แล้วก็ป็นกลางตลาด อ. ชะอวด จ. นครศรีธรรมราช สิ่งเหล่านี้ก็ฝึกการกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออกมันไม่ใช่ทฤษฎี มันเป็นการที่เราได้ลงมือทำลงมือปฏิบัติซึ่งในห้องเรียนก็งหาได้ยากและได้เรียนรู้หลักธรรมที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เช่นความกรุณา เมตตา การอภัยให้กันและกัน การทำงานเป็นทีม จนวันนี้พวกเรามีศูนย์เรียนรู้ชาวดิน มีแปลงผัก ต้นไม้และโรงเห็ดที่มันเกิดขึ้นมาจากการร่วมมือร่วมใจของเราทุกคน

ต่อมาเป็นที่กิจกรรมการทำสวนแปลงผักในบ้านคิดว่า ทำอะไรบ้าง ทำเพื่ออะไรแล้วผลที่ได้จากการทำสิ่งเหล่านี้คืออะไร ผู้เล่าเรื่องนี้เป็นกอล์ฟกับหลิน น้องเล่าว่า เนื่องจากโลกในปัจจุบันนี้ด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีก็เปลี่ยนแปลงไปมาก จึงทำให้ผู้คน เริ่มขี้เกียจ คิดแต่จะซื้อ ไม่คิดว่าจะผลิตขึ้นเอง ด้วยเหตุนี้เราจึงมองเห็นความสำคัญของการกินอยู่ของเราเมื่อเราทำศูนย์บ้านดินเสร็จพวกเรา ก็มาร่วมกันคิดเกี่ยวกับการปลูกผักในศูนย์ของเรา เริ่มจากการทดลองทำแปลง เกษตรคนละแปลงสองแปลงแล้วก็เริ่มปลูกผักที่เรากินและผักพื้นบ้านที่เรามีเช่น ผักชี ผักบุ้ง ผักแป้น กะเพรา โหระพา พริกทอง และอื่นๆ อีกมากมาย นอกจากนี้เราจะได้กินผลผลิตที่ทำเองและก็ยังไม่มีสารพิษ เหลือจากตรงนั้นเรายังแบ่งปันให้ญาติพี่น้อง และนำไปขายเป็นเงินทุนเพื่อการศึกษาได้ด้วย และที่สำคัญเรายังได้ฝึกคุณธรรมในด้านต่างๆด้วยอาทิ การรดน้ำทุกวันก็สร้างวินัยให้กับพวกเรา ดูแลมันและเอาใจใส่มันอย่างสม่ำเสมออันนี้ก็ฝึกเรื่องความอดทน และรู้จักการดูแลรักษาของผักแต่ละชนิดที่เราปลูกด้วย

มาถึงน้องคู่เล็กสุดในศูนย์ของเราคือ น้องเตยตอนนี้เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และน้องหมูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คู่นี้เล่าเรื่องวิธีการทำน้ำหมักชีวภาพที่ได้จากการที่เราเอาเศษอาหารที่เรากินไม่หมด เอามาทิ้งลงในถังเตรียมหมักแล้วก็เทกากน้ำตาลลงไปพร้อมทั้งคนให้เข้ากันและหมักทิ้งไว้ 2-3 เดือน เพราะตัวกากน้ำตาลจะเป็นตัวสร้างจุลินทรีย์ ซึ่งเจ้าตัวจุลินทรีย์ ที่เป็นทั้งอาหารของดินและผักที่เราปลูก และอีกวิธีหนึ่งเราก็เอาขวดพลาสติกมาใส่ น้ำแล้วก็เอาเอากากน้ำตาลและน้ำหมักใส่ลงไปในช่วงเดียวกันประมาณ 2 ช้อนโต๊ะ ที่พวกเราต้องลงมือทำเองก็เพื่อลดการใช้สารเคมี และลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และได้ความรู้ที่เกิดจากที่พวกเราได้ลงมือทำมันเองจริงๆ

ต่อมาก็น้องปริมเด็กหลักการและเหตุผล เธอได้เล่าถึงเรื่องการค้นหาคำความรู้เกี่ยวกับเรื่องต้นไม้แต่ละชนิดเธอเล่าว่า นอกจากที่กลุ่มบ้านดินของเราจะ

ทำกิจกรรมหลากหลายอย่างแล้ว พวกเราจะได้พูดคุยถึงเรื่องต้นไม้ชนิดต่างๆ ที่ปลูกอยู่ที่ศูนย์ของเราซึ่งก็นับว่าหลากหลายชนิดพอสมควร สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษาต้นไม้เหล่านั้น เพราะฉะนั้นพวกเราทุกคนจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ถึงรายละเอียดต่างๆ ของต้นไม้แต่ละชนิดเป็นอย่างดี อย่างเช่น เวลาที่เราปลูกต้นชมพูนั้นต้องปลูกในดินที่มีลักษณะเป็นอย่างไร ต้นชมพูจึงจะเจริญเติบโตดีที่สุด ถ้าต้นฝรั่งเกิดมีเพลี้ยขึ้นมาเราจะมียวิธีกำจัดอย่างไร เพลี้ยจึงจะตายและไม่เป็นอันตรายต่อต้นฝรั่ง เพราะฉะนั้น เรื่องที่เราจะต้องให้ความสำคัญอย่างขาดไม่ได้ก็คือเราควรที่จะศึกษารายละเอียดและความรู้เรื่องต่างๆ ของต้นไม้เหล่านี้ เพื่อที่เราจะได้มีความรู้ในการดูแลรักษาให้ต้นไม้เหล่านี้เจริญเติบโตออกมาอย่างสมบูรณ์

และเนื่องด้วยต้นไม้ในศูนย์ก็เยอะพอสมควรและมีหลายชนิดด้วยเช่นกัน พวกเราจึงได้จัดทำข้อตกลงร่วมกันและถามความเห็นของสมาชิกแต่ละคนว่าสนใจที่จะศึกษาต้นไม้ชนิดอะไรเป็นพิเศษแบบเจาะลึกให้รู้ถึงแก่นสาระสำคัญของต้นไม้ชนิดนั้น ก็ให้ไปศึกษาตามความถนัดและความสะดวกของตนเอง เช่น อาจจะค้นหาตามอินเทอร์เน็ต ดูตามหนังสือบ้าง หรืออาจถามผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านที่รู้เรื่องต้นไม้ชนิดนั้นอย่างดีก็ได้ แล้วพอทุกคนหาความรู้เรื่องต่างๆ ของต้นไม้ที่ตนเองศึกษาจนรู้รายละเอียดทุกอย่างตามที่ตนเองต้องการรู้หรือพอสมควรแล้ว ก็นำความรู้ที่หามาได้มารวบรวมจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็กของต้นไม้ชนิดนั้นแล้วสามารถนำมาเผยแพร่ให้คนอื่นที่สนใจจะศึกษาหาความรู้เรื่องต้นไม้ชนิดนั้นได้

จากการทำสมุดเล่มเล็กเกี่ยวกับต้นไม้แต่ละชนิดนั้นก็ทำให้เราได้ทราบถึงวิธีการต่างๆ ในการดูแลรักษาต้นไม้ชนิดนั้นอย่างลึกซึ้งทั้งตนเองและคนที่ต้องการศึกษาอีกด้วย

ถือและนาคู่นี้ได้เล่าเรื่องของต้นไม้ในศูนย์ฯที่มีทั้งไม้ที่ให้ร่มเงาและไม้ที่ออกผลเช่น ต้นมะขาม ต้นชมพู ต้นมะม่วง ต้นมะพร้าว ต้นตีนเป็ด และอื่นๆที่ไม่ได้กล่าวมา บัจจุบันหลักที่ปลูกต้นไม้ก็เพื่อ การลดภาวะโลกร้อน ความสวยงาม และที่สำคัญก็ปลูกเพื่อเอาไว้กินและยังช่วยลดต้นทุนการใช้ภายในบ้าน ที่สำคัญที่สุดมันทำให้เราได้ฝึกความอดทน และมีความพยายามมากขึ้น การที่เราปลูกต้นไม้เราก็จะได้ผลตอบแทนจากมันเสมอ ก็คือให้อากาศแก่เราได้หายใจให้ผล ให้ความร่มรื่นแก่เราทุกคน

ส่วนสาวกับลักษ์ก็เล่าเรื่องบัดดี้ เนื่องจากคนที่มาอยู่ในศูนย์ฯมีนิสัยที่แตกต่างกันเราจึงต้องมีบัดดี้คอยทำหน้าที่ดูแลกันและกัน เช่น ดูแลกันเรื่องพฤติกรรมของการ โดเรียนวันนี้เข้าเรียนหรือขาดเรียนไหม ถ้าบัดดี้ของใครขาดหรือ โดเรียนบัดดี้อีกคนหนึ่งก็ต้องคอยบอกคอยถามไถ่ดูแลกันและกัน พร้อมทั้งมีการสอนการบ้านให้น้องๆบัดดี้ของตนทำหน้าที่เหมือนกับพี่ที่คอยสอนน้อง และถ้าเหตุผลไม่เพียงพอกับการ โดเรียนหรือขาดเรียนพวกเขาก็มีบทสรุปร่วมกันว่าคนคนนั้นต้องน้ำปยุคอกและต้องกรอกน้ำหมัก ล้างห้องน้ำ ที่ทำแบบนี้ก็เพื่อว่าจะสร้างวินัยให้กับพวกเราทุกคนและอีกอย่างก็ทำให้เรารู้จักกันมากขึ้น

น้องๆคุยเกี่ยวกับเรื่องเห็ดหน่องบอกว่า อย่างที่ได้กล่าวไปว่าเรามีการทำโรงเห็ดพวกเราก็จะมีการเก็บเห็ด ขายเห็ด และรดน้ำเห็ด การที่เราได้มาทำอย่างนี้ก็จะทำให้เราได้เรียนรู้เรื่องของการมีวินัยเพราะถ้าเราไม่มีวินัยในตัวเองจะเป็นอย่างไร ถ้าเราตื่นเก็บเห็ดสายเห็ดก็จะบานและขายไม่ได้แล้วเห็ดนั้นก็จะเสียไปอย่างไรประโยชน์

อาร์มบอกว่าพวกเราได้ตั้งกลุ่มกันได้ปรึกษาหารือกันว่าตอนเย็นๆประมาณหกโมงครึ่งของทุกวันเราจะมารวมตัวกันที่ศูนย์ฯเพื่อที่มาพูดคุยกันปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับเรื่องต่างๆอาทิ การทำบัญชีรายรับรายจ่ายในแต่ละวัน

การร้องหมอลำ การบ้าน ปัญหาส่วนตัวบ้าง พวกเราทุกคนสนิทกันมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม มาทานข้าวร่วมกันศูนย์ฯแห่งนี้ก็จะรวมเรื่องราวการเรียนรู้อันต่างๆ ของพวกเราแต่ละคนไว้

ต่อมาน้องโจ คุยเรื่องการทำรายรับรายจ่ายของพวกเรา โจบอกว่า เราได้ทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือนและตัวเองเพื่อที่เราจะได้รู้ว่า เราได้ใช้จ่ายเงินในครัวเรือนแต่ละวันไปมาเท่าไร แบบนี้เราก็จะรู้เท่าทันการใช้จ่ายของเราทำให้เงินในบ้านรั่วไหลไปโดยไม่มีเหตุผล และป้องกันการลืมนของเราด้วยเช่นกันว่าในแต่ละวัน เราเอาเงินไปใช้จ่ายอะไรบ้างและพอกับแม่ก็ตรวจสอบเราได้ด้วย ผลที่ได้เราก็มีความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือนและในอนาคตเราอาจจะได้เป็นนักการบัญชีก็อาจเป็นไปได้

กิจกรรมสุดท้าย “มัด” คนนี้เล่าเรื่องกิจกรรมสอนน้องอ่านหนังสือ ตอนแรกเราก็ชวนกันทำสอนน้องอ่านหนังสือทุกวันเสาร์ที่บ้านดินในวัดตัวกิจกรรมของเราที่จะมี วาดภาพ สอนน้องอ่านหนังสือ บอกการบ้านน้อง สอนบวกเลขคิดเลข เขียนตามคำบอก เราทำอยู่ประมาณ 1-2 เดือนแล้วก็พักไปด้วยเหตุปัจจัยหลายอย่างแต่เราก็ไม่ได้ทิ้งไปซะทั้งหมด เราก็เลยมีแนวความคิดว่าจะจัดทำขึ้นใหม่อีกที่ห้องสมุดในบ้านดินของเรา แต่เราก็รอจังหวะและ โอกาสที่เหมาะสมและความพร้อมของห้องสมุดก่อน

หลังจากบอกเล่าเรื่องราวเหล่านี้ และมีการซักถามกันพอสมควร พวกเราก็ชวนพี่น้องชาวหนองเรือ ไปเดินดูสิ่งที่เกิดขึ้น ณ ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน หลังจากนั้นก็กลับมาฟังน้ำใจคนที่ชอบหัวซุดดนตรีมาจากหนองเรือ ได้บรรเลงเพลงก่อนที่จะแยกย้ายกันกลับบ้าน แต่ด้วยเวลาที่จำกัดทำให้ไม่ได้สรุปบทเรียนร่วมกัน แต่ทั้งผู้เขียนจากหนองเรือและเจ้าภาพอย่างพวกเรา ก็ต้องสรุปบทเรียนกันหลังเสร็จกิจกรรมอยู่ดี

เกษตรบ้านดิน

ศักดา เหลาเกศ

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

“เกษตรในบ้านดิน” เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงหลังจากที่พวกเราได้

ทุ่มเทแรงกายแรงใจไปกับการก่อร่างสร้างดิน ตั้งแต่อิฐก้อนแรกมาจนถึงบ้านที่พักได้มากกว่า 40 คน มีห้องสมุด และมีห้องประชุมที่พร้อมจะต้อนรับคนที่สนใจเรียนรู้ได้ พวกเราใช้เวลาเกือบ 2 ปี นี้ยังไม่รวมเวลาที่พวกเราเริ่มเกาะเกี่ยวกันเรียนรู้ชีวิตกว่าจะมาเป็นก้อนดินอีกนะ ที่พูดมายาวๆ นี้ก็เพียงแต่เกริ่นนำเข้ามาสู่ “เกษตรในบ้านดิน” นี้แหละ

จากแรงบันดาลใจของผมและเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ จากศูนย์เรียนรู้ชาวดินทุกคน ที่ได้จากไปเห็นคนอื่นที่เขาทำการเกษตรแล้วประสบความสำเร็จแล้วนั้น ไม่ว่าจะเป็นที่ค้าปลาหลายเราได้เรียนรู้เรื่องการพัฒนาชุมชน การทำเกษตรที่หลากหลาย และแนวคิดจากคนต่างประเทศอย่างมาร์ตินที่ทำให้คนไทยอย่างเราต้องหันกลับมาดูทุนของตนเอง หรือที่ศูนย์เรียนรู้วิถีที่เมืองพลเราได้แรงบันดาลใจในการสร้างแหล่งอาหาร เพราะเขาทำกันง่ายมาก แต่มีความละเอียดประณีต

สิ่งเหล่านี้ก็กลายมาเป็นแรงผลักดันให้เด็กบ้านดินทุกคนมีเป้าหมายของศูนย์เรียนรู้ชาวดินแบบเดียวกันว่า “จะสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการเกษตรอีกหนึ่ง เป็นที่ที่สามารถให้ความรู้เรื่องการเกษตร เป็นแปลงสาธิตการเกษตร เป็น

แปลงที่ทำเกษตรแบบผสมผสาน เป็นแปลงทดลองการทำเกษตร เป็นแหล่งอาหารที่ปลอดภัยของน้องๆที่มาทำกิจกรรมร่วมกันทุกคน รวมถึงเป็นตลาดสดให้กับคนในชุมชนด้วย” (ผีนกัณโกลเสียวจริง..)

การปลูกผักเป็นสิ่งแรกที่ได้ทำกัน เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ใกล้เคียง

โดยพวกเราบอกกันว่าต้องปลูกผักที่ตัวเองและครอบครัวกินด้วยนะ ตัวของผมนเองและน้องๆ ก็ต่างพากันจับจองพื้นที่เป็นของตัวเอง แล้วก็ลงมือขุดแปลง ปัญหาแรกที่เราเจอคือ ดินที่จะปลูกนั้นเป็น

ดินร่วนที่มีดินทรายผสมอยู่มากเกินไป เราก็เลยมีวิธีแก้โดยการให้สมาชิกไปเอาปุ๋ยคอกมาใส่และ โชคดีที่หมู่บ้านเราเลี้ยงสัตว์กันมาก ทำให้พวกเรามีปุ๋ยคอกอย่างเพียงพอ และเรายังมีเศษอาหารที่มันเหลือกินในช่วงจัดค่ายหรือมีกิจกรรมต่างๆ ในบ้านดิน พวกเรานำเศษอาหารเหล่านั้นมาหมักเป็นน้ำหมักชีวภาพ แล้วเอาไปรดแปลงผักให้ดินได้มีสารอาหารเพียงพอต่อความต้องการของพืชได้ แรกๆ ผักก็ไม่ค่อยจะโตแต่พอผ่านไปได้สักหนึ่งเดือนก็ให้เห็นความแตกต่างของดินที่อยู่ใ้แปลงและนอกแปลงเลยหละ

ผักที่นิยมปลูกในช่วงแรกก็เป็นผักนึ่งและกาด เพราะเป็นผักที่ปลูกง่าย จากนั้นการปลูกผักก็ได้เริ่มขยายไปเรื่อยๆ น้องๆที่มาใหม่ก็มาร่วมปลูกผักด้วย ทำให้ช่วงแรกเต็มไปด้วยแปลงผักที่น้องๆทำเองกับมือ แต่เมื่อปลูกแล้วบางคนก็ดูเฉลเอาใจใส่ผักของตัวเองเป็นอย่างดี บางคนไม่ค่อยสนใจ ผลก็คือเห็นความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มนี้อย่างเห็นได้ชัดเจน

ต่อมาความสนุกเริ่มหมดไป เนื่องจากผักบางคนเริ่มได้เก็บเกี่ยว แต่บางคนก็แก่ตายแถมหญ้าก็เริ่มขึ้นแล้ว ก็เลยได้นัดประชุมน้องๆ เพื่อหาวิธีการต่อไปว่า “เราจะเอาอย่างไรต่อไปกับแปลงผักที่ว่างของพวกเรา” ก็เลยให้น้องๆ บอกชื่อผักที่ตัวเองต้องการปลูก แล้วมีชื่อแม้ว่า “ใครที่ปลูกผักชนิดใดแล้วต้องไปหาข้อมูลชื่อผักชนิดนั้นด้วยแล้วเขียนออกมาเป็นข้อมูลเพื่อที่จะรวบรวมของแต่ละคนเป็นเล่มเดียวกัน” ตัวข้อมูลที่ให้ไปหา ชื่อของผัก ชื่อสากล ชื่อวิทยาศาสตร์ วิธีการดูแล วิธีการขยายพันธุ์ฯ อย่างนี้เป็นต้น การทำแบบนี้มันทำให้พวกเราให้ความสำคัญกับความรู้อะไร และฝึกให้พวกเราจดจำและลงลึกกับสิ่งที่เราสนใจ

เมื่อทุกคนได้ชื่อผักที่ตัวเองจะปลูกแล้วก็ไปลงแปลงปลูกโดยที่หาเมล็ดเองบ้าง ขอจากพื้นบ้านบ้าง ซึ่งจากตลาดบ้าง ขึ้นอยู่กับชนิดผักที่จะปลูกว่ามันจะหาได้จากที่ไหนบ้าง

จากนั้นก็แยกย้ายกันไปทำหน้าที่ของตัวเอง บางคนก็ไปหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตบ้าง บางคนก็ได้จากการสอบถามผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์บ้าง ผู้เฒ่าผู้แก่บ้าง อีกสิ่งหนึ่งที่พวกเราไปหาข้อมูลจากผู้เฒ่าผู้แก่ก็คือ ข้อมูลของต้นไม้ น้องๆแต่ละคนนอกจากจะหาข้อมูลผักที่ตัวเองคิดจะปลูกแล้วยังต้องมีข้อมูลของต้นไม้อย่างน้อยหนึ่งต้นที่มีอยู่ในศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้และด้านนอกด้วยก็ได้ แล้วก็นำข้อมูลเหล่านี้มาทำข้อมูลต้นไม้ที่มีอยู่ในศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

เห็นชอบว่าเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำ แล้วได้ผลเกินคาด แต่ได้ผลในด้านบุคลิก ไม่ใช่ได้ผลในด้านปริมาณของเห็ด เพราะว่าการเพาะเห็ดต่างสอนให้

เป็นคนที่ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ เอาใจใส่ อดทน มีความกล้า สิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมทุกคนเป็นอย่างดี เพราะถ้าขาดสิ่งใดไปผลก็คือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเห็ด ถึงแม้กำไรที่ได้จากเห็ดจะเป็นกำไรที่น้อยนิดก็ตามแต่สิ่งนี้น้องๆทุกคนได้จากการเพาะเห็ดนี้สิ มันมีค่ามหาศาลมากกว่ากำไรที่ได้อีก เราได้เข้าใจว่าเห็ดชอบความชื้นชอบอากาศที่ร้อนอบอ้าวมากกว่าอากาศที่เย็น เพราะอากาศเย็นทำให้เห็ดไม่ออกดอก และการเพิ่มผลผลิตโดยการใส่จุลินทรีย์ EM ช่วย เทคนิค ความรู้ ความรับผิดชอบ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่พัฒนาในตัวของแต่ละคน สิ่งนี้จึงถึงเรียกว่ากำไรที่แท้จริง

อีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำอยู่ในศูนย์การเรียนรู้ชาวดินคือ การเลี้ยงปลาตก เป็น

กิจกรรมที่กำลังทำอยู่ในขณะนี้ ซึ่งเลี้ยงกันอยู่ทั้งหมด 5 บ่อ แต่ละบ่อก็จะมีคนที่รับผิดชอบเป็นบ่อของตัวเอง บางบ่อก็มีกัน 2 คน บางบ่อก็มีกัน 3 คน ที่ร่วมกันรับผิดชอบรายได้ที่ได้จากการขายซึ่ง

หักออกจากต้นทุนแล้วนั้นก็จะเป็นส่วนของผู้รับผิดชอบในแต่ละบ่อ การเลี้ยงปลาตกต้องใช้ทุนเยอะเหมือนกัน พวกเราต่างก็คิดกันว่าจะหาวิธีที่จะช่วยลดต้นทุนของค่าอาหารปลาตกเพื่อไม่ให้ต้นทุนเพิ่มมากกว่าที่จำเป็น (ว่าง่ายๆกลัวขาดทุน) จึงพากันหาอาหารเสริมให้ปลาเพื่อที่จะลดต้นทุน โดยการหาลวก หาน้อยเซอร์ แผลงที่ได้จากการตัดไฟเวลากลางคืน อาหารที่ดีอีกนั้นที่ช่วยลดค่าอาหารคือ จอกหูหนู เพราะปลาตกจะชอบกินรากของจอกหูหนู และจอกหูหนูยังช่วยป้องกันแสงแดดไม่ให้น้ำในบ่อเน่าเสียได้ง่ายอีกเสียด้วย

เมื่อพวกเราเรียนรู้เรื่องการผลิตแล้วพวกเราก็มารู้เรื่องการขาย ในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตพวกเราต้องแปลงร่างเป็นพ่อค้าหรือแม่ค้าตัวน้อยๆ ที่ถือถุงเห็ดบ้าง ผักบ้าง ปลาตุ๋นบ้าง เดินเข้าไปในหมู่บ้าน เพราะคุณภาพ หรือปริมาณ

หรือความเอ็นดูพวกเราก็มองไม่ทราบ แต่เชื่อไหมว่า พวกเราไม่เคยได้เดินไปไกลเลย สินค้าของพวกเราก็มหมดไปอย่างรวดเร็ว บางคนก็ตามลงมาซื้อ ถึงแปลงผักเลขก็มี

เห็ดของพวกเราในบางช่วงก็ต้องมีการสั่งจองถึงจะได้ บางคนมาแล้วไม่ได้ถึงจนกลับไปที่มี มันจึงผลักดันให้พวกเราต้องเพิ่มการผลิตมากขึ้นไปอีก จากวันแรกๆ ที่พวกเราที่ยังไม่เคยขายก็จะไม่กล้าไปเดินขาย โดยเฉพาะน้องๆ ผู้ชายที่ชอบคิดก็ด่าหรือข่มขโมยหรือไซค์อวดสาวๆ พวกนี้จะหน้าบางเป็นพิเศษ แต่ตอนนี้บอกได้เลยว่า พวกเราทุกคนกล้าที่จะยึดดอกเดินขายของในชุมชนด้วยความภูมิใจนำเสนอ

นอกจากขายแล้ว พวกเรายังมีข้อตกลงกันในการแบ่งอาหารกลับไปกินที่บ้าน อย่างเช่น คนที่ปลูกเห็ดสามารถนำเห็ดไปกินที่บ้านได้เดือนละ 1 กิโลกรัม คิดดูสิว่าพวกเราประหยัดค่าอาหารได้เดือนละ 70 บาทแน่ เห็นมั้ยว่า พ่อแม่เราก็พลอยอิมหน้าสำราญไปด้วย

การทำเกษตรของพวกเรา มันเป็นพื้นที่จริงที่ให้เราได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การรู้จักตนเอง หรือเรื่องอาชีพที่พวกเราได้รู้ได้เห็น นำสิ่งเหล่านี้มาประยุกต์ใช้จริงกับพื้นที่ที่แห่งนี้ การ

ทำงานเป็นทีมพวกเราเคยบอกว่า ทุกคนต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด การตัดสินใจ การลงมือทำ และการสรุปบทเรียน แต่พอทำจริงมันไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม บางครั้งพวกเราอาจทะเลาะกันบ้าง แต่มันไม่ใช่เรื่องใหญ่โต และมันจบลงได้ไม่ยาก ผมเดาเอาว่ามันอาจเกิดจากการที่เราไม่มีการเรียนรู้มาเหมือนๆ กัน มันทำให้เราเข้าใจกัน

ทั้งในตัวของผมเองและตัวของน้องๆหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้แล้วต่างก็รู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้นกว่าปกติที่เป็น และที่ทำเหล่านี้มันก็มีบ้างที่พวกเราเหนื่อยและท้อแต่เมื่อมาทำกันพร้อมๆ หน้ากันกับเพื่อน ความเหนื่อยมันกลับเปลี่ยนเป็นความสนุกขึ้นมาทันที ผมบอกกับตัวเองว่าถ้าแค่นี้ยังทำไม่ได้แล้ว เมื่อเราโตขึ้นเราจะทำอะไรได้ เราจะหาเลี้ยงชีวิตได้อย่างไรในเมื่อแค่นี้ยังทำไม่ได้

และมันก็เป็นรูปธรรมที่พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ใหญ่ใจดี และมีบางคนใจร้ายที่คอยเฝ้ามองทั้งความสำเร็จ และความล้มเหลวของพวกเรา บางคนพร้อมจะวิ่งเข้ามาดูแล บางคนก็พร้อมที่จะเข้ามาซ้ำเติม เพราะหมู่บ้านของผมเป็นชุมชนที่ใหญ่มีคนหลายกลุ่มหลายตระกูล แต่พวกผมคิดว่างานเกษตรที่พวกผมทำนี้มันสามารถอธิบายได้ และหลายคนก็เปลี่ยนความคิด ที่จากเดิมคิดเพียงว่ามันเป็นที่ช่องสุ่ม เมื่อพวกเขาเห็นพวกผมเดินขายผักขายปลาในชุมชน หลายคนเริ่มฝากลูกฝากหลานเข้ามาเรียนรู้ด้วย

สำหรับผมเองแล้ว การเกษตรมันมีความหมายที่ลึกซึ้งยิ่งกว่า เพราะมันเป็นสิ่งที่ผมรัก และผมตั้งใจที่จะเรียนรู้จักมันอย่างเต็มที่ นอกจากการเกษตรมันจะทำให้ผมอยู่ในชุมชนได้แล้ว มันยังเป็นอาชีพที่อิสระ ผมค่อยๆ ทำๆ ทุกวัน ผมเหนื่อยผมก็พัก พ่อแม่เองก็ค่อนข้างสบายใจที่ผมเลือกทำเกษตร เพราะผมไม่ต้องถูกคนอื่นบังคับให้ทำงาน และผมมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในชุมชนที่คิดว่าอาชีพเกษตรเป็นอาชีพที่ต่ำต้อย และเชื่อว่าการได้รับราชการหรือ

ไปทำงานในต่างจังหวัดเป็นเรื่องดี จนลงทุนคิดหนี้ยืมเงินส่งลูกเรียน ทั้งๆ ที่พวกเขาเห็นว่าลูกหลานในบ้านเราส่วนใหญ่แล้วก็เป็นได้แค่ลูกจ้าง เมื่ออายุมากขึ้นก็ต้องกลับมาทำนาเหมือนเดิม

ผมเลือกเรียน มสธ. (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา) ส่วนหนึ่งก็ต้องการให้คนในชุมชนเห็นว่า ผมไม่ต้องคิดหนีไปเรียนผมก็มีความรู้และมีใบปริญญาได้เหมือนกัน ขณะเดียวกันผมก็สร้างฐานอาชีพให้กับตัวเองไปได้ด้วย ในอย่างน้อย 4 ปีนี้ ผมเชื่อว่ามันเป็นของผม ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ที่มันเติบโตขึ้น หรือความรู้ความสามารถที่เกิดจากการปฏิบัติและเรียนรู้กับมันนี้ ไม่มีใครจะเอา มันไปได้หรอก ไม่ว่าจะทำอะไรหรืออยู่ที่ไหน มันก็สามารถนำไปใช้ได้ทั้งสิ้น หรือแม้ผมจะไปที่อื่น แต่ผมก็เชื่อว่า “เมื่อบั้นปลายของชีวิตแล้ว คนที่เคยอยู่ในชุมชน ก็ต้องหวนกลับมาหาชุมชนอยู่ดี เพราะมันเป็นที่ๆ เรามีความสุข”

แปลงเกษตรของศักดิ์ชาย
การปลูกจากบ้านดินมาที่บ้าน
ของตนเอง

ก้าวที่สอง !! ผู้เส้นทางแห่งยุวกระบวนกร

เด็กหญิงวิชุดา ลุนหล้า

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

ณ ศูนย์การเรียนรู้ชาว
ดิน บ้านโคกกลาง ตำบลห้วย
ทอง อำเภอภูเวียง จังหวัด
ขอนแก่น หลังการจัด ค่ายฤดู

ร้อน ที่จัดขึ้นเมื่อเดือนเมษายนปี 2551 ก็จะมีการจัดค่าย ยุวกระบวนกร ขึ้นต่อ
เป็นค่ายที่จัดขึ้นเพื่อสานต่อบทเรียนเมื่อตอนค่ายฤดูร้อนให้จบหลักสูตร และค่าย
ยุวกระบวนกรในปีนี้ได้จัดขึ้นที่ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน (ปีนี้เป็นปีแรกที่จัดขึ้น)
เมื่อต้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมานี้เอง ซึ่งการจัดค่ายในปีนี้ได้ได้นำเอา
เยาวชนทั่วประเทศมาเข้าร่วม ก็เริ่มตั้งแต่ภาคที่อยู่สูงที่สุดของประเทศไทย นั่นก็คือ
ภาคเหนือ แล้วก็เชื่อมลงมาทางใต้อีกนิดหน่อย ซึ่งเป็นราบสูงและเป็นภาคที่
ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ที่คนมักเรียกกันว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วมาที่
เป็นที่ตั้งของเมืองหลวงของประเทศไทย คือ ภาคกลาง จากนั้นเดินทางไปที่ได้สุด
ของประเทศ เป็นดินแดนของสะตอ นั่นก็คือ ภาคใต้ นั่นเอง หรือจะเรียกง่ายๆ ว่า
มากันทั้งเหนือ อีสาน กลาง และใต้ นั่นแหละ (แล้วจะพูดยาวทำไมเนี่ย?)

ข้าพเจ้าหนึ่งในสมาชิกคนหนึ่ง (แอบสุดซึ้ง) ของศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน
(บ้านดิน) ข้าพเจ้ามีนามว่า ปริม (เพราะไหมล่ะ) ในการจัดค่ายยุวกระบวนกรใน
ครั้งนี้ ข้าพเจ้าก็ได้มีโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญมากๆ ในครั้งนี้ นั่นก็คือ
การเป็นพี่เลี้ยง โดยที่พี่อ้อยเป็นคนที่ยกย่องโอกาสอันดีนี้ให้กับข้าพเจ้า และการ
ปฏิบัติหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในครั้งนี้ ข้าพเจ้าก็นับว่ามันเป็นหน้าที่ที่ค่อนข้างที่จะ

หนักหนาและสาหัสมากพอคุณ เพราะอะไรนะเหรอ ก็เพราะข้าพเจ้าจะต้องนำเอา
สมองอันน้อยนิดของข้าพเจ้าย้อนกลับไปยังเมื่อครั้งที่ข้าพเจ้ายังคงเคยเป็นผู้เข้าร่วม
ในค่ายยุวกระบวนกร ที่จัดขึ้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ ปี 2
๕๕๐ ข้าพเจ้าจะต้องเก็บเอาความรู้หรือทักษะต่างๆ ที่ข้าพเจ้าเคยได้เรียนรู้มา ไม่
ว่าจะเป็นเรื่องของการอ่านกลุ่ม การตั้งคำถาม การโยนคำถาม การทวนคำตอบ
การจับประเด็น กระทั่งเรื่องของการเล่นเกมสนทนากร และอีกหลายทักษะ
เช่นเดียวกัน นับว่าทุกทักษะที่ข้าพเจ้าเคยได้รู้และเรียนมาก็มีความสำคัญทั้งสิ้น
นั่นแหละ!! เพราะทักษะต่างๆ เหล่านี้จะต้องนำมาใช้ในการจัดกระบวนกร
เรียนรู้ด้วยเช่นกัน นับว่าเป็นเรื่องที่น่าปวดหัวมากสำหรับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าใช้เวลา
ในการรำลึกมากโข พลังข้าพเจ้าก็ช่วยสมาชิกชาวดินคนอื่นๆ ตรีเตรียมสถานที่
ที่จะใช้ในการอบรมและที่หลับที่นอน ที่พักที่อาศัย ให้กับผู้เข้าร่วมทั้งหลาย
ที่พากันแห่มาร่วมกรเข้าค่ายยุวกระบวนกรในครั้งนี้ (ยิ่งกว่าคอนเสิร์ตของ เบิร์ด
ธงไชย) ด้วยความกระหายความรู้ (หรือเปล่า?)

พอถึงคำคืนทีคณะผู้เข้าร่วมต่างพากันเริ่มทยอยกันเข้ามา ณ ศูนย์การ
เรียนรู้ชาวดิน ข้าพเจ้าเริ่มเอามือกุมขมับตนเอง.... เพราะอะไร (หลายคนอาจจะ
ถามอยู่ในใจ) ก็เนื่องจากเมื่อข้าพเจ้ามองเห็นใบหน้าของผู้ร่วมค่ายทั้งหลาย
ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าแต่ละคนนั้นอายุเท่าไรกัน แต่ข้าพเจ้าพอจะมองออกว่าแต่ละคน
นั้นต้องผ่านการเข้าค่ายมาอย่างโชกโชนน่าดู เล่นเอาข้าพเจ้าแทบลมจับ (เวร! ไป
ไหม) ข้าพเจ้าเข้าอ่อนอีกรอบเมื่อมารู้จักว่าผู้เข้าร่วมแต่ละคนนั้นมีคุณวุฒิกัน
ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จนกระทั่งถึงนักศึกษามหาวิทยาลัยเลยทีเดียว!!!
ในขณะที่ข้าพเจ้าอายุเพียงแค่ 1๕ เท่านั้น ย้า! 1๕ เท่านั้น และข้าพเจ้าก็ยังศึกษา
อยู่เพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จริง อยู่ที่ข้าพเจ้าก็เคยเป็นที่เลี้ยงค่ายก็หลายครั้ง
หลายครา แต่นั่นก็เป็นค่ายของเด็กประถมกันทั้งสิ้น หรือไม่มีก็เป็นคนรุ่นราวคราว
เดียวกัน ข้าพเจ้านำเอาร่างกายอันสมบูรณ์ (อ้วน) ของข้าพเจ้ามานั่งพักสงบสติ

อารมณ์อยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ของบ้านดินต้นหนึ่ง พลางขบคิดถึงเรื่องที่ข้าพเจ้าจะได้เรียนรู้จากการทำหน้าที่ของพี่เลี้ยงในครั้งนี้ ข้าพเจ้านั่งอยู่ในความสงบและนิ่งเงียบ สิ่งที่ข้าพเจ้าจะได้รับอย่างยิ่ง อย่างหนึ่งละที่สำคัญ นั่นก็คือ ประสบการณ์ ประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าจะไม่เคยได้รับหรือได้รู้จักจากค่ายไหนมาก่อน เพราะค่ายแต่ละค่ายนั้นจะมีความพิเศษที่แตกต่างกัน สิ่งที่ได้รับก็ย่อมแตกต่างกันทั้งสิ้น

ทั้งที่ยังเรื่องของความคิดความอ่านที่ข้าพเจ้าจะต้องเป็นทางการและเอาจริงเอาจังกับมันมากขึ้น ซึ่งก็คือเป็นการฝึกพัฒนาการของตนเองในเรื่องของความคิดความอ่านเช่นกัน แล้วยังจะเรื่องของ การวางตัวและการสร้างมนุษย

สัมพันธ์กับคนอื่นที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นคนที่มีอายุมากกว่าที่สำคัญทีเดียว และอีกหลายเรื่องที่ข้าพเจ้าจะได้เรียนรู้จากค่ายยุวกระบวนกรในครั้งนี้เช่นเดียวกัน เมื่อข้าพเจ้ามองเห็นถึงผลพลอยได้ และประโยชน์ที่ข้าพเจ้าจะกอบและ โภยได้ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าก็มีกำลังใจและกำลังกายที่จะยืนหยัดด้วยความมั่นคงเพื่อต่อสู้และปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จเช่นเดียวกัน....

ถ้าพูดถึงหน้าที่ ของพี่เลี้ยงนั้น...หัวใจสำคัญของพี่เลี้ยง นั่นก็คือ พี่เลี้ยงจะต้องรักผู้เข้าร่วมทุกคน เมื่อก่อนข้าพเจ้าเคยนำเอาประโยชน์นี้มาพูดเล่น และไม่แลเห็นถึงความสำคัญของประโยชน์เลย ข้าพเจ้าคิดว่าประโยชน์นี้เป็นเพียงคำพูดที่ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ พูดเล่นและหยอกล้อกัน ในวงเท่านั้น จนลืมไปว่าที่จริงประโยชน์เป็นหัวใจสำคัญของพี่เลี้ยง กระทั่งเมื่อข้าพเจ้าต้องมาเจอสถานการณ์ที่ก่อกวนไม่เข้าคลายไม่ออกอย่างนี้ ข้าพเจ้าถึงมองเห็นความสำคัญของมัน ว่ามันไม่ใช่เพียงประโยชน์ที่จะเอาไว้พูดล้อเล่นเหมือนอย่างเก่าอีกเลย นับว่า

เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากทีเดียว และที่สำคัญอย่างยิ่งคุณสมบัติที่พี่เลี้ยงทุกคน จำเป็นจะต้องมีนั่น นั่นก็คือ พี่เลี้ยงจะต้องเป็นคนที่ยืดหยุ่นเปิดโอกาสหรือให้พื้นที่ กับผู้เข้าร่วมได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอียงเอียงไปหาผู้เข้าร่วมคนใดคนหนึ่ง หรือ ให้พื้นที่มากกว่ากัน ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับข้าพเจ้า เพราะมัน ก็คงเป็นการยากเช่นเดียวที่เราจะไม่คิดมีอคติกับใครคนใดคนหนึ่ง หรือไม่ชอบ

หน้าใครคนใดคนหนึ่งในค่าย และมันก็ได้เกิดขึ้นแล้วกับตัวของข้าพเจ้านี้เองในค่ายนี้ ข้าพเจ้านั่งนิ่งและคิดถึงทุกเหตุการณ์ หลายครั้งหลายคราที่พี่อ้อยและพี่โต๋ (สองคนที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรหลัก) ให้

แบ่งคุยเป็นกลุ่ม โดยที่หนึ่งในหลายกลุ่มนั้นมีข้าพเจ้าเป็นคุณอำนวยหรือดำเนินรายการ ข้าพเจ้าก็มักที่จะให้โอกาสกับคนที่ข้าพเจ้าสนิทสนมด้วย แต่สำหรับบุคคลที่ไม่ค่อยพูดจาและที่ข้าพเจ้าไม่ค่อยสนิทด้วยข้าพเจ้าก็ไม่พยายามหาโอกาสให้กับเขาคอนั้น ข้าพเจ้าสังเกตเห็นจุดบกพร่องของตัวเองอีกข้อหนึ่ง เมื่อข้าพเจ้ากลับมาย้อนคิดดูแล้วข้าพเจ้ารู้สึกละอายใจเป็นอย่างมาก

และอีกหลายครั้งหลายคราในวงที่ร่วมกันแลกเปลี่ยนก็จะมีบุคคลที่กล้าแสดงออกเกินหน้าเกินตาชาวบ้านเขา หรือพูดมากเวลาที่คุยแลกเปลี่ยนกันในวง จนเกิดการกินพื้นที่คนอื่นเขานั้น มันเป็นที่ที่ของพี่เลี้ยงที่จะต้องนำเอาพื้นที่ของทุกคนออกมาอย่างเท่าเทียมกัน แต่ข้าพเจ้าก็ไม่สามารถยื้อ หยุด นุด และรั้งให้บุคคลเหล่านั้นหยุดพละมได้ เนื่องจากเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ข้าพเจ้าไม่กล้า นั่นเพราะผู้เข้าร่วมแต่ละคนมีคุณวุฒิที่สูงกว่าข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าไม่กล้าที่จะห้าม ข้าพเจ้าลำบากใจเหลือเกิน.....ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าไม่

เหมาะที่จะมาทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงถ้าข้าพเจ้าไม่มีความกล้าเอาเสียเลย ตั้งแต่แรก ข้าพเจ้าไม่ควรร่วมเรียนรู้ ข้าพเจ้าไม่ควรมาร่วมค่าย และที่สำคัญข้าพเจ้าไม่ควรรับหน้าที่ของพี่เลี้ยง ช่วงเวลานี้นั้นข้าพเจ้าเริ่มที่จะคิดว่าทอตนเองและตอกย้ำตัวเองมากขึ้น จนข้าพเจ้ารู้สึกทุกข์ใจเป็นอย่างมาก ข้าพเจ้าไม่กล้าที่จะบอกความรู้สึกนี้ให้ใครได้รับรู้ ข้าพเจ้าเหมือนมีโรคที่เกี่ยวกับความรู้สึกมาแซกซ้อนหลายโรค นั่นก็คือโรคของความกลัว ตอนนั้นข้าพเจ้าเริ่มที่จะกลัวไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง กลัวว่าเราจะหมั่นไส้เรา ที่เราเค็กกว่าแต่มา (เสนอนหน้า) เป็นพี่เลี้ยง กลัวว่าเราจะไม่ยอมรับเพราะเราก็ไม่ค่อยเก่ง กลัวว่าเราอาจทำเหตุการณ์อะไรที่ต้องทำให้ตัวเองเสียหน้า ข้าพเจ้ากลัวอีกหลายๆอย่างที่ไม่สามารถบรรยายออกมาเป็นคำพูดได้.....(เป็นคนขี้กลัวซะแล้ว)

ค่ายดำเนินมายังไม่ถึง ๕ วันเสียด้วยซ้ำ แต่ข้าพเจ้ากลับรู้สึกเหนื่อยทั้งกายและใจอย่างบอกไม่ถูก ข้าพเจ้าร่างปฏิทินของปลอมขึ้นมาอย่างลวกๆ แล้วเอาไว้คู่ต่างปฏิทินของจริงที่มีความถูกต้องและแม่นยำมากกว่า แล้วนำไปติดไว้บนศีรษะเหนือที่นอนของข้าพเจ้า และข้างๆนั้นยังมีปากกาอีกด้ามหนึ่งที่ข้าพเจ้าเอาไว้ขีดฆ่าตัวเลขที่อยู่ในปฏิทินรอนับวันจบค่าย แต่ด้วยที่ข้าพเจ้าเคยพูดกับตัวเองว่า ข้าพเจ้าจะต้องปฏิบัติภารกิจนี้ให้สำเร็จ และนั่นก็เป็นแรงกำลังใจที่ดีเยี่ยมให้กับข้าพเจ้า และอีกหนึ่งกำลังใจที่สำคัญที่ข้าพเจ้าซาบซึ้งเป็นอย่างมากเพื่อนๆ ชาวค่ายทั้งหลาย คอยเล่นด้วยกับเราและคอยพูดจาให้กำลังใจเราในเรื่องหลายเรื่อง ทำให้ข้าพเจ้าเริ่มที่จะสนิทกับเพื่อนๆ หลายคน เวลาทำอะไรข้าพเจ้าจึงไม่รู้สึกเกร็งเหมือนอย่างที่ข้าพเจ้าเคยเป็น มันจึงเป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าจะปล่อยละเลย จนไม่ขบคิดไม่ได้เลยว่า การที่เราทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงนั้น แท้ที่จริงแล้ว เราก็ไม่จำเป็นต้องวางกล้ำแล้วใช้สิทธิและอำนาจ ใช้คนอื่นในนามของพี่เลี้ยงเลย เพราะมันทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจเป็นอย่างมาก แต่แค่เราคิดว่า เราก็เป็นผู้ที่ร่วมค่ายคนหนึ่ง เราเรียนรู้ไปกับเพื่อนๆ ชาวค่ายอย่างพร้อมๆ กัน เราพร้อม

เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดอีกทั้งวิถีความเป็นอยู่ให้กันได้เห็น เราจะร่วมสร้าง มิตรภาพที่ดีต่อกัน และเราจะร่วมกันเรียนรู้เพื่อที่เราจะได้เดินทางเพื่อไปสู่เส้นชัย ที่เราได้วางเป้าหมายไว้ให้สำเร็จ

“เราพร้อมเรียนรู้ เราไม่แตกต่าง เราแลกเปลี่ยนความคิดและวิถีความเป็นอยู่ให้กัน เห็น”

นี่คือเวลาที่ข้าพเจ้าใช้ในการเป็นแรงบันดาลใจและสร้างกำลังใจสำหรับ ตัวของข้าพเจ้าเอง ในการทำหน้าที่ให้สำเร็จและถูกลง และที่สำคัญกว่านั้นอย่างยิ่ง ก็คือ มันทำให้ข้าพเจ้าใช้ชีวิตใน ระยะ 10 วันนี้อยู่ร่วมกับผู้ร่วมกับชาวค่าย ทั้งหลายอย่างมีความสุข

แต่ความสุขมันคงอยู่ได้ไม่นาน เมื่อข้าพเจ้าเริ่มที่จะมี โรคของความทุกข์เข้ามาแทรก ซ้อนอีกแล้ว เมื่อหลายครั้ง และหลายคราอีกเช่นเดียวกัน ที่ข้าพเจ้าเห็น ผู้เข้าร่วม ทั้งหลายเหล่านั้นต่างพากัน

แสดงความสามารถและศักยภาพของตัวเองออกมา จนข้าพเจ้าเริ่มรู้สึกว่าตัวเอง ค้อยกว่าคนอื่น ทั้งในเรื่องของความคิดความอ่าน และการกล้าแสดงออก ชาวค่าย ทั้งหลาย (บางคน) ไม่ได้มีความกลัวหรือตื่นเต้นเลยเวลาให้ออกมาทำกิจกรรมที่ ได้รับมอบหมาย ในขณะที่ข้าพเจ้าใจเต้นตุ้มตุ๋มเหมือนจะระเบิดเวลาพาสู่เข้าร่วม เล่นเกมสันทนาการ ในขณะที่ข้าพเจ้ารู้สึกถึงมืออันเย็นเฉียบของตัวเองเวลาขึ้น

กระดาน แต่ข้าพเจ้าก็อดที่จะย้อนถามตนเองไม่ได้ว่า ทำไมเราถึงจี๊ดลาด? และในขณะนั้นเหมือนมีอะไรมาคลำใจให้ข้าพเจ้าหันไปมองพี่อ้อยและพี่โตอย่างพิลึกและวิเคราะห์ (ปกติไม่เคยคิดตาม) พี่ทั้งสองต่างพากันทำหน้าที่ของกระบวนกรอย่างที่ว่าทั้งสองไม่ได้มีเงินอายอะไรเลย มันทำให้ข้าพเจ้าเริ่มที่จะคิดได้ว่า พี่อ้อยและพี่โตไม่ได้มีเงินอายเลยในการทำหน้าที่เป็นวิทยากรนั้น ก็เพราะเนื่องจากพี่ๆ ทั้งสองนั้นเคยทำการจัดค่ายมาหลายครั้งหลายครา จนเกิดเป็นความเคยชิน และมีประสบการณ์ที่เหนียวแน่นมากกว่าคนอื่น (ข้าพเจ้าด้วยอีกคน) ประสบการณ์... ข้าพเจ้ารู้แล้วว่าทำไมผู้เข้าร่วมหลายๆ คนถึงไม่ได้มีเงินอายเลยเวลาที่คุยกันในวง นั่นก็เพราะผู้เข้าร่วมเหล่านั้นต่างมีประสบการณ์มาก เพราะผ่านการเข้าค่ายมาอย่างโชกโชน และข้อสังเกตข้อนี้แหละที่ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่า คนไหนที่มีประสบการณ์มากเท่าภูเขาคนนั้นก็มีความรู้เท่าภูเขา ส่วนคนไหนที่มีประสบการณ์เท่าเม็ดทรายก็มีความรู้เท่าเม็ดทราย ประสบการณ์มันเป็นเครื่องวัดความรู้โดยแท้!!!

อย่างที่ผมเล่าผู้แก่หลายคนที่ชอบพูดประโยคนี้กับลูกหลานคำที่ว่า

“อาบนํ้าร้อนมาก่อน ย่อมรู้ดีกว่า”

ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะปฏิเสธความจริงในข้อนี้ได้ และข้าพเจ้ายังคิดอีกว่ามันดีเสียอีก ที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสร่วมเรียนรู้กับผู้คนหรือบุคคลที่มีความสามารถทั้งหลายนั้น และที่สำคัญอย่างยิ่งนั้นมันยังทำให้ข้าพเจ้ามีโอกาสที่จะนำเอาความรู้ที่ข้าพเจ้าได้รับมาประยุกต์ใช้กับข้าพเจ้าเองด้วย (ได้ประโยชน์สองต่อเลย)

ในการที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นที่เลี้ยงในครั้งนี้นั้น ข้าพเจ้าถือว่ามันเป็นการนำเอาความรู้ที่ข้าพเจ้าเคยได้ร่ำเรียนมา มาใช้ประโยชน์และมาใช้จริงๆ ในค่ายนี้อย่างที่ข้าพเจ้าฝึฝืนมานาน มันเป็นการทบทวนบทเรียนเก่าๆ ที่ไม่เคยเก่าในตัวของข้าพเจ้าอีกครั้ง ถือว่ามันเป็นก้าวที่

สองของข้าพเจ้าที่ข้าพเจ้าได้นำเอาความรู้เหล่านี้มาใช้จริง และเกิดเป็นความรู้ที่อยู่ในมุมมองใหม่ นั่นก็คือมุมมองของพี่เลี้ยง และข้าพเจ้าก็ถือว่ามันเป็นการฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่ข้าพเจ้าเคยได้เรียนรู้มาให้มีความชัดเจนและเชี่ยวชาญมากกว่าเดิม และในการฝึกฝนตัวเองในครั้งนี้ยังช่วยเพิ่มความรู้ความสามารถและพัฒนาศักยภาพของข้าพเจ้าเองให้เก่งขึ้น มีความเชี่ยวชาญมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่อีกด้วย ถือว่ามันเป็นค่ายที่เพิ่มความมั่นใจให้กับข้าพเจ้าได้อย่างมากโข

และมันยังทำให้ข้าพเจ้ารู้อีกหนึ่งเรื่องที่ชอบอยู่ตัวของข้าพเจ้ามานาน นั่นก็คือ ข้าพเจ้าชอบการเรียนรู้แบบนี้มากๆ ค่ายยุวกระบวนกรในครั้งนี้ที่ได้จัด

ขึ้นมาถือเป็นเครื่องชี้วัดความรู้สึกร่างกายในของข้าพเจ้าได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าตลอด 10 วันที่ข้าพเจ้าได้ร่วมเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ นั้นข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่หลากหลายครั้งที่ข้าพเจ้าเริ่มรู้สึกท้อและ

เหนื่อยเป็นอย่างมากนั้น แต่ข้าพเจ้าก็ไม่นึกที่จะอยากออกจากการจัดค่ายยุวกระบวนกรในครั้งนี้เลย และข้าพเจ้าก็ได้้นำเอาข้อบกพร่องหลายๆ เรื่องที่ข้าพเจ้ามองเห็นนี้มาเป็นบทเรียนที่สำคัญของข้าพเจ้า เพื่อที่ข้าพเจ้าจะได้นำเอาปรับปรุงและแก้ไขในการจัดค่ายครั้งต่อไป ข้าพเจ้ารู้ว่าข้าพเจ้ามีความสนใจและชอบการเรียนรู้แบบนี้ ถ้าข้าพเจ้ารู้สึกไม่ชอบปานนี้ข้าพเจ้าก็คงออกจากการเป็นสมาชิกของศูนย์เรียนรู้ชาวดินแห่งนี้ไปแล้ว (ศูนย์การเรียนรู้ชาวดินจะมีการจัดค่ายอย่างนี้ให้ข้าพเจ้าและสมาชิกชาวดินทุกคนฝึกฝนตัวเองทุกๆ เดือนที่มีโอกาส) และที่สำคัญนั้นข้าพเจ้าจะได้นำเอาความรู้ที่ข้าพเจ้ามีอยู่ทั้งหมดนั้น ไปถ่ายทอดให้กับบุคคลที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างข้าพเจ้าและชาวดินทั้งหลาย

(ไม่ได้กล่าวถึงเลย ห่างหายไปนาน) **ข้าพเจ้าคิดว่า การทำภารกิจในนามของ พี่เลี้ยงในครั้งนี้นั้น มันสำเร็จ กว่าที่ข้าพเจ้าได้ตั้งเป้าหมายไว้**

ไม่ใช่สำเร็จเพียงเพราะค่ายจะจบ อย่างที่ข้าพเจ้าเคยหวังไว้

ไม่ใช่สำเร็จเพียงเพราะข้าพเจ้าได้ค่าเบี้ยเลี้ยงที่สามารถนำไปใช้เป็นค่าเล่าเรียนได้

ไม่ใช่สำเร็จเพียงเพราะข้าพเจ้าจะได้พักเสียที แต่ที่สำเร็จนั้นเพราะว่าข้าพเจ้าได้เรียนรู้สิ่งที่เรียกได้ว่า มิตรภาพ มันเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่เราทุกคนจำเป็นต้องมีในการที่เราจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น แต่อีกเรื่องที่สำคัญกว่านั้น นั่นก็คือ ประสบการณ์ ยังไงล่ะ ประสบการณ์ที่นับว่าเป็นอีกเรื่องที่สำคัญที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้า ที่จะสอนให้ข้าพเจ้ามีความเติบโตทั้งภาวะภายในและภาวะภายนอกของตนเองให้มีความมั่นคงมากขึ้น ข้าพเจ้ามีประสบการณ์ที่สำคัญอีกประสบการณ์หนึ่งระดับไว้ในคู่มือเก็บความทรงจำของข้าพเจ้าอีกเรื่องแล้วละ!!!

^_^ (ดีใจด้วย)

เรื่องเล่า เรื่องราวชีวิต

วิโรจน์ วงศ์เสนา

เยาวชนบ้านท่ามะไฟหวาน จังหวัดชัยภูมิ

วันเวลาที่ผ่านไปในช่วงนี้ค่อนข้างผ่านไปเร็ว เหลือเกิน(ในความรู้สึกส่วนตัว) แต่ละวันยังทำอะไรได้ไม่เป็นชิ้นเป็นอันก็มาถึงเวลาค่ำคืนเสียแล้ว ยิ่งวันไหนที่เร่งรีบมีงานค้าง ที่อยากทำมากมายหลายอย่างก็ยิ่งจะผ่านไปเร็ว วันๆ ใช้เวลาที่ผ่านไปผ่านมาให้เป็นประโยชน์น้อยมาก ทั้งๆ ที่มีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ยังไม่ได้ทำให้เรียบร้อยดีนัก และยังไม่ได้ลงมือทำก็อีกหลายอย่างมากมายก่ายกองท่วมหัว เป็นการทำงานที่ก่อตัวทีละเล็กทีละน้อยอย่างเชื่องช้าตามความเป็นจริงในปัจจุบัน ที่ตัวของเราได้พยายามทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถึงแม้ความเป็นจริงที่ทำอยู่จะไม่ค่อยถนัดนักก็พยายามทำให้สุดความสามารถที่คนเพียงคนเดียวพยายามทำเท่าที่จะทำได้ ทั้งที่ความรู้ในเรื่องการทำงานด้านการเกษตร น้อยนิดสำหรับงานในปัจจุบันและนี่ก็คงเป็นข้อแก้ตัวให้กับตัวเองในการอธิบายเป็นตัวหนังสือได้เท่าที่ต้องการได้เท่าที่ความคิดจะโลดแล่นหาข้อแก้ตัวให้กับตัวเองได้ดีที่สุดแล้ว

เรื่องราวสำคัญที่ผ่านมาในช่วงขวบเดือนมีข้อคิดดีๆ ได้ร่วมเรียนรู้ได้ร่วมสัมผัสประสบการณ์ ทั้งความประทับใจในเรื่องราวที่น่าจดจำ สัมผัสบรรยากาศทางธรรมชาติที่ปลอดโปร่งสดชื่นแจ่มใสให้แก่หัวใจดวงน้อยนิดดวงนี้ ได้เติมพลัง ได้เติมเต็มความคิด ได้เติมไฟฝันก็อีกมาก

และเมื่อย้อนนึกถึง วัน-เวลา-เหตุการณ์ ที่ผ่านมาเหมือนจะนานมากทั้งๆ ที่ความเป็นจริงผ่านมาแค่ไม่กี่เดือน-ไม่กี่อาทิตย์-ไม่กี่วันเอง อย่างเช่นครั้งที่ได้ไปร่วมเรียนรู้ใน “จังหวัดลำพูน” ก็มีความประทับใจในหลายๆ พื้นที่ที่ได้ไปร่วมศึกษาดูงานกันกับพี่น้องของเพื่อนผู้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนกันในทุกภาค(ภาคละไม่กี่คน) แม้ว่าจังหวัดลำพูนจะเป็นจังหวัดที่เล็กๆ แต่ก็มีกิจกรรมที่น่าสนใจของเยาวชนอย่างมากมายหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะป็นเยาวชนกลุ่ม “หริภุญชัยคลับ” ที่นำการอนุรักษ์รถมอเตอร์ไซค์เก่าๆ นำรึกๆ มาเป็นประตูปานหนึ่งในการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่จังหวัดบ้านเกิดของตน อย่างการลอกกระทงจากกะลามะพร้าว (ลอกกะโล่ง) เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าๆ ให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง ถึงจะไม่ได้เห็นหรือ

ร่วมกิจกรรมที่ทางกลุ่มทำเพราะไม่ได้จังหวะที่เหมาะสม(ไม่ตรงช่วงว่างนั้น) แต่ก็เป็นตัวอย่งของการใช้เวลาที่ว่างให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

และอีกกลุ่มที่น่าสนใจและก็ประทับใจสุดๆ ก็หนีไม่พ้นกลุ่มจากบ้านจำขี้มดที่ใช้ชื่อกลุ่มของตนว่า “เยาวชนบ้านจำขี้มด” เป็นการรวมตัวกันของคนตัวเล็กๆ ไม่กี่คนในการทำกิจกรรมดีๆ ในชุมชนของตนเอง อย่างการทำวังปลาในลำห้วยของชุมชนให้กลับมาเป็นวังปลาที่สมบูรณ์อีกครั้งจากการที่มีการขุดลอกคลองให้ใหญ่ ขึ้นจากการพัฒนาของผู้ใหญ่ที่มีตำแหน่งบางกลุ่ม(ขอไม่แสดงชื่อองค์กร)เพียงคิดว่าขุดแล้วน้ำจะได้ถ่ายเทได้ดียิ่งขึ้น โดยไม่ได้คำนึงถึงผลที่จะเกิด

ตามมาก็น่าเสียดายไม่น้อย จากการพัฒนาตัวเองทำให้เยาวชนตัวเล็กๆ ที่ว่าได้มารวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อมาทำกิจกรรมร่วมกัน และก็เป็นกิจกรรมหลักที่น่าสนใจของกลุ่มเสียดด้วยซ้ำไปซึ่งก็น่าประทับใจอย่างมาก เพราะพี่ใหญ่ที่นำน้องๆ ทำกิจกรรมเป็นเพียงหญิงตัวเล็กๆ ที่มีปัญหาทางด้านสายตาที่เกิดจากข้อผิดพลาดตอนครั้งเข้ารับการรักษาของหมอเมื่อสองปีที่ผ่านมาทำให้ไม่สามารถที่จะมองเห็น ได้ชัดเจนนัก(เห็นระยะใกล้ๆ) ถึงแม้จะมีปัญหาทางด้านสายตาแต่ก็ไม่เคยย่อท้อไม่เคยนำเรื่องของความพิงพิการมาเป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมที่ดีๆ กับตรงกันข้ามด้วยซ้ำเมื่อหญิงตัวเล็กๆ ที่มีปัญหาทางด้านสายตามาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนของตนก็ยังทำให้เยาวชนที่คิดจะทำดียังมีแม่แบบและเข้ามาช่วยงานมากขึ้นด้วยซ้ำ ก็เป็นกลุ่มที่น่านับถืออย่างมาก

และอีกกลุ่มที่ผ่านไปเมื่อไม่นานมานี้ก็หนีไม่พ้นกลุ่มของน้องๆ จากบ้านโคกกลาง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เพียงไม่กี่ไร่ จากการได้รับบริจาค “จากพี่สำเนียง วงษ์พิมพ์” ที่เป็นพี่ใหญ่ใจดีที่ฝันอยากเห็นการ

รวมกลุ่มทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตัวน้อยในชุมชนของตน เป็นพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน หลังจากได้รับบริจาคที่ดินแล้วพี่สำเนียงก็ยังได้รับบริจาคเวลาที่น้อยนิด

(อยู่แล้ว) ให้กับเด็ก โดยใช้เวลาในแต่ละวันมาดูแลเด็กๆ ในศูนย์การเรียนรู้บ้านดิน(ซะส่วนมาก)อีกด้วย โดยมาเป็นทั้งผู้ปกครองที่คอยดูแลให้คำปรึกษาแก่ลูกหลาน เป็นครูสอนร้องหมอลำพื้นบ้าน เป็นพี่ที่คอยดูแลน้องๆ หลานๆ ที่เข้ามาเรียนรู้ในศูนย์แห่งนี้ ไม่ว่าจะป็นเด็กในชุมชน และเด็กที่มาจากต่างจังหวัดเพื่อมาร่วมเรียนรู้ภายในศูนย์แห่งนี้ ก็ไม่เคยเห็นปรปักษ์บ่นให้ไ้ได้ยินว่าท้อใจหรือเสียใจเลยแม้แต่น้อย กลับได้รับการต้อนรับอย่างดีซะอีก และครอบครัวของพี่เค้า

ก็เป็นครอบครัวที่สนใจในเรื่องของการเรียนรู้อย่างแท้จริง เพราะทั้งแม่บ้านของพี่
สำเนียงที่ได้มาช่วยทำอาหารให้กับเด็กเยาวชนที่เข้ามาในศูนย์ได้กินกันอย่างอิ่ม
แอมทั้งกายและใจกันถ้วนหน้าและน้องหน่อง ลูกสาวก็ได้เข้ามาเรียนรู้ในศูนย์
แห่งนี้อีกด้วย ช่างเป็นครอบครัวแห่งการเรียนรู้เป็นครอบครัวที่สนใจในเรื่องของ
การเรียนรู้อย่างแท้จริง

และพื้นที่แห่ง
ที่ได้รับบริจาคก็ได้สร้าง
เรียนรู้บ้านดิน เป็น
กิจกรรมดีๆ เป็นพื้นที่ที่
ออกเป็นห้องเรียนที่
สี่เหลี่ยมแคบๆ ที่มีฝา

นี่หลังจาก
เป็นศูนย์การ
พื้นที่สำหรับทำ
ให้เด็กได้แสดง
ไม่ใช่ห้องเรียน
ห้องหนาๆ ไม่

มีแม่กระทั่งกระดานดำที่คอยบรรจงตัวหนังสือสวยๆ ให้เด็กลอกบันทึกตามและ
คอยท่องจำ และไม่มีแม่กระทั่งครูที่เรียนสูงๆ จากมหาลัยต่างๆ ในเมืองหลวงหรือ
เมืองนอกเมืองนามาคอยสั่งสอนเด็กๆ แห่งนี้ เพราะที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้เป็น
พื้นที่สำหรับเรียนรู้ร่วมกันที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเด็กๆ ที่ไม่ใช่การ
ท่องจำมาจากตำราอย่างเดียว ไม่ใช่จากการสอนให้เด็กท่องจำเอาจากผู้สอน
เพียงลำพัง เพราะที่ศูนย์บ้านดินแห่งนี้ผู้สอนก็คือผู้ที่ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันด้วย
(ในความรู้สึก)

เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หาเรียนได้น้อยมากในปัจจุบัน ที่ได้นำทั้งภูมิปัญญา
พื้นบ้านตั้งแต่รุ่นคนแก่ คนแก่ มาเรียงร้อยเรียนรู้ให้สอดคล้องกันได้อย่างเป็น
ธรรมชาติ ไม่ว่าจะนำการทอเสื่อไว้สำหรับนั่งสำหรับนอนที่ทอกันใน
ชีวิตประจำวัน การสานกระติบข้าวเหนียวไว้ใช้เองที่เป็นอีกวิถีของการดำรงชีวิต
ประจำวันของคนแก่คนเฒ่าในภาคอีสานมาเป็นอีกวิชาหนึ่งในการเรียนรู้ เป็นวิถี
ของการเรียนรู้ที่เรียบง่าย การนำกลอนลำ(หมอลำ)ที่ได้รับความนิยมน้อยมากใน

ยุคหนึ่ง และปัจจุบันใกล้จะหายไปพร้อมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปเพราะความเจริญเติบโตทางสังคมที่ทันสมัยขึ้น สังคมที่ต้องการพัฒนาให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ส่งผลให้วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อทางศาสนา ความรักความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก็เปลี่ยนแปลงไปมากเริ่มถูกกลืนไปจากสังคมในชนบทต่างจังหวัดอย่างน้อยอย่างช้าๆ การนำกลับมารื้อร่ำทำเพลงครั้งนี้ทำให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง โดยครั้งนี้ได้มาในยุคของเยาวชนแห่งศูนย์การเรียนรู้บ้านดินอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น แห่งนี้ เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมานานไม่ให้หายไปจากชุมชน เพราะชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่ขึ้นชื่อในเรื่องของวงหมอลำที่มีถึงสองวงเลยทีเดียวยะเยาะ

เมื่อครั้งที่ได้ไปร่วมเรียนรู้ที่ศูนย์บ้านดินแห่งนี้บ่อยๆ หลายครั้ง ก็ได้เห็นได้เรียนรู้ร่วมกันกับเด็กเยาวชนมากมายหลายครั้งหลายคราหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการฝึกฝนภาวะด้านใน(จิตใจ)ที่ค่อนข้างได้ฝึกแล้วได้นำกลับมาใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะด้านในของเราค่อนข้างที่จะอ่อนไหวในความเข้มแข็งจากภายนอกที่เห็นเป็นรูปร่างที่ไม่สามารถจับต้องได้ การฝึกคิดวิเคราะห์หาเหตุและผล เรายังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร และจะต้องฝึกไปอีกมากมายควบคู่กับภาวะภายนอก(ร่างกาย)ที่เรารู้ได้ว่าเรายังไม่สมบูรณ์มากนัก จะต้องเติมเต็มไปอีกมากจะต้องเรียนรู้ไปอีกหลายอย่างหลายครั้งไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ซึ่งการที่ได้มาร่วมเรียนรู้ที่ ศูนย์เรียนรู้บ้านดิน ตัวของเราที่ค่อนข้างมีความสุขจากการมาในแต่ละครั้ง และตัวของเราที่ต้องมีการเรียนรู้ไปอีกมากมายหลายด้าน เรายังได้เห็นได้รับรู้ว่าการเรียนรู้ไม่ว่าด้านใดจะไม่มีคำว่าจบสิ้น ไม่หมดเวลาการเรียนรู้ ไม่มีจบครบเทอมการเรียน เพราะการเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นเพียงแค่บททดสอบจิตใจเริ่มต้นของเรา เราจะต้องเรียนรู้ไปอีกมากและอีกหลายด้านด้วย กว่าที่จะจบหลักสูตร

และก็ยังมียกมากมายหลายอย่างทั้งในศูนย์บ้านดินแห่งนี้และที่ต่างๆที่ได้เรียนรู้มา ที่ได้ไปสัมผัสอีกมากมายหลายอย่างที่อยากจะทำให้ได้ร่วมเรียนรู้ก็มาก ที่เขียนก็ไม่สามารถเล่าทั้งหมดทุกอย่างเท่าที่ตัวเราทำได้ไปมาบ่อยๆ หลายครั้งจะสามารถถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือให้ได้อ่านกัน

เมื่อย้อนกลับมามองตัวเองก็ทำให้เราเกิดละอายกับผู้หญิงตัวเล็กๆ ละอายกับความสามารถของเด็กๆ ตัวน้อยๆ เมื่อเปรียบเทียบกับการทำกิจกรรมให้กับชุมชน การทำประโยชน์ให้กับบ้านเกิดเมืองนอน ก็รู้สึกที่เราจะทำอะไรไม่ได้สักอย่างเลย ยังไม่ได้เริ่มก่อตัวซะด้วยซ้ำไป เพราะเราได้แต่คิด คิด แล้วก็คิดเลยไม่ได้ลงมือทำสักกะทีเพราะมัวแต่คิดว่าจะทำอะไรดี ถึงแม้ในพื้นที่ของตนจะมีอะไรมากมายหลายอย่างที่ น่าสนใจ แต่เราก็หาที่ลง ไม่ได้ซะทีว่าเราจะทำอะไรดี ในชุมชนของตนเอง ยิ่งนึกย้อนเวลาที่ผ่านไปมากยิ่งน่าอายพื้นที่ต่างๆ ที่เล่ามา

บินเหนือ (เมฆ)!!

เด็กหญิงวิชุดา ลุนหล้า (ปริม)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

วันที่ 10 กันยายน 2551 นับเป็นวัน
หนึ่งที่ข้าพเจ้าคิดว่าวุ่นวายมากๆ วัน
หนึ่ง เพราะวันนี้เป็นวันที่ข้าพเจ้า
ต้องเตรียมข้าวของ เตรียมเสื้อผ้า
เตรียมเดินทาง เตรียมตัว และ
เตรียมใจให้พร้อมเพื่อที่จะได้ออก

เดินทางไปยังจังหวัดลำพูน (ตื่นตื่นจริงๆจริง ^o^!!) ก็เพื่อที่จะไปสัมมนา
แลกเปลี่ยนความรู้ของแต่ละพื้นที่ งานนี้มากันทั่วประเทศ ทั้งเหนือ อีสาน กลาง
และใต้ อยากบอกว่าช่วงระยะเวลาที่เดินทางของข้าพเจ้านั้นเต็มไปด้วยความ
สนุกสนานและความตื่นเต้น เพื่อนที่อยู่ทางหนองเรือได้เดินทางไปรับข้าพเจ้า
และพี่อีก 2 คน เดินทางจากศูนย์การเรียนรู้ชาวดินเพื่อที่จะไปขึ้นรถทัวร์ที่จังหวัด
ชัยภูมิ ข้าพเจ้าและสองเพื่อนทั้งหลายต้องเดินทางราวกับบินไปเลยแหละ (เร็ว
มาก) และยังต้องผ่านพายุฝน ที่ได้เทกระหน่ำลงมาอย่างไม่เกรงใจว่ามีเด็กกลุ่ม
เล็กๆ กลุ่มหนึ่ง ที่ต้องเดินทางด้วยความรีบร้อน แต่คณะก็ได้ถึงจุดหมายกันอย่าง
ปลอดภัยและเหตุการณ์ทั้งหมดก็เรียกรอยยิ้มได้จากใบหน้าของทุกคน เดินทางสู่
ลำพูนใช้เวลาทั้งหมดรวม 12 ชั่วโมง นับว่าเป็นการเดินทางที่หนักหนาเอาการ
สำหรับข้าพเจ้า พวกเรามาถึงอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อเวลาประมาณ 05.30
น.ในวันที่ 11 กันยายน 2551 พวกเราได้ต่อรถแดง (รถโดยสาร) ไปยังร้านอาหาร
โจงสาละวิน Oh! ได้บรรยากาศมากมายเลยละ อากาศดีมาก เริ่มจากที่บ้านพักที่

เป็นบ้านไม้ทั้งหลัง ไม่รู้จะอธิบายออกมาเป็นภาษาเขียนยังไงดี รู้แต่ว่าถ้าพูดออกมาในภาษาวัยรุ่นหน่อยก็จะเป็นคำว่า “แจ่มเลย”

อาหารเช้าเริ่มด้วยอาหารเพื่อสุขภาพล้วนๆ ช่างอินกับธรรมชาติมากจริงๆ

กิจกรรมในวันที่ 11 กันยายน 2551 เริ่มประมาณตอนบ่ายโมง ผู้เข้าร่วมเริ่มทยอยเดินทางมาเป็นกลุ่มๆ ก่อนๆ โอ! ช่างน่าตื่นเต้นมากๆ สำหรับข้าพเจ้าเลยทีเดียวนะ เพราะอะไรนะหรอ ! ก็เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้เข้าร่วมที่มีอายุน้อยที่สุดนะสิ กิจกรรมแรกพวกเราประเดิมด้วยกิจกรรมสันตนาการจากพีวีโรจน์ (ที่มาจากชัยภูมิ) เล่นพอหอมปากหอมคอ ทุกคนเข้ามานั่งวงและพูดคุยกันอย่างเป็นทางการมากขึ้น (นิดหน่อย) พี่ที่ดำเนินกิจกรรม ให้ได้โจทย์ผู้เข้าร่วมแต่ละพื้นที่ได้เล่าถึงว่าตอนนี้ที่พื้นที่ของตนเองกำลังทำอะไรอยู่และกำลังจะทำอะไรต่อไป ซึ่งก็มีผู้เข้าร่วมมาจากหลากหลายที่ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น นั่นก็คือ พี่ๆ จากจังหวัดลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย พี่จากมหาวิทยาลัยเกษตรพระยา นครสวรรค์ นครศรีธรรมราช ชัยภูมิ เพื่อนจากหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น และข้าพเจ้าร่วมด้วย และพี่ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันอีก 2 คน ที่มาจาก Chowdin Youth Club (ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน อ. ภูเวียง จ. ขอนแก่น) พอมาเข้าประเด็นนี้ทุกคนเริ่มรู้สึกเกร็งเครียดและเริ่มตระเตรียมเรื่องราวของพื้นที่ของตนเองไว้อย่างเพียบพร้อม ซึ่งต่างจากทีมของข้าพเจ้ามากมายที่ไม่ได้เตรียมอะไรมาเลย!!! ทุกคนเริ่มนำเสนอว่าในเขตพื้นที่ของตนเองกำลังทำอะไรอยู่อย่างขะมักเขม้น ทำให้ข้าพเจ้าได้ข้อสังเกตจากการนำเสนอของแต่ละภูมิภาคว่า “ทุกคนล้วนพูดกันถึงในเรื่องของการทำเกษตรแบบผสมผสาน ด้วยการจัดรวมกลุ่มกันทำขึ้น” ทุกพื้นที่ต่างก็ได้จัดทำ การเกษตรในรูปแบบที่ไม่ค่อยจะแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกผักในพื้นที่ของตนเอง ปลูกข้าว หรือแม้กระทั่งการเลี้ยงสัตว์ไว้รับประทานเองในครอบครัวเองเช่นเดียวกัน อาทิ การเลี้ยงปลาตุ๊ก การเลี้ยงกบ ทำให้ข้าพเจ้าอดคิดในเรื่องของ

การเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่ได้ ทุกคนทำการเกษตรเพื่อที่ตนเองจะได้มีอาหารการกินไว้บริโภค หรือไว้เพื่อขายทำรายได้ให้กับตนเองด้วย ข้าพเจ้าคิดอย่างแนบแน่นว่า ข้าพเจ้าจะสามารถนำเอาสิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ในวันนี้นั้นไปปรับใช้ในพื้นที่ของข้าพเจ้าเช่นไรกันเพราะข้าพเจ้าก็ต้องดูก่อนว่าพืชแต่ละชนิดในภาคเหนือหรือภาคใต้จะสามารถนำไปปลูกในภาคอีสานได้หรือไม่? การนำเสนอได้ล่วงเลยไปจนถึงช่วงเวลา 16.00 น. ได้เวลาพักผ่อนตามอัธยาศัยและเริ่มรับประทานอาหารเย็น

กิจกรรมในภาคค่ำของวันที่ 11 กันยายน 2551 เป็นการพูดต่อในเรื่องของเมื่อตอนบ่าย เพราะว่าการนำเสนอยังไม่สิ้นสุด คราวนี้ถึงคราวที่ข้าพเจ้าและทีมของข้าพเจ้า ต้องเริ่มนำเสนอในเรื่องที่ตอนนี้อยู่ในเขตพื้นที่ของข้าพเจ้ากำลังทำอะไรอยู่ ข้าพเจ้าก็ได้พูดถึงกิจกรรมที่ข้าพเจ้าได้จัดทำขึ้นในบ้านดินที่ร่วมด้วยโดยเด็กชาวดินที่น่ารักทุกคน ทำให้คืนนี้ของข้าพเจ้าในการนำเสนองานในครั้งนี้ได้จบด้วย “กลอนลา” ของภาคอีสานที่ข้าพเจ้าไม่ได้เตรียมมาเลย!!!! เมื่อเลิกกิจกรรมในค่ำคืนนี้ ทุกคนรวมทั้งข้าพเจ้าได้ตกลงปลงใจกันว่าจะแยกย้ายกลับไปพักผ่อนตามห้องพักของตนเอง วันนี้ช่างแสนเหนื่อยสำหรับข้าพเจ้าเสียจริงๆ

(คืนนี้ขอพักผ่อนให้เต็มที่เลยละกันทุกคน5555+)

เริ่มเช้าวันใหม่ด้วยอากาศที่สดใสนิ่งกว่าเดิม เนื่องจากข้าพเจ้าเริ่มห่างหายจากการอ่อนล้าและเหนื่อยเฟลียในการเดินทาง วันนี้พอรับประทานอาหารเช้าเสร็จเรียบร้อย พวกพี่ๆ ได้ประเดิมกิจกรรมแรกที่เล่นเอาทั้งพี่ๆ และน้องๆ ที่เข้าร่วมพร้อมที่จะสนุกสนานกันอย่างเต็มที่ เมื่อพวกพี่ๆ ได้จัดแบ่งกลุ่มในการพูดคุยกันในภาคเช้านี้ “เด็กคุยกับเด็ก พี่เลี้ยงก็คุยกับพี่เลี้ยงละกัน” นี่คือประโยชน์ที่พี่ป่านพูดออกมาในเช้านี้ เล่นเอาเด็กๆ ทุกคนอมยิ้มด้วยความสนุกสนาน ในขณะที่กลุ่มของพี่เลี้ยงเริ่มทำหน้าที่ที่จะเคร่งเครียด (ในความคิดของข้าพเจ้า) ประเด็นที่พี่เค้าให้คุยกันก็คือ แลกเปลี่ยนว่าตนเองเข้ามาในพื้นที่แล้วเป็นอย่างไร? เป้าหมาย

คืออะไร? ได้ทำอะไร? ทุกคนพูดออกมาในเรื่องราวของตนเอง ซึ่งมันก็ไปคนละทิศคนละทาง (จะตอบเหมือนกันได้ยังไง ก็ในเมื่อมันคนละความคิดนี่นา55+) บ้างบอกว่าเข้ามารวมกันกลุ่มเพื่อต้องการที่จะเรียนรู้เอาวิชาเกษตรกรกลับไปใช้ในชุมชน บ้างก็บอกว่าอยากอยู่ร่วมกับเด็กๆ บางคนก็บอกว่าอยากเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่น แต่ดูๆไปทุกคนมีเป้าหมายที่คล้ายกัน นั่นก็คือ การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ทำให้ข้าพเจ้าได้แง่คิดและได้รู้ว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีวิธีการอย่างไรในการรวมกลุ่ม หรือการสร้างความคุ้นเคยในกลุ่ม และนั่นก็คือเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้ากลับมาคิดย้อนมองดูกลุ่มของข้าพเจ้าเองเช่นกัน ว่าวิธีการใช้กันในแต่ละพื้นที่นั้นก็ไม่ได้แตกต่างหรือแปลกไปจากกลุ่มของข้าพเจ้า ในเมื่อแต่ละพื้นที่ใช้วิธีการรวมกลุ่มด้วยการจัดทำสวนผัก สวนเกษตรบ้าง เลี้ยงสัตว์บ้าง และกลุ่มของข้าพเจ้าเองก็ใช้วิธีการสร้างบ้านดินและการปลูกหรือจะเป็นการจัดการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันทุกๆเย็นเพื่อที่จะดึงความสนใจจากเยาวชนในหมู่บ้านมารวมกลุ่มกับข้าพเจ้า เมื่อแลกเปลี่ยนกันหมดทุกคนในกลุ่ม แต่พวกพี่เลี้ยงยังไม่กลับลงมา (ไปพูดชั้น 2 กลุ่มเด็กพูดกันในชั้นที่หนึ่งและเป็นห้องประชุมด้วย) ทำให้ข้าพเจ้าและพองเพื่อนเริ่มที่จะออกนอกประเด็น และพูดคุยกันในเรื่องไร้สาระมากขึ้นกว่าเดิมมาก!!!! แต่ก็สร้างความสนุกสนานให้กับทุกคนได้อย่างดีเยี่ยมและยังทำให้ทุกคนเริ่มที่จะสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้นอีกด้วย จนเวลาล่วงเลยมาถึงตอนเที่ยงวัน

กิจกรรมภาคบ่ายในวันนี้ พี่ปาน ซึ่งเป็นผู้ที่ดำเนินกิจกรรมได้ให้กลุ่มแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาแลกเปลี่ยนกันว่าแต่ละกลุ่มพูดคุยกันและแชร์ความรู้ว่าได้พูดอะไรกันบ้าง ซึ่งงานนี้กลุ่มพี่ๆก็เลือกเอาข้าพเจ้าออกมาแนะนำเสนอสรุปเรื่องที่ได้พูดคุยกัน งานนี้เล่นเอาข้าพเจ้าหายใจไม่ทั่วท้องและกังวลอย่างบอกไม่ถูก เพราะจะให้ข้าพเจ้าสรุปยังไงในเมื่อทุกคนต่างพูดกันคนละเรื่องกันอย่างนี้ แต่โชคดีหน่อยที่ข้าพเจ้าก็จดไว้ในสมุดจดของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน ทำให้งานนี้รอด

ตัวไป.... พอเหล่าเยาวชนได้สรุปงานเสร็จแล้วที่นี้ก็เป็นที่ตั้งเป็นคราวของพี่เลี้ยงที่ต้องแลกเปลี่ยนบ้าง เป็นไปอย่างที่ข้าพเจ้าคาดการณ์ไว้ตั้งแต่แรกว่างานนี้กลุ่มของพี่เลี้ยงเครียดซัวร์... พวกพี่ๆเค้าได้พูดถึงกันในเรื่องของเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ว่าจะทำอย่างไรกับกลุ่มของตนเอง งานนี้ข้าพเจ้าค่อนข้างที่จะพึงยากนิดหน่อยเนื่องจากพวกพี่เค้าใช้ศัพท์วิชาการกันมากเกินไป ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะคลุกคลีกับการทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ แต่งานนี้ก็ค่อนข้างยากสำหรับข้าพเจ้า พอรวมแลกเปลี่ยนกันเสร็จเรียบร้อยที่ปานก็ได้เปิด CD มดคันไฟ เป็นการรวมกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในจังหวัดลำพูน แผ่นแรกเป็นกลุ่มของ หริภุญชัย คลับ ที่ได้รวบรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเวสป่า ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้ตั้งขึ้นและพวกเค้าได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับสาธารณสุข ประโยชน์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคมหรือเกี่ยวกับจิตอาสา พอข้าพเจ้าดูแล้วมันทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจมากที่ยังมีกลุ่มเยาวชนที่จิตสำนึกที่จะรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง แล้วพอดูของกลุ่มเวสป่าเสร็จ ที่ปานก็ได้เปิด CD ของหมู่บ้านจำจิมด ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนผู้รักคืออีกกลุ่มหนึ่งของจังหวัดลำพูน เป็นกลุ่มที่เป็นการร่วมมือของเยาวชนในหมู่บ้านช่วยในการหาทุนปัจจัยมาบำรุงซ่อมแซมวัดในพื้นที่จนสำเร็จสมบูรณ์ เป็นเยาวชนที่รักท้องถิ่นของตนเองเสียจริง...

นี่เป็นวันที่ สองที่สิ้นสุดลงไปด้วยความประทับใจ.....

วันที่ 13 กันยายน 2551 นับเป็นวันมหากุศลอันดีเพราะวันนี้พวกเราจะออกนอกพื้นที่ นั่นก็คือไปดูงานที่หมู่บ้านจำจิมด หมู่บ้านของกลุ่มเยาวชนผู้รักคือตัวจริงและเสียจริง (ไม่ค์จ้อปากคุย) พวกเค้าได้เล่าถึงว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ได้จัดทำขึ้นในกลุ่มนี้จะเป็นแนวสาธารณชน พาน้องฟ้อนรำ ที่เด่นก็เห็นจะเป็นการบูรณะวังปลาในหมู่บ้าน เนื่องจากเมื่อก่อนที่คลองในหมู่บ้านเคยมีวังปลาเป็นสิบๆวัง แต่เนื่องด้วย อบต. ได้จัดงบประมาณมาเพื่อขุดลอกคลองให้น้ำไหลสะดวกยิ่งขึ้น ทำให้วังปลาหายไปอย่างน่าเสียดาย ด้วยเหตุนี้จึงมีการรวมกลุ่มกัน

ขึ้นเพื่อมาฟื้นฟูและปรับสภาพให้วังปลากลับมาอยู่ในสภาพที่เหมือนอย่างที่เคย เป็นมากที่สุด และอีกกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญก็คือการระดมเงินทุนเพื่อมาเสริมสร้าง โบสถ์ที่สร้างยังไม่เสร็จ โดยที่เงินทุนทั้งหมดหาเอง หลักๆก็คือการเดินกล่อ่งที่ ถนนคนเดินจังหวัดลำพูน เรื่องนี้กลุ่มได้โดนกระแสดักดันทางผู้ใหญ่อย่างหนัก เพราะว่ากลุ่มไม่ปรึกษาและหารือกับทางผู้ใหญ่เรื่องการหาเงินทุนมาเสริมสร้าง วัด แต่กลุ่มก็ได้รับรวมพลังต่างๆในการทำงานให้กับชุมชนเพื่อเป็นเครื่องพิสูจน์ ที่สำคัญให้ทางกลุ่มผู้ใหญ่มองเห็นและเชื่อในกลุ่ม ว่ากลุ่มสามารถทำประโยชน์ ให้กับหมู่บ้านและชุมชนของตัวเองได้.....พอมาฟังอย่างนี้แล้วข้าพเจ้ารู้สึก ประทับใจเป็นอย่างยิ่ง ที่เห็นกลุ่มเยาวชนที่ยังมีจิตใจรักภัยบ้านเกิดอย่างแรงกล้า ด้วยการพัฒนาพื้นที่ในท้องถิ่นของตนเองให้คงเหลืออยู่ซึ่งสิ่งที่บรรพบุรุษได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน นับเป็นตัวอย่างของกลุ่มเยาวชนที่ดีโดยแท้สำหรับ สังคมไทยในปัจจุบัน

วันนี้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรอีกหลากหลายอย่าง ในกรณีที่ข้าพเจ้าได้เข้ามาสัมผัสกับวิถีความเป็นอยู่ของเยาวชนที่ไม่เล็กในหมู่บ้านจำขี้มด ที่ต้องต่อสู้กับ แรงกดดันกับผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน จนผ่านพ้นวิกฤตตรงนั้นมาเป็นกลุ่มเยาวชน หมู่บ้านจำขี้มดที่มั่นคงและแข็งแกร่งอย่างในปัจจุบัน.....ข้าพเจ้าและผองพี่ทั้งหลาย (ผองเพื่อนไม่ได้เพราะมีแต่บุคลากรที่มีประสบการณ์มากมาย) ได้เดินทางกลับเข้ามาในอำเภอเมืองด้วยใจที่รู้สึกปราบปลื้มและร่วมกับรับประทาน อาหารอยู่ที่ตลาดอย่างเอร็ดและอร่อย (กินนี้พวกพี่ๆนั่งคุยกันเพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซะจนได้รู้ง!!!!)

วันที่ 14 กันยายน 2551 รีบตื่นเช้าขึ้นมาเพื่อเก็บกระเป๋าแล้วรีบกลับลงมายังห้องประชุม

“ตลอด 4 วันที่ข้าพเจ้าได้มาเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้กันในครั้งนี้ แม้ข้าพเจ้าได้เป็นบุคคลที่มีอายุน้อยที่สุดในกลุ่ม มันไม่ได้เป็นปัญหาใหญ่อะไร

มากมายสำหรับข้าพเจ้าเสียเลย นับว่าเป็นความโชคดีของข้าพเจ้าที่ได้เข้าร่วมเรียนรู้กับรุ่นพี่ที่เป็นมืออาชีพหลายคน ทั้งในเรื่องกระบวนการและเรื่องการทำเกษตร ทำให้ข้าพเจ้าใช้โอกาสในความแตกต่างเรื่องวัยนี้เอง ได้สังเกตเห็นถึงความแตกต่างระหว่างการร่วมเรียนรู้เด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้ที่มีประสบการณ์ เด็กก็จะมีการคิดที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่ผู้ใหญ่ก็จะมี การคิดที่ซับซ้อนกว่าเด็กมาก ซึ่งก็นับเป็นการเรียนรู้ที่ยากสำหรับข้าพเจ้าอีกครั้งหนึ่ง แต่ถึงจะยากมันก็ทำให้ข้าพเจ้าได้มีประสบการณ์ที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งในชีวิตของข้าพเจ้า และยังทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรอีกหลากหลายอย่างที่ข้าพเจ้าไม่เคยได้รู้เช่นเดียวกัน (ถึงแม้ข้าพเจ้าต้องขาดเรียนถึง 2 วันก็ตาม 5555+)"

นับเป็นอีกความทรงจำที่สำคัญสำหรับข้าพเจ้าจริงๆ ทุกคนได้เดินทางกลับสู่ภูมิลำเนาของตนเองโดยสวัสดิภาพท่ามกลางรอยยิ้ม ^#^

ทอดน่องท่องตลาดสีเขียว จังหวัดสุรินทร์

วิโรจน์ วงศ์เสนา

เยาวชนบ้านท่ามะไฟหวาน

จังหวัดชัยภูมิ

ครั้งแรกเมื่อได้ยินคำว่า “ตลาดสีเขียว” นึก จินตนาการ ไปต่างๆ

นานา คงจะเป็นตลาดที่ขายผักใบเขียวที่มีอยู่กันทั่วตลาด คงไม่แตกต่างจากตลาดนัดทั่วไป ที่จัดตามชุมชนใหญ่ๆ เมื่อนึกย้อนกลับมาเปรียบเทียบกับตลาดนัดขายอาหารทั่วไป ที่อยู่ในชุมชนของตนเองก็ยิ่งจินตนาการไม่ออก ว่าตลาดสีเขียวขายอะไรกันบ้าง? มีการจัดการอย่างไร? และใครเป็นคนจัดตั้งเป็นครั้งแรก? คิดอย่างไรในการจัดตั้งให้เป็นตลาดสีเขียว? จะต่างจากตลาดนัดที่บ้านหรือเปล่า? ยิ่งคิดก็ยิ่งสงสัย ในสมองก็มีแต่คำถามที่ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนได้

เมื่อรู้ว่าจะได้ไปดู ได้ไปสัมผัสกับตลาดสีเขียวจริงๆด้วยตัวเอง ก็ยิ่งทำให้ตัวของเราที่อยากให้มีตลาดสุขภาพ เป็นตลาดที่ส่งเสริมสุขภาพต่อผู้ผลิต ห่วงใยสุขภาพต่อผู้บริโภคสินค้า ตื่นเต้นหัวใจพองโตอย่างบอกไม่ถูกเลยทีเดียว และจะเป็นการไขข้อสงสัยที่เรามิให้คลายสงสัย เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นโอกาสที่จะได้ไปศึกษาเพื่อเติมเต็มเป็นองค์

ความรู้จักตัวเอง เป็นการช่วยสร้างแรงบันดาลใจด้านใน การที่จะได้ไปสัมผัสกับ ตลาดที่มีการจัดการอย่างดี(จากที่ได้รับรู้มา) แล้วเปรียบเทียบกับตลาดที่มีอยู่ใน ชุมชนของตัวเอง เพราะความฝันในอนาคตอยากเห็นตลาดอาหารเห็นการ

รวมกลุ่มเล็กๆ ของพ่อค้าแม่ค้าใน ชุมชนของตน เป็นการโยงโย่งส่งผลให้ ผู้ผลิตมีความสุข ผู้บริโภคมีความสุข ร่างกายที่ปลอดจากโรคร้ายไข้เจ็บที่เกิด จากสารเคมีสะสมในร่างกายส่งผลทำ ให้เจ็บป่วยออดๆ แอดๆ ในปัจจุบัน เป็นชุมชนที่เข้มแข็งแต่อ่อนโยน เป็น

ชุมชนที่อนุรักษ์ วัฒนธรรมการผลิตแบบดั้งเดิม ค้าขายด้วยความเป็นธรรม ห่วงใยต่อผู้ซื้อ ใส่ใจต่อธรรมชาติ นี่เป็นความฝันเล็กๆ ที่อยู่ในใจเสมอมา

บรรยากาศยามเช้าช่วง ๖ โมงเช้า ใน “ตลาดสีเขียว” ได้สัมผัสครั้งแรก เมื่อก้าวเท้าลงจากรถยนต์ สิ่งที่เห็นเป็นบรรยากาศที่ร่มรื่น ได้เงาต้นไม้ใหญ่ที่ช่วย บดบังแสงอ่อนๆ ของดวงอาทิตย์ยามเช้าๆ เลยกล้อยไปจนถึงช่วงบ้าย จัดเรียงง่าย ในทางเดินเท้าอยู่ไม่ห่างจากอนุสาวรีย์ “พระยาภักดีสุรินทร์” เป็นพื้นที่สาธารณะ เล็กๆ ใน “สวนรักษ์” ที่อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองสุรินทร์ ริมทางรถยนต์ที่ ทั้งจอดชิดขอบถนนเพื่อซื้อของกินและวิ่งกันขวักไขว่ไปมาไม่ขาดสาย ด้านหลัง ยังติดกับคลองชลประทานที่เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของบุคคลทั่วไปที่ทั้งมา นั่งพักผ่อน บ้างก็มาปล่อยเต่าปล่อยปลา มีอาหารปลาถุงละสิบบาท คอยให้บริการ ผู้ที่ผ่านไปมาตามทางเท้า เพียงหย่อนก้นลงนั่งกับม้านั่งหรือพื้นหญ้าไม่กี่นาที แม่ค้าเดินเร่ก็ถืออาหารปลามาประชิดตัวเสียแล้ว

ช่วงเช้ามีคนเข้ามาซื้อผักซื้ออาหารยังไม่มากเพราะว่ายังเช้าอยู่ ทั้งบาง แผลงยังตั้ง ไม่เสร็จเรียบร้อยนัก พอสายหน่อยก็มีคนเข้ามาซื้อของเพื่อรับประทาน

กันอย่างคึกคักไม่ขาดสายเป็นระยะๆ ตลาดสีเขียวยามเช้าผู้คนไม่หนาแน่นมากนัก จึงเป็นโอกาสดีที่จะได้ใช้เวลาในการเดินชมสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อหาจากพ่อค้าแม่ค้าที่นำมาวางขายบนแผงที่จัดเรียงง่ายบนทางเดินเท้าคู่แล้วก็สบายตาสบายใจ เป็นโอกาสดีที่ไม่ต้องเบียดเสียดกับผู้คนเหมือนตลาดในเมืองใหญ่ๆ ทว่าไปที่ที่มีคนเบียดเสียดยัดเยียดกันซื้อสินค้าแบบ “รับของ-จ่ายตั้งค์-แล้วเดินจาก” ที่นี่สำหรับคนที่ต้องการเดินดูสินค้าก่อนซื้อหา ก็สามารถทำได้ เพราะพ่อค้าแม่ค้า ก็ค่อนข้างเป็นกันเองอย่างมาก สามารถพูดคุยสอบถาม ต่อรองราคาเป็นแบบเป็นกันเองได้ก่อนการตัดสินใจซื้อ เป็นบรรยากาศที่ดีของวันหยุดประจำสัปดาห์ที่คงความเป็นตลาดชุมชน เป็นตลาดพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี ที่คนซื้อ-คนขาย ได้ได้ถกสารทุกข์สุขดิบต่อกัน พ่อค้าแม่ขายก็ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง และเป็นสัญลักษณ์ของตลาดแห่งนี้ที่ไม่ค่อยได้เห็นบ่อยนักในมุมเมืองใหญ่ๆ ทว่าไป ซึ่งลูกค้าที่เข้ามาซื้อหาส่วนใหญ่ก็เป็นคนในเมือง ข้าราชการ คนที่แวะเวียนผ่านไปมาจากพื้นที่อื่นๆ ที่เห็นพิษภัยของสารพิษสารเคมี

ในตลาดสีเขียวล้วนมีแต่ของที่ตัวเอง ผลิตเอง ปลูกเอง เลี้ยงเอง และขนมนพื้นบ้านหน้าตาแปลกๆ ที่ได้ทำเองในครอบครัวไม่เคยเห็นจากที่อื่น เป็นของกินพื้นบ้านจำหน่ายขายกันอย่างคึกคักเป็นกันเองอย่างมาก พ่อค้าแม่ค้าที่มาตั้งแผงขายของก็ล้วนเป็นชาวบ้านตามชุมชนต่างๆ ที่มีพื้นฐานการดำเนินชีวิตแบบง่ายๆ เหมือนในอดีต จากการพูดคุยกับแม่ค้าและพ่อค้าที่มาขายของบอกว่า “ที่ชาวบ้านที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสนใจในการรักษาสุขภาพร่างกาย ใส่ใจต่อสุขภาพของผู้ซื้อ ห่วงใยต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ” โดยแต่ละครอบครัวจะนำผักพื้นบ้านที่ปลูกเองภายในครอบครัว ผลไม้พื้นบ้านที่มีผลิบิดเขียวไม่สวยงามเหมือนที่เห็นในห้างดังๆ และไม่มีโอกาสเห็นในตลาดตามหัวเมืองใหญ่ๆ มาขายร่วมกันและรับรองว่าปลอดจากสารเคมีร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะของที่นำมาขายล้วนเป็นผลผลิตที่มีในชุมชนจริงๆ ไม่ใช่สารเคมีใดๆ ในการเพาะปลูก พ่อค้า

แม่ค้าที่มาตั้งแผงขายผักผลไม้ก็ต้องผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ แบบปลอดจากสารเคมี เพราะที่ตลาดแห่งนี้ยังมีคณะกรรมการตลาด โดยคัดเลือกในหมู่สมาชิกที่มาร่วมขายผักกันแบบเรียบง่าย ซึ่งปัจจุบันได้มีกลุ่มเอ็นจีโอที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเกษตรอินทรีย์มาจับเคลือบ คอยตรวจสอบผลผลิตของสมาชิก

จนถึงแปลงปลูกเลยทีเดียว และมาอบรมให้ความรู้ผู้ค้าผู้ผลิตในตลาดสีเขียวอีกที่กฎระเบียบที่ค่อนข้างเคร่งครัด ความมีวินัย ซื่อสัตย์ต่อตัวเองและผู้บริโภค ทำให้ตลาดสีเขียวจังหวัดสุรินทร์เติบโตและค่อนข้างแข็งแรงมั่นคงกว่าตลาดทั่วไปที่

มีในชุมชนอื่นๆ และถ้าพ่อค้าแม่ค้าคนไหนมีการใช้สารเคมีหรือทำผิดกฎระเบียบก็จะห้ามขายของเป็นเวลา 3 อาทิตย์ เป็นการลงโทษที่ค่อนข้างหนักสำหรับพ่อค้าแม่ค้าที่หาเข้ากินค้า คนในตลาดก็จะช่วยกันเป็นหูเป็นตาช่วยกรรมการอีกทาง

ตลาดสีเขียว เปิดขายตั้งแต่ “หกโมงเช้าไปจนถึงช่วงบ่ายๆ” (แล้วแต่วัน บางวันก็ขายจนถึงบ่ายสามโมง) เฉพาะ “วันเสาร์” เพียงอาทิตย์ละหนึ่งครั้งที่จะได้มาขายของร่วมกันที โดยมีการรวมกลุ่มกันขึ้นมากกว่า ๕ ปีแล้ว (ปี 2๕๔๖) จากชาวบ้านกลุ่มเล็กๆ เพียง 10-20 คน ที่ต้องการขายของพื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน ต้องการสร้างตลาดที่ขายของที่ผลิตเอง ปลอดจากสารเคมีต่อผู้บริโภค และปัจจุบันมีผู้สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกว่า ๖3 คน

เมื่อครั้งเริ่มแรกในการจัดตั้งตลาดช่วงแรกๆ ก็วนขายตามที่ต่างๆ ไปเรื่อยๆ เพราะโดนไล่ที่เป็นประจำจากเจ้าหน้าที่ และพื้นที่ในการตั้งร้านเป็นเขตรับผิดชอบของเทศบาลเมืองสุรินทร์ แต่ชาวบ้านก็ไม่ได้ท้อถอยยังสู้ และยืนยันที่จะขายในที่เดิม และขอใช้พื้นที่ในการขายของปลอดสารเพียงวันเดียวเท่านั้น เพราะไม่มีพื้นที่ในเมืองที่ว่างพอจะให้ตั้งแผงขายของได้ จนสุดท้ายเทศบาลที่

รับผิดชอบก็ยอมให้ขายมาจนถึงปัจจุบันนี้

สมาชิกแต่ละคนก็จะมา “ชงสีเขียว” บ๊วยอยู่หน้าร้านเพื่อเป็นสัญลักษณ์การเป็นสมาชิกของตลาดมีข้อความบนธง “ผลผลิตเกษตรอินทรีย์” สำหรับคนที่ปลูกผักผลไม้พื้นบ้าน “ผลผลิตปลอดสารพิษ” สำหรับคนที่แปรรูปทำอาหารและทำขนมพื้นบ้าน เพื่อบ่งบอกการเป็นสมาชิกของกลุ่มตลาดสีเขียวต่อลูกค้าที่เดินผ่านหน้าร้าน และการที่จะได้รับธงสีเขียวนั้นก็ต้องมีการตรวจสอบจากคณะกรรมการว่าของที่มีการผลิตและนำมาขายนั้นเป็นของที่ทำขึ้นมาเองในครอบครัว ที่ปลอดภัยจากสารพิษสารเคมีจึงจะได้รับธง ได้รับการอนุญาตมาร่วมขายของร่วมกันในตลาดสีเขียวได้

บรรยากาศการซื้อขายนั้น แตกต่างจากตลาดสดที่เราคุ้นเคยทุกๆ ไป เพราะว่าเป็นตลาดที่ขายของอย่างเป็นกันเองพ่อค้าแม่ค้าก็ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นตลาดที่เน้นความสุขของผู้ผลิต และใส่ใจต่อสุขภาพของผู้บริโภค อีกทั้งยังใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อนอย่างแท้จริงที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญในปัจจุบัน

ตลาดสีเขียวขายของเฉพาะวันเสาร์จึงได้เห็นเด็กๆ ที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าตัวน้อยๆ มาช่วยพ่อแม่ขายของด้วยความสนุกสนาน บ้างก็ขายของอยู่หน้าร้าน บ้างก็ช่วยงานอยู่หลังร้านที่ไม่มีกำแพงแบ่งกั้นมองเห็นได้ทั่วตลาด บางคนก็นำผักที่ตัวเองปลูกเองมาร่วมขายกับพ่อแม่เป็นการสร้างรายได้เพื่อเป็นทุนการศึกษาในการเรียนหนังสือของตนเอง และลดค่าใช้จ่ายที่เป็นภาระต่อผู้ปกครองอีกทาง อย่างเช่น ด.ช.อินันท์ อินแป้น อายุ 1๔ ปี ที่ได้นำผักที่ได้ปลูกเองกะมือจากเวลาว่างเว้นจากการเรียนหนังสือประจำวันและวันหยุดที่ไม่ได้มาขายของ มาขายร่วมกับแม่ การนำมาขายครั้งนี้ไม่มากและก็ขายหมดไปตั้งแต่เช้า จึงนั่งยิ้มแป้นขายของช่วยแม่อย่างอารมณ์ดี เป็นการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์จริงๆ หารายได้เพื่อเป็นค่าอาหาร ไปโรงเรียนด้วยตัวเองโดยลดการพึ่งพิงพ่อแม่ และสร้างรายได้

อย่างดีให้กับตนเอง เป็นเด็กตัวอย่างที่มีให้เพื่อนน้อยนักในสังคมสมัยใหม่ที่เจริญเติบโตเพื่อทัดเทียมนานาประเทศอย่างนี้ (แต่เนื่องด้วยน้องอภินันท์ค่อนข้างจี้อาย ตามอะไรก็ได้แต่ยิ้มสู้ก็เลยไม่ได้ข้อมูลจากน้อง) และก็ได้มาสอบถามกับแม่ของน้อง อภินันท์ แทน

แม่จินดา อินแป้น อายุ ๔1 ปี จากอำเภอลำปาง ที่มาตั้งแผงขายผักร่วมกับ แม่พินิจ พรหมพงษ์ อายุ ๔3 ปี ทั้งสองมีอาชีพหลักคือการทำนา การปลูก

ผักผลไม้เป็นอาชีพเสริมเวลาที่ว่างเว้นจากการทำนา ได้เข้าร่วมกลุ่ม “ตลาดสีเขียว” ได้สามปีเศษ โดยวันนี้ได้นำไก่บ้านตัวงามๆ จำนวน ๕ ตัวมาร่วมขาย (กรรมการกำหนดขายได้ครบครวละ ๗ ตัวเท่านั้น) มะพร้าวเผาปลอกพร้อมเงาะกินได้เลยกับมะพร้าวสดเป็นทะเลายเตรียมยกไปได้ทันทีที่วางอยู่ข้างถนน

สามารถมองเห็นได้แต่ไกล ผักพื้นบ้านเก็บใหม่สดๆ ทุกวันในราคากำละ ๕-10 บาท ที่หาที่ไหนได้ยากกับผักสดๆ กำโตๆ แต่ขายในราคาที่ยุติธรรมเป็นมิตรต่อผู้บริโภคอย่างยิ่ง เช่น ผักบอล, ผักบุ้ง, ยอดแค, ยอดบวบ, อีอ่อม และผักต่างๆ อีกมากมายที่ปลูกเองทุกอย่าง โดยแต่ละวันจะเสียค่าธรรมเนียมในการวางแผงวันละแค่ 10 บาท เป็นการบำรุงสถานที่ภายในกลุ่มต่อไป

แม่จินดา เล่าต่อว่าวันไหนที่เก็บผักได้น้อยเพียงห้ากำสิบกำก็จะมาร่วมขายกับเพื่อนๆ เพราะหาไม่ได้หวังแค่กำไรที่จะได้รับในแต่ละวันที่มาขาย แต่มองว่าถ้าการที่ได้มาขายของร่วมกับเพื่อนเป็นการมาพบปะพูดคุยเรื่องสารทุกข์สุขดิบในชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยนเรื่องราวของการปลูกพืชผักของตนเอง เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นความรู้ร่วมกันกับเพื่อน วันไหนที่ไม่ได้มาก็รู้สึกขาดอะไรไป เพราะในหนึ่งสัปดาห์จะได้ขายแค่วันเดียวเท่านั้น ไม่คิดธุระอะไรก็จะต้องมา

ขายของให้ได้ เพื่อมาจะเจอกับเพื่อนๆ ที่ร่วมวางแผนขายผักด้วยกัน

แม่สังวาลย์ ฝ้ายดอก จากอำเภอ
ลำดวน ต้องเดินทางไกลกว่า 26
กิโลเมตร ก็เป็นอีกคนที่มาร่วมขายของ
โดยวันนี้ได้นำน้ำ “ดอกอัญชัน” ที่มี
ประโยชน์สรรพคุณเป็นยาเพื่อสุขภาพ
ที่ทั้งเจือจางกับน้ำพร้อมดื่ม แซ่ไว้วัน

ถึงเย็นๆ ดื่มกินแก้ดับกระหายคลายร้อนอย่างดี ที่ยังไม่เจือจางสำหรับคนที่
ต้องการนำไปเจือจางหรือผสมน้ำตาลเองที่บ้านก็มีบริการ ราคาเป็นกันเองเพียง
ขวดละสิบบาทเท่านั้น และขนมดอกอัญชัน, ขนมต้ม, ข้าวต้ม, ก๋วยเตี๋ยวที่ทำมา
ไม่กี่ถุง ฯลฯ ขนมพื้นบ้านต่างๆ ที่ทำเองทั้งหมดอย่างละนิดหน่อย แต่ละครั้ง
กะทำแค่ขายในหนึ่งวัน ก่อนวันเสาร์ก็จะจัดเตรียมทำใหม่อีก เพื่อจะได้ขายของที่
มีคุณภาพ คนซื้อก็จะได้รับประทานของที่สดใหม่สำหรับวันนั้น

แม่สังวาลย์ได้เข้าร่วมขายของในตลาดสีเขียวแห่งนี้มาตั้งแต่เปิดตลาด
ใหม่ๆ เมื่อ 5 ปีก่อน เป็นรุ่นก่อตั้งตลาดร่วมกับเพื่อนๆ อีกหลายคน

“ตลาดสีเขียว” เป็นการสร้างความเป็นจริงของการให้ การรับ การ
บริโภค ที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ห่วงใยสุขภาพผู้ซื้อ และใส่ใจต่อ
ความสุขของผู้ค้า ซึ่งจะโยงใยไปถึงการดูแลความเป็นอยู่ของผู้ผลิต รวมทั้งสร้าง
รอยยิ้มในวิถีแห่งการผลิตนั้นด้วย

ตามแนวทางการค้าที่เป็นธรรมและการบริโภคที่ยั่งยืน สร้างจิตสำนึก
และความตระหนักรู้ในพฤติกรรมของการบริโภคที่ทำลายธรรมชาติ สร้างมลพิษ
ทางสิ่งแวดล้อม และทำลายวัฒนธรรมการผลิตแบบธรรมชาติดั้งเดิมที่ดั้งงาม
นอกจากนี้ตลาดสีเขียวยังสนับสนุนให้เกิดการผลิตด้วยกระบวนการเกษตร
อินทรีย์ สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรายย่อยที่จำหน่ายสินค้าด้วยความเป็น

กรรม ซึ่งหมายรวมถึงการสร้างผู้บริโภคที่มีจิตใจเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม และมี มิตรไมตรีที่ดีงาม เป็นเสน่ห์ของ “ตลาดสีเขียว จังหวัดสุรินทร์” ได้เป็นอย่างดี

เมื่อย้อนกลับมาถึงชุมชนของตนเอง ข้อสงสัยต่างๆ ที่เราได้มีเกี่ยวกับคำว่า “ตลาดสีเขียว” ก็คลายสงสัย ลง จากการได้ไปสัมผัสจริง แล้วกลับมาสรุปเป็น บทเรียนเพื่อเปรียบเทียบกับการขายผัก(ในตลาด) ทั่วไปตามชุมชน ที่ขายอาหารสำเร็จรูปที่ปรุงสุก พร้อมรับประทานต่างๆ เกิดต่อยอดความฝันในการ รวมกลุ่มขายผักพื้นบ้านในชุมชนเพื่อสืบสานการ

ผลิตแบบดั้งเดิมที่เป็นการผลิตแบบ “คนพึ่งธรรมชาติ ธรรมชาติให้ประโยชน์แก่ คน” เป็นการเกื้อกูลกันเหมือนที่ผ่านมาในอดีตอย่างลงตัว เป็นการผลิตแบบ “นำ ปาอาหารมาไว้บ้าน” เพื่อช่วยลดการทำลายป่าที่ปัจจุบันเริ่มเหลือน้อยลงจำนวน ลงอย่างน่าตกใจในไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา จากคนที่เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้เพียงไม่กี่กลุ่ม

การได้ไปดูได้ไปศึกษาได้ไปสัมผัสกับ “ตลาดสีเขียว จังหวัดสุรินทร์” ในครั้งนี้ทำให้ตัวเรากลับมาเกิดแรงบันดาลใจ หัวใจพองโต เมื่อได้กลับมาเล่าเรื่องราวที่ ได้สัมผัสที่ผ่านมาให้กับเพื่อนที่มีความคิด มีความฝันร่วมกัน(ไม่กี่คน) ก่อเกิด กำลังใจในการขับเคลื่อนการทำงานที่เริ่มก่อตัวทีละเล็ก ทีละน้อยอย่างช้าๆ ใน ชุมชนเพียงคนกลุ่มเล็กๆ ที่ต้องการเห็นตลาดในชุมชนเป็น “ตลาดนัดสุขภาพ” เพื่อผู้บริโภคมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ผู้ผลิตมีสุขภาพะดำนในที่ดี อาจส่งผลให้ เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นชุมชนที่มีการพึ่งพาพึ่งอาศัยกันและกันภายในชุมชน เป็นชุมชนต้นแบบในการทำตลาดนัดเพื่อสุขภาพในอนาคต

ในความฝันเล็กๆ นี้ก็ยังไม่รู้ว่าการก่อตัวจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด แต่การที่ได้ ฝันเล็กๆ ในใจก็ทำให้มีความสุขแล้ว ถึงจะเป็นไปได้ยากยิ่งเพียงใดก็ตามที การ ได้รับรู้ว่าความฝันที่อยากให้เห็นตลาดในชุมชนเป็นตลาดเพื่อสุขภาพจากคนที่มิ

ความสิ้นร่วมกันมันก็ทำให้มีความสุขในการทำงาน ก่อเกิดความสุขในการใช้ชีวิตประจำวันแล้ว ถึงจะเป็นไปได้ยากยิ่งกับชุมชนของตนเองในปัจจุบันนี้ แต่การที่จะรวบรวมพันธุ์ผักพื้นบ้านให้เป็นป่าผักพื้นบ้านในสวนในไร่ร่วมกัน ก็ยังมีการดำเนินไปอย่างต่อเนื่องซ้ำๆ (ก็ตาม) การที่ได้มีความสุขสิ้นร่วมกันมันก็มีความสุขยากยิ่งที่จะบรรยายออกมาแล้ว

เมล็ดพันธุ์เม็ดเล็ก

นางสาวสุพัตรา คำบัว (แม่)

เยาวชนหนองเรือ

ปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมที่วาทโลกาวิวัฒน์ เด็กและเยาวชน

รับวัฒนธรรมมาหลากหลาย จนทำให้เด็กและเยาวชนที่เคยดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น หลงลืมความเป็นอยู่แบบชาวบ้าน ส่วนใหญ่แล้วปัญหานี้พบมากในกลุ่มเด็กและเยาวชนในชนบทจนลืมความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายใช้ชีวิตพอเพียงของหมู่บ้านของตนเองและไม่สนใจที่จะอนุรักษ์วิถีการดำรงชีวิตแบบพอเพียงแต่สร้างสุขให้กับเราได้ ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงสะท้อนให้ผู้ใหญ่กลุ่มหนึ่งได้มองเห็นปัญหาที่กระทบต่อสังคม จึงได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเยาวชนขึ้นมาคือ

“กลุ่มเยาวชนฮักถิ่น” ซึ่งเป็นการจับมือร่วมกันกับ สรส เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาด้านเยาวชนขึ้น จึงเป็นที่มาของกลุ่มเยาวชนของเรามีโอกาสเข้ามาเรียนรู้ สร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ชุมชน และสร้างประสบการณ์นอกห้องเรียนในครั้งนี้ขึ้น โดยเริ่มจากกลุ่มเล็กๆ เพื่อนต่างวัยที่มีทั้งวัยรุ่น วุ่นรัก วัยชน มารวมกลุ่มกัน โดยการชักชวนจากเพื่อนๆ กลุ่มแกนนำมาทำกิจกรรมต่างๆ มีการประชุมทุกเย็นวันศุกร์เพื่อพบปะสังสรรค์เล่าเรื่องราวสนุกๆ คู่กันฟัง หรือไม่ว่าจะเป็นการสอนการบ้านให้น้อง ๆ เมื่อได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันแล้วน้ำหูแดงก็จะเริ่มเข้าเนื้อหาประชุมแบบสบายๆ เป็นกันเองถึงกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะทำในวันเสาร์ เมื่อทุกคนได้ฟังกิจกรรมต่างๆ ที่จะได้ทำร่วมกันในวันเสาร์ต่างก็ตื่นเต้นกันใหญ่

เมื่อเช้าวันเสาร์มาถึงเราก็เดินทางไปยังนิรชนฟาร์ม น้ำหนูแดงได้แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งให้กลุ่มของเราได้ทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยกัน จากพื้นที่ที่แห้งแล้งดินแข็งกระด้าง เพื่อนๆก็มาเริ่มช่วยกันทำเรือนเพาะชำขนาดเล็กกะทัดรัดร่วมกันอย่างสนุกสนาน เหนื่อยก็พักหิวก็กินข้าวที่เพื่อนๆห่อข้าวจากบ้านมากินด้วยกันเพิ่มพลัง หลังจากเพิ่มพลังเรียบร้อยแล้วก็ถึงเวลาพักผ่อนสบายๆบ้าง โดยมีน้ำโซดาและน้องฮินส์สลับเปลี่ยนมาเล่นกีตาร์ให้เพื่อนร้องเพลงไปตามจังหวะดนตรีได้ด้นไม้ใหญ่ใกล้สระน้ำที่แผ่ร่มเงาให้เราได้ฟังพักพร้อมลมเย็นๆ พัดมาชวนให้วังนอน จากตอนเช้าที่พากันเหนื่อยเมื่อได้มานั่งอยู่กับธรรมชาติที่แสนสบายแบบนี้ ทำให้เพื่อนๆหายเหนื่อยปวดเมื่อยไปเลยทันที

หลังจากที่เรือนเพาะชำเสร็จเราก็มาช่วยกันคิดว่าจะหาเมล็ดพันธุ์อะไรมาเพาะชำกันดี เมื่อลองความเห็นกันแล้วเราก็จัดการเก็บเมล็ดต้นแสลง ต้นเต้ มาเพาะชำ ตามด้วยต้นหมากและต้นประคูดู มานบาหลิ จากนั้นเด็กก็ปลูกต้นหมากที่น้ำแดงเอามาจากที่บ้านปลูกรอบๆบริเวณพื้นที่เกษตรของเรา โดยให้เพื่อนๆแต่ละคนดูแลต้นหมากประจำตัวของตนเองจนกระทั่งจะได้เห็นมาเดิบโต เพื่อนๆแต่ละคนจะจัดเวรและกลุ่มมาช่วยกันดูแลรดน้ำเมล็ดพันธุ์ในเรือนเพาะชำทุกวัน เมื่อเรือนเพาะชำมีพืชพันธุ์ไม้แล้ว วันเสาร์ต่อมาเพื่อนๆก็ได้มาช่วยกันทำกระชังเลี้ยงปลา เย็นสบายกันถ้วนหน้าเพราะเด็กๆต่างก็ลงเล่นน้ำกันอย่างสนุกสนาน เมื่อมีปลาแล้วเราก็ควรจะมีผัก เราจึงช่วยกันจัดการพื้นที่อันแห้งแล้งให้เป็นแปลงผักกันได้ คราวนี้มีผักตัวเล็กๆ มาช่วยกันปลูกผักด้วย แปลงผักจะแบ่งกลุ่มๆละสองคนเพื่อปลูกผักได้ตามใจชอบ เด็กๆต่างสนุกสนานในการลงแรงแข่งขันกันปลูกผัก เพราะดูจากเสียงตะโกนโหวกเหวกเรียกหาจอบหาเสียมมาขุดดินอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย เมื่อแปลงผักของกลุ่มเสร็จแล้ว เข้าและเย็นวันต่อมาเด็กก็เอาใจใส่แปลงผักของตนเองเป็นอย่างดี แม้ว่าจะต้องปั่นจักรยานมาไว้สิรินทรสองถึงสามกิโลเพื่อมารดน้ำผัก ดูว่าผักของตนเองแตกหน่อแตกใบหรือยัง ผัก

ของเราจะต้องงามกว่าเพื่อนแน่ๆ ความฝันเล็กๆของเด็กๆที่อยากเห็นผักของ
ตนเองงอกงาม

กิจกรรมต่อมาที่รองจากกิจกรรมรวมคือกิจกรรมเดี่ยวของกลุ่มแกนนำ
10 คนที่คิดโครงการของตนเองภายใต้อาชีพที่สามารถจะนำมาเลี้ยงตนเองใน
ชุมชนได้ ทุกคนเมื่อได้ฟังกิจกรรมเดี่ยวแล้วต่างครุ่นคิดกันอย่างตื่นเต้นกับ
โครงการที่จะทำ หลายสัปดาห์ผ่านไปเพื่อนๆก็ได้เสนอโครงการในฝันของ
ตนเอง พี่แอมกับพี่แป้งทำงานมกระต่ายที่ได้สุตรมาจากคุณยาย เริ่มจะขยาย
กิจการทำขนมหลากหลายต่อไป พี่กวางปลูกเห็ดขอนขาว น้องเต๋าเพาะปลา
สวยงาม น้องยีนส์เป็นช่างตัดผม น้องพิมพ์ซ่อมผ้า น้องเฮ็ดดีเลี้ยงปลาตุ๊ก ต่อม
แต่มีขายผลไม้ที่ปลูกในบ้าน และน้องเมย์ทำน้ำเต้าหู้ ส่วนโครงการที่เหลือก็เริ่ม
ทยอยกันมา เมื่อเริ่มทำโครงการได้สักระยะสองถึงสามสัปดาห์ ต่างคนก็ได้กำไร
บ้างขาดทุนบ้างหรือมีอุปสรรคหลายๆอย่าง แต่ทุกคนก็ยังใจรักสู้ต่อไป

แม้ว่าจะเห็นดีเห็นชอบจากการทำกิจกรรมต่างๆแต่ทุกคนก็ได้เรียนรู้
หลายๆอย่าง เพราะทุกๆกิจกรรมล้วนมีคุณค่าต่อจิตใจ เช่นกลุ่มเพื่อนๆไป
ช่วยกันเกี่ยวหญ้าคามาไฟหญ้ามุงแฝก แม้ว่าจะลำบากแต่เมื่อได้เรียนรู้วิธีเกี่ยว
หญ้าก็ดี วิธีไฟหญ้าก็ดี สิ่งเหล่านี้ต่างทำให้เด็กๆเกิดความสามัคคี เป็นเครื่องมือ
ให้เด็กๆได้เรียนรู้ว่า อย่างน้อยเราก็เกี่ยวหญ้าเป็นนะ เกี่ยวหญ้ากับเกี่ยวข้าวไม่
เหมือนกันนะ เราก็ไฟหญ้าให้คุณพ่อคุณแม่มุงแฝกได้นะ เราสอนน้องได้นะ

แม้ว่าต่างคนต่างความคิดในบางครั้งที่เราไม่เข้าใจหรือท้อแท้ แต่เราก็ปรับ
เข้าหากันได้ที่ละนิด อย่างไม่รู้ตัว และยังมีเพื่อนๆที่อยากเห็นเพื่อนอีกกลุ่มไม่ไป
ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่จะพาดนไปสู่ความมืด และพยายามดึงเพื่อนๆเข้าร่วมกลุ่มทำ
กิจกรรมดีๆด้วยกันให้เกิดความภูมิใจในตนเอง ให้เราสามารถอยู่ในสังคมอย่างมี
ความสุข ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน และมีความรู้มีประสบการณ์ เพื่อให้กลุ่ม
เยาวชนได้ก้าวไปในแต่ละก้าวอย่างมั่นคง

เย็นวันศุกร์และเช้าวันเสาร์

นางสาวพิลาวรรณ ธงสวัสดิ์ (แอม)

เยาวชนหนองเรือ

ทุกเย็นวันศุกร์และเช้าวันเสาร์เป็นวันที่มีกิจกรรมและมีสาระที่เราทุกคนตั้งตารอ เมื่อถึงทุกเย็นวันศุกร์เราก็จะนัดกันมาพบปะพูดคุยกันในเรื่องต่างๆ โดยมีน้ำหนูแดง น้ำหนุ่มครูต้องและน้ำโชคเป็นที่เลี้ยงให้ในการพูดคุยกัน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็จะเป็นการกิจกรรมในวันเสาร์

ในวันศุกร์แรกเราก็พูดคุยกันในเรื่องการเขียน โครงการฝึกทักษะอาชีพในชุมชนที่จะทำให้ตัวเองดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้ โดยได้ให้แต่ละคนเลือกอาชีพที่ตัวเองสนใจ ต่อมาเราก็พูดคุยกันเรื่องการทำกิจกรรมกลุ่มในทุกวันเสาร์ด้วย และเราก็ช่วยกันคิดว่าเราควรเพาะกล้าไม้ทำเกษตรต่าง ๆ เช่น ปลูกผัก เลี้ยงปลา และในการทำศูนย์การเรียนรู้ น้ำหนูแดงก็ใจดีแบ่งพื้นที่ในการทำกิจกรรม

ในเช้าวันเสาร์เราก็มาพบกันในที่นัดหมายตอนเช้า จากนั้นเราก็แบ่งงานกันทำตามความเหมาะสมโดยให้พวกพี่ผู้ชายตัวโตๆ ไปตัดไม้ไผ่มาทำเรือนเพาะชำ ส่วนกลุ่มที่เหลือก็เข้าไปช่วยกันเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เตรียมปลูก เมล็ดพันธุ์ที่เราไปเก็บก็คือเมล็ด ประดู่ เมล็ดอินทนิล หลังจากช่วยกันเก็บจนมากพอแล้วก็มานั่งเล่นใต้ต้นไม้โดยมีน้ำโชคเล่นดนตรีให้ฟัง แล้วเราก็ทานข้าวเที่ยงกัน บ่ายโมงกว่าๆพวกพี่ๆผู้ชายก็ขอตัวออกไปแข่งบอล ก็เหลือแต่พวกผู้หญิงกับน้องผู้ชายตัวเล็กแต่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคสักเท่าไรในการทำเรือนเพาะชำ เพราะเราเป็นหญิงอีด เราจึงช่วยกันขุดหลุมลงเสาทำเรือนเพาะชำ ไม่นานความสำเร็จก็มาถึงเราทุก

คนช่วยกันขุดหลุมกันสำเร็จ ละช่วยกันหามเสามาฝังหลุมในที่สุด ในขั้นนี้ น้ำโซค
สอนวิธีการวัดระดับน้ำโดยใช้สายยางใส่น้ำวัดจากเสาต้นหนึ่ง ไปอีกต้นถ้าระดับ
น้ำตรงกันก็เป็นอันว่าเรียบร้อย วันนี้เราช่วยกันทำเรือนเพาะชำเกือบจะเสร็จแล้วก็
เหลือมุงเสแลน แต่เป็นเพราะยังไม่ซื้อเสแลนมาขึ้นตอนนี้ก็เลยเอาไว้วันหลัง

ในวันเสาร์ต่อมาเราก็ช่วยกันมุงเสแลนการทำเสแลนก็ใช้ว่าจะอยากแต่ก็
ไม่ง่าย (งงเลย!) เราทุกคนช่วยกันมุงเสแลนกันอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ฝ่ายน้องๆก็
พากันเลื้อยไม้อย่างสนุกสนาน ประมาณแปดโมงกว่าเราก็รับประทานอาหาร
ร่วมกันกิจกรรมวันนี้เสร็จเรียบร้อยเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ เมื่อเราทานข้าวเสร็จก็
ช่วยกันล้างจาน เสร็จก็มานั่งเล่นโดยมีน้ำโซคเล่นดนตรีให้ฟัง จากนั้นเราลงมติว่า
ควรจะไปเที่ยวห้วยได้แล้ว เมื่อมาถึงที่เกี่ยวข้องห้วย เราทุกคนก็ลุยลงเที่ยวห้วยกันมี
น้องๆหลายคนที่ไม่เคยเที่ยวห้วย ครูดึงก็มาช่วยสอนแต่ก็ใช้เวลาสอนแป๊บเดียวก็
จะให้เป็น เพราะมีน้องหลายคนโดยห้วยาบาดมือหรือห้วยที่มเอาโดยมีน้องผู้ชาย
คนหนึ่งใส่กางเกงขาสั้นมาจากก็เลยมีแผลเยอะที่สุด ตอนประมาณแปดโมงกว่าๆ
เราก็ชวนกันไปเล่นบนภูเขากัน หลายๆคนไม่มีโอกาสได้ขึ้นไปเล่นพอเข้าไปก็
ร้องดีใจตื่นเต้นกันใหญ่ ภูเขาที่เราเดินมาเล่นนี้มันก็ไม่ไกลเท่าไรเพราะมันอยู่
ห่างจากที่ตั้งกิจกรรมเราอยู่ประมาณหนึ่งกิโลเมตรได้หรืออาจจะไม่ถึงด้วยซ้ำ
พระอาทิตย์เลื่อนเคลื่อนตัวลงมาเราก็ทยอยออกมา เห็นน้ำหนูแดงรออยู่ข้างล่าง
พอฉันเห็นกล้วยที่วางอยู่ข้างๆน้ำหนูแดง ฉันก็เริ่มกินทันทีส่วนเด็กคนอื่นๆไม่
ต้องพูดถึงความหิวพอกัน สรุปว่าวันนี้ทั้งเหนื่อยทั้งสนุกจริงๆ คุ้มมากๆกลับบ้าน
ไปคงหมดแรงแน่เลย

วันต่อมาทุกคนมาพร้อมกิจกรรม เมื่อทุกมาถึงต่างก็รู้ว่าตัวเองต้องทำ
อะไรทำยังไง และวันนี้ที่ต้องพาพวกผู้ชายลงเล่นน้ำ (น่าอิจฉา) เพื่อที่จะทำกระชัง
เลี้ยงปลา ส่วนฝ่ายเราช่วยกันกรอกดินเพาะต้นประดู่ ช่วยบ้าย ๆ ฉันเองรู้สึกร้อน
มาก ๆ ก็เลยชวนเพื่อนอีกคนหนึ่งเล่นน้ำแต่น้ำโซคบอกว่า แดดยังร้อนอยู่เราก็เลย

นั่งเล่นกันไปก่อน แต่ก็ยังมีบางคนเล่นน้ำอยู่ ฉันเริ่มอดใจไม่ไหว แกล้งเดินไปทางที่เตรียมทำแปลงผัก และแกล้งผลักเพื่อนตกน้ำ เพื่อนเองก็รู้ใจดึงฉันลงน้ำด้วย เขาเป็นว่าเราเปียกกันทั้งสองคน ต่อมาคนอื่นที่เห็นเราเล่นน้ำก็ลงมาร่วมแจมด้วย สรุปว่า มันทั้งเปียกทั้งสนุกกันจริง ๆ พวกเราเล่นน้ำกันประมาณ 30 นาที ฉันก็เลยขึ้นจากน้ำ แล้วไปหยิบจอบมาขุดแปลงผัก แรก ๆ ฉันคิดว่าจะขุดเล่น ๆ แต่พวกที่เล่นน้ำก็ขึ้นมาขุดด้วย เราเริ่มทำงานกันอีกครั้งโดยไม่มีซีเรียสเลย เพราะเราขุดไปก็เล่นไป บางคนขุดเสร็จก็กระโดดน้ำ แล้วก็มาขุดต่อ สรุปว่าวันนี้เราได้เปียกกลับบ้านกันทุกคน

วันศุกร์ที่ 19 กันยายน /2551 เราได้ตกลงกันว่าในวันพรุ่งนี้เราจะทำงานค้าง อาทิตย์ก่อนให้เรียบริ้อย คือทำแปลงผัก กับทำกระชัง เช้าวันเสาร์ เราก็เริ่มทำแปลงผัก และมัดกระชังจนเสร็จเรียบริ้อย ก็ประมาณเที่ยงกว่า ๆ น้ำไหลจึงกลับบ้านเอาเสบียงมาให้ วันนี้เราได้ทานอาหารอย่างพร้อมหน้ากันคือ ข้าวเหนียวส้มตำ โดยนั่งล้อมวงกินกันอย่างอร่อย ตอนก่อนกลับบ้านเราก็ปลุกดินหมากกันคนละต้น ตลอดสัปดาห์ฝนได้ตกลงมาอย่างหนัก วันนี้ก็เช่นกัน พวกเราพูดคุยกันในการทำกิจกรรมผลปรากฏว่า อุปสรรคในการปลูกผักนั้นเยอะเหลือเกิน เราได้พูดคุยกันอยู่บ้านน้ำไหลได้ไม่นาน ก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

วันที่ 3 ตุลาคม 51 เราไปสานต่อแปลงผักของเราให้เสร็จ แต่พอเสร็จแล้วที่ต้องก็บอกว่า ยังไม่ต้องหว่านเมล็ดผัก เพราะเดี๋ยวฝนมาอีกจะเสียหายไปเปล่า ๆ เพราะแปลงผักของเราทำขึ้นอยู่ระหว่างสระสองสระเป็นเนินเล็ก ๆ ดังนั้นเวลาฝนตกหนัก ๆ น้ำก็จะท่วมจากสระหนึ่ง ไหลไปพัดแปลงผักของเราที่ยังไม่แข็งแรงนัก เราจึงหากิจกรรมอื่นทำก่อนจนกว่าฝนจะหยุดตกจริง ๆ ในวันนี้เราจึงช่วยกันไปทำไพรหญ้า ว่างหลังคาสำหรับทำศูนย์การเรียนรู้ โดยมีแม่ของน้ำแดงสอนทำ เพราะยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน เราทำกันอย่างสนุกสนาน แต่สุดท้ายก็ออกมาเป็นรูปร่างสวยงามในที่สุด

ในที่สุดวันที่เราต้องปลุกพลังแปลงอย่างจริงจังก็มาถึง ในวันที่เราช่วยกันนำเมล็ดผักมาปลูกในแปลงที่เราได้เตรียมกันเอาไว้ตั้งแต่เช้า บ่ายโมงกว่า ๆ เราก็ปลุกผักกันเสร็จเรียบร้อย โดยที่เราตกลงกันเรื่องการดูแลผักคนละแปลงสองแปลง ตามความเหมาะสม แต่ถึงแบ่งกันยังไงเราทุกคนก็ช่วยกันรดกันทุกแปลงอยู่ดี

จากที่นั่นได้เข้ามาร่วมเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มนี้ ฉันเองก็รู้สึกภูมิใจและประทับใจ ที่ได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ให้กับเด็กในชุมชนของตัวเอง ถึงแม้ว่าในกลุ่มของฉันจะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง แต่ฉันคิดว่ากลุ่มเราก็สามารถพัฒนาความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้นได้ อย่างเช่น ได้รู้จักการประกอบอาชีพ และดำรงอยู่ในชุมชนอย่างเข้มแข็งได้ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ กับการทำกิจกรรมในทุกวันเสาร์และวันสำคัญต่าง ๆ สำหรับเด็กบางกลุ่มที่เคยแยกย้ายกันไปเรียนที่อื่นก็ได้กลับมาเจอกันในเย็นวันศุกร์และร่วมกิจกรรมกันในเช้าวันเสาร์ เป็นโอกาสที่ดีที่เด็กเหล่านั้นได้มาสนิทสนมกันมากขึ้น และยังช่วยสร้างความสามัคคีในกลุ่มและนำไปสู่ความเข้มแข็งในชุมชนได้

Project “H” โครงการสร้าง

โรงเพาะเห็ด

พิศุตย สองสี (สุตย)

เยาวชนจังหวัดสุรินทร์

Honor System ระบบเกียรติศักดิ์

ในหมู่นักรบสิ่งที่ถือว่าเป็นของสูง ศักดิ์สิทธิ์ เป็นมิ่งขวัญอันควรแก่การเคารพสักการะในจิตใจนั่นคือ “เกียรติ”

เกียรติในทางทหารเล็งถึงภาวะทางจิตใจที่ประกอบด้วยความซื่อสัตย์ กล้าที่จะเผชิญกับความจริง การเคารพตนเอง ความยุติธรรมและความเอื้ออาทร

สำคัญอยู่ที่ความซื่อสัตย์ กล้าที่จะเผชิญกับความจริง การเคารพตนเอง ความยุติธรรม และความเอื้ออาทร

สำคัญอยู่ที่ความซื่อสัตย์ และมีหิริ โอตัมปะ² ต่อความคิดที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ซื่อตรง และไม่หลอกลวง

ในสถาบันการศึกษา เกียรติเป็นเครื่องเสมือนฐานะของแหล่งนั้น ให้เหนือกว่าสถาบันอื่นๆ ที่ไร้สิ่งนี้

คัดจาก จ.ป.ร. มติชน/เชียงใหม่

ทำไม่ต้องเป็นโรงเพาะเห็ด เคยได้ยินมาก่อนจากหลายๆ สื่อว่า ถ้าทำธุรกิจเกี่ยวกับของกินแล้วนี่ มันไม่น่าจะเจ๊ง เพราะคนต้องกินทุกวัน และโรงเพาะ

¹ พิศุตยบอกว่า “มันเป็นคดี หรือหลักชีวิตของผม”

² หิริ โอตัมปะ คือ ความเกรงกลัวและละอายต่อบาป

เห็ดยังคงอยู่ในใจเสมอ ตั้งแต่สมัยเรียนประถม ช่วงตุ่ ช่วงหนึ่ง คงจะพอจำได้จากที่อาจารย์วิทยุฑรพาทำในหลายๆ อย่าง ปลูกข้าวโพด ฝรั่ง รอบสระน้ำ สร้างโรงเพาะเห็ด ทำอิฐตัวหนอน การกีฬารุ่นนั้นก็บูมมาก ช่วงนั้นอาจารย์ได้นำต้นฝรั่งพันธุ์แดงสยามมาจากไหนก็ไม่รู้ ทั้งใบ ทั้งต้น ออกลูกมาก็เป็นสีเข้มไปในทางเปลือกมั่งคุด ประมาณ 3-4 ต้น เราก็ได้ปลูกต้นหนึ่ง ซึ่งก็อัศจรรย์ใจไม่น้อยในช่วงนั้น ส่วนเรื่องของโรงเพาะเห็ดยังจำอยู่ในใจ คิดไว้ว่าถ้าอยู่บ้านนอกเมื่อไหร่ก็จะทำแน่

หลังจากแต่ละคนแยกย้ายออกหาประสบการณ์ เรียน บ้าง ทำงานบ้างในเมืองหลวง ซึ่งแต่ละคนได้ความรู้ ฝีมือ เข้าชั้นเทพแล้ว (เทพดกสวรรค์) ก็ต่างระหกระเหินกลับมาสู่บ้านเกิดเพื่อจะมาพัฒนา

ภูมิปัญญาของตน (ไม่มีที่ไป) ช่วงหนึ่ง ช่วงเต่า พาเราไปถกกันหลายครั้งในยามว่างงาน ณ ร้านส้มตำว่า เราจะทำธุรกิจส่วนตัวอะไรดี เราเสนอไปว่า เราไม่ต้องคิดวางแผนอะไรมากหรอก กลับไปมีที่ว่างก็ไถไถเลย เริ่มทำเลย เดี่ยวความคิดก็เล่นเอง แต่สำหรับเรา จะทำอะไรสักอย่าง พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ดี แล้วส่งขายอาจจะ โลดตัส หรือ บิ๊กซี มันจะขายได้แพงขึ้น (ฝันกลางวัน) แต่ความคิดเหล่านี้ ยังไม่ได้ถูกต่อยอดให้เป็นรูปธรรมเท่าไร

จนกระทั่ง “พี่อ้อย” ก็เดินเข้ามาในชีวิตของพวกเรา มาเติมเชื้อ เติมไฟให้กับประกายความคิดของเราอย่างถูกที่ถูกลง อาจเป็นบุญพาวาสนาส่งกรรมัง เพราะเป็นครั้งแรกที่พวกเราชวนกันไปทำบุญเลี้ยงพระในช่วงเข้าพรรษา แล้วก็

ได้พบกับพี่อ้อยกับลูกชาย อาจารย์ณรงค์ และน้องโอเด่ หลังจากคุยกันวันนั้นแล้ว พวกเราก็เริ่มถกกันอีกว่า จะเริ่มอย่างไร ความคิดก็ไม่จูนกันสักที ด้วยแนวคิดขั้นเทพของแต่ละบุคคล บ้างออกแนวทางบ้างเจกชนทำแบบเดียวกัน ให้สำเร็จ บ้างอยากทำเป็นกลุ่ม บ้างกลัวแบ่งผลประโยชน์ไม่ลงตัว

การถกเถียงกันใช้เวลานานหลายวัน กว่าจะได้ข้อสรุปว่า เราจะทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มสักอย่างหนึ่ง ให้เป็นที่รวมพล รวมจิต รวมใจ สักทีหนึ่ง คิดว่าพวกเราจะทำได้สำเร็จไหม แล้วใครจะทำอะไรส่วนตัว

ที่บ้านไปพร้อมๆ กันก็ไม่เป็นไร จึงได้เริ่มลงมือสร้างโรงเรือนกัน ในการสร้างใช้เวลาไม่นานเท่าเวลาถกเถียงกันเลย และเราก็ได้รู้ว่า การทำงานเป็นกลุ่มมันเสร็จเร็วอย่างนี้เอง ในส่วนของโครงสร้างไม่มีปัญหาอะไร วัสดุที่ต้องใช้มีอยู่เต็มสวน แต่หลังคาหญาคาต้องซื้อ ซึ่งงบประมาณไม่พอเพราะต่างคนต่างไม่ค่อยได้ทำงาน

จนกระทั่งนางฟ้ามาโปรดอีกแล้วครับท่าน พี่อ้อยมาดูงานรอบสอง ให้งบอัดฉีดมาก่อนหนึ่ง จึงได้มีการสานงานต่อ เมื่อสร้างโรงเรือนเสร็จแล้ว พี่อ้อยให้งบก้อนหนึ่งเพื่อที่จะซื้อก้อนเห็ด โดยการประสานของพี่อ้อย อาจารย์จำอาจารย์ของ กศน. บอกให้เราว่าต้องซื้อก้อนเห็ดที่เทคโนโลยีราชมงคลสุรินทร์ พอเราไปดูอาจารย์ซึ่งพานักเรียนทำก้อนเห็ดบอกว่า ทำไม่ทัน ถ้าจะเอาต้องรอหน่อย เพราะวัสดุที่ทำก้อนเห็ดคือ ขี้เลื่อยยางพารา ซึ่งสั่งไปจากทางภาคใต้เพิ่งมาส่ง จนถึงบัดนี้ เรายังไม่ได้เริ่มเลี้ยงเห็ดกันเลย แต่คิดว่าคงอีกไม่กี่วันก็คงได้แล้ว เพราะฉะนั้น งบประมาณอัดฉีดจากพี่อ้อยคงไม่สูญเปล่าอย่างแน่นอน

นอกจากงานกลุ่มที่ทำร่วมกันคือโรงเห็ดแล้ว พวกเรายังมีงานที่แยกกันทำตามความสนใจ เช่น การปลูกกล้วยไม้เพื่อประกอบในการร้อยพวงมาลัยขาย เพราะในหมู่บ้านของเราร้อยพวงมาลัยขายกันแทบจะทุกครัวเรือน แต่ต้องซื้อทั้งดอกกล้วยไม้ ดอกกุหลาบ และดอกดาวเรืองจากข้างนอก เพื่อนๆ บางคนจึงคิดที่จะเพิ่มรายได้จากตรงนี้

สิ่งเหล่านี้แม้จะมองเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่มันก็ทำให้พวกเราอยู่ในชุมชนได้ โดยไม่ถูกผู้ใหญ่มองว่าไร้สาระ พวกเราจะค่อยๆ ก่อรูปให้พวกผู้ใหญ่เห็นว่าพวกเราทำได้ และหลังจากสร้างความเชื่อมั่นให้กับตัวเองได้แล้ว เราก็จะค่อยๆ ชักชวนรุ่นน้องให้เข้ามาเป็นแนวร่วมเรียนรู้กับพวกเรากันไป

ความในใจจากหนึ่งสุรินทร์

ക്ഷക്കി เรื่องยิ่ง (หนึ่ง)

เยาวชนจังหวัดสุรินทร์

ตลอดเวลาที่ผ่านมานั้น การใช้ชีวิตของตัวเองนั้นดูแล้วมันไร้ค่ามาก ไร้ค่าที่นั่นวัดได้ทีเวลา เวลาที่ตัวเองนั้นใช้มาแสนนาน แต่ก็ยังไม่ได้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเองนั้นดีขึ้นเลย แต่กลับปล่อยให้มันไปตาสถานการณ์ ไม่ได้ดีขึ้น เปลี่ยนแนวเปลี่ยนเส้นทางเปลี่ยนแนวความคิดใหม่ๆ ให้มันเข้ามาในชีวิต

บางครั้งก็คิดอยู่ แต่ก็ได้แต่คิด แต่ก็ยังไม่ได้ที่จะเริ่มลงมือทำให้มันเกิดผล การริเริ่มสิ่งต่างๆ นั้น ถ้าคนเดียวนะ จากการกระตุ้นทางความคิดของตัวเองนั้น มันไม่ค่อยจะกดดันให้เราดำเนินการสิ่งต่างๆ ให้มันเป็นรูปธรรม เร็วเท่ากับการกระตุ้นจากบุคคลคิดสนับสนุนทางความคิดเรา

การได้แรงสนับสนุนจากบุคคลที่มีความคิดคล้ายๆ กัน ทำให้เรามีกำลัง มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานตามแผนการนั้นๆ ได้อย่างเต็มความมั่นใจ

สำหรับแนวร่วมทางความคิดนั้น มีทั้งเพื่อนร่วมงาน ญาติพี่น้องคนบ้านเดียวกัน ก็คือมีความคิดคล้ายกันที่ว่า จะทำยังไงให้ตัวอยู่บ้าน โดยมีรายได้ที่พออยู่พอกินแบบไม่เดือดร้อน แล้วก็มีผลกำไรขึ้นเรื่อยๆ บางสิ่งที่เราคิดเหมือนกันนั้น มันก็มีอีกบางเรื่องบางสิ่งที่เราคิดไม่เหมือนกัน คือ การดำเนินงาน การทำงานนั้น

มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งรวมความคิดหรือว่างานกลุ่ม หรือศึกษาข้อมูลแล้วก็คิด
เองทำเอง

การทำงานเป็นกลุ่มนั้น มันต้องมีการขัดแย้งกันเป็นที่แน่นอนอยู่แล้ว
เพราะความคิดไม่เหมือนกัน หากยังไม่มีข้อสรุปก็ยังไม่มีการดำเนินงาน เพราะ
อย่างนั้นมันจึงมีแต่ความคิด

จนวันหนึ่ง ตัวเองถึงได้เข้าใจว่า การทำงานให้บรรลุความสำเร็จนั้น มัน
ต้องเริ่มจากน้อยไปหามาก มันต้องมีองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้ง
ความรู้เก่าความรู้ใหม่ ผสมกันไปโดยที่เราไม่ยึดติดกับอดีตเพียงอย่างเดียว แต่เรา
ต้องเสริมแนวความคิดใหม่ รูปแบบใหม่ๆ เสริมด้วย

มันจึงถือเป็นการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จอย่างแท้จริง สิ่งที่ทำให้ผม
เปลี่ยนแนวความคิดนั้นก็เพราะ คำพูดจากปากพี่อ้อยที่ได้อธิบายให้ความรู้ ให้
แนวคิดต่างๆ

ตอนนี้กำลังเริ่มโครงการเพาะเห็ด ก็ได้เริ่มสร้างโรงเรือนและก็แล้วเสร็จ
แล้ว เหลือแต่จะเอาก้อนเห็ดเข้า และได้เรียนรู้ข้อมูลต่างๆ การจัดการ
กระบวนการต่างๆ ให้โครงการของกลุ่มนั้นประสบความสำเร็จต่อไป

กลุ่มของเราเริ่มต้นประมาณ 5 คน และต่อไปก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ “และนี่ก็
คือการเริ่มต้น”

เมื่อฉันเป็นผู้จัดบันทึก

เอื้องฟ้า วงษ์ทิพย์ (หน่อง)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

เมื่อใดที่กล่าวถึง “ค่าย” เมื่อนั้นแหละคือการเรียนรู้ครั้งใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น

เมื่อพูดถึงคำว่า “ค่าย” หลายคนคงจะคิดออกว่ามันเป็นอย่างไร และคงจะเคยได้เข้าร่วมกันมาบ้าง ไม่ว่าจะเป็นค่ายวิชาการ หรือจะเป็นค่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่ใครๆ ได้จัดขึ้น ซึ่งที่กล่าวมานี้ข้าพเจ้าก็เคยเข้าร่วมเหมือนกัน และจากการเข้าร่วมค่ายในแต่ละครั้งก็ได้สร้างความประทับใจให้กับข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก จนรู้สึกอยากที่จะเข้าร่วมอีกครั้ง ในค่ายนอกจากที่จะมีการเรียนรู้แล้ว ยังมีสิ่งใหม่ๆ มิตรภาพใหม่ๆ มีความรักมามอบให้กันเสมอ จากผู้เข้าร่วมทุกคนที่ได้มาเข้าร่วมเรียนรู้ทุกคน

สำหรับข้าพเจ้าแล้วก็ได้เข้าร่วมเรียนรู้ในค่ายมาหลายค่ายเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นค่ายเล็ก ค่ายน้อย ค่ายย่อย ค่ายใหญ่ ก็ได้ผ่านมาบ้างแล้วเหมือนกัน และในแต่ละค่ายนั้นก็แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็น หัวข้อของการเรียนรู้ที่แตกต่างกันในแต่ละครั้ง หรือเพื่อนผู้มาเข้าร่วมที่มาจากหลายที่หลายแห่ง ทั้งที่มาจากเหนือ กลาง อีสาน ได้ แล้วความต่างต่างนั่นเองที่เป็นตัวสร้างการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้กันข้าพเจ้าและเพื่อนที่มาเข้าร่วมเหมือนกัน

“ค่ายยุวกระบวนกร” และ “ค่ายฟื้นฟูพลังท้องถิ่นด้วยการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเพื่อนำไปสู่การอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์” ในระหว่างวันที่ ๗ – 2

๕ ตุลาคมที่ผ่านมา ข้าพเจ้าก็ได้เข้าร่วมเช่นกัน และค่ายนี้ก็ได้สร้างความเจริญเติบโตให้กับข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก เมื่อข้าพเจ้านั้นมีหน้าที่ที่แตกต่างไปจากเพื่อนผู้เข้าร่วมทุกคน เมื่อตอนนี้นี้เราได้มีหน้าที่มาเป็น “ผู้จัดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมทั้งหมด” ไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่เรื่องความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม บรรยากาศการเรียนรู้ในแต่ละวัน การทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ หรืออะไรต่างๆ มากมายที่กำลังเกิดขึ้นในหมู่การเรียนรู้ร่วมกันของผู้เข้าร่วม

เมื่อหันกลับมามองตนเองในตอนนี้ แต่ก่อนนั้นเราได้เคยเรียนรู้ตรงนี้มาบ้างเหมือนกัน ได้เรียนรู้ในสิ่งที่น้อยๆ ในขณะนี้ เขากำลังเรียนรู้กันได้ เล่นกิจกรรมผ่าน

ประสบการณ์แบบนี้บ้าง เขากำลังเล่นอยู่ ได้ผ่านการเรียนรู้หลายๆ อย่างที่น้อยกำลังทำ เราได้ผ่านตรงนั้นมาหมดแล้ว แล้วตอนนี้เราก็ได้เปลี่ยนบทบาทมากขึ้น เมื่อก่อนที่เราได้เป็นผู้เข้าร่วม แต่ตอนนี้มีบทบาทที่เติบโตขึ้น

จากตอนแรกที่ได้ยินว่า ข้าพเจ้านั้นจะได้เป็น “ผู้จัดบันทึกข้อมูล” นั้น ตอนแรกก็รู้สึกว่ “โห! เราจะทำได้หรือ นี่มันไม่ใช่งานง่ายสำหรับตัวเองเลยนะ เราจะทำได้หรือนี่?” นี่คือความคิดแรกที่พุ่งขึ้นมาในสมองของเราตอนที่ไถ่ยิน พอถึงวันจริงๆ ก็สร้างความยากให้กับข้าพเจ้าไม่น้อยเลย ทั้งตอนที่อยู่ในวงการ แลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ในสถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้น จนบางครั้งข้าพเจ้าเองก็รู้สึกงกับมันเช่นกัน แล้วถ้ากลุ่มมันเป็นแบบนี้ เราจะบันทึกว่าอย่างไร เราจะเขียนว่าอย่างไรดีหละ? ตอนแรกของการจัดบันทึก ก็สับสนกับตนเองอยู่

เหมือนกัน แล้วอีกอย่างที่เราสับสนคงจะเป็นเพราะว่าเรานั้นยังเขียนตัวหนังสือ
ยังเข้าไป ก็เลยอาจจะทำให้สับสนกับประเด็นอื่นอีก

การเป็นผู้จัดบันทึกข้อมูลนั้นมันไม่ได้มีเพียงแต่การเขียนตัวหนังสือให้
เร็วเท่านั้น มันยังต้องอาศัยทักษะอื่นๆ อีกด้วยเพื่อที่จะจดให้ทัน และจดให้ตนเอง
อ่านแล้วสามารถที่จะเข้าใจได้ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง จับประเด็น หรือการมี
สมาธิ จดจ่ออยู่กับกลุ่มในการแลกเปลี่ยนกัน และการสังเกตกลุ่มก็สำคัญ ซึ่ง
ทักษะที่กล่าวมานั้น ข้าพเจ้าก็ไม่ได้มีอะไรเลยที่เก่งเป็นพิเศษหรือพอไปได้ มี
“แต่งูๆ ปลาๆ” แล้วการจดบันทึกครั้งนี้ก็ได้ให้หลายๆ อย่างแก่ข้าพเจ้าเช่นกัน ถึง
จะจดมาหลายวันแล้วก็ตาม ก็ยังรู้สึกงงกับการทำงานของตนเอง การเขียนของ
ตนเอง เพราะมันไม่ใช่เรื่องง่ายๆ สำหรับข้าพเจ้าเลย

ตั้งแต่วันแรกจนถึงวัน
สุดท้าย ความรู้สึกของ
ข้าพเจ้าก็ไม่ได้แตกต่างกัน
ไปจากเดิม เพราะวันแรก
นั้นรู้สึกอย่างไร วันสุดท้ายก็
ยังรู้สึกเหมือนเดิม คิดหนัก
อย่างไร ก็ยังคิดหนักอยู่
เหมือนเดิม มีหลายครั้งเหมือนกันที่ข้าพเจ้ารู้สึกท้อเพราะทั้งยากแล้วก็เหนื่อยอีก
ด้วย ที่ตนเองต้องเป็นทั้งพี่เลี้ยงและผู้จัดบันทึกอีกครั้ง แล้วยิ่งช่วงกลางๆ ของ
ค่ายแรกยิ่งเหนื่อยมากๆ เลย จนไม่รู้ว่าจะต้องจะอย่างไรต่อ แต่ก็ม่กล้าใจขึ้นมา
เหมือนกันตอนที่คนอื่นเขาสู้กันต่อไป แล้วผู้เข้าร่วมทุกคนก็มีใบหน้ายิ้มแย้ม
แจ่มใส เพราะผู้เข้าร่วมเขาก็ทำการบ้านหนักเหมือนกัน พอช่วงที่กำลังทำ
กิจกรรมผ่านประสบการณ์ ข้าพเจ้ายิ่งสับสนในตนเองหนักมากขึ้นอีก แล้วก็ไม่มี
เลยว่าตนเองนี่บันทึก จะจดว่าอย่างไรบ้าง แล้วอีกส่วนหนึ่งก็ไม่กล้าที่จะถามพี่

อ้อยเหมือนกัน ไม่รู้ว่าคืออะไร แล้วอีกอย่างเมื่อตนเองได้เป็นผู้จัดบันทึกของ
ค่ายตั้ง 10 วันนี่ยิ่งคิดหนักทวีคูณเพิ่มไปอีก ช่วงกลางๆ ค่ายรู้สึกว่ามันไม่
ไหวแล้ว งบประมาณกับตนเอง

เมื่อจบค่ายไปแล้ว ผ่านช่วงเวลาที่ทุกข์ทรมานในการฝึกฝนตนเอง แต่
มันก็ทำให้ข้าพเจ้าเห็นว่า ข้าพเจ้าสามารถฟังคนอื่นได้มากขึ้น ได้نانขึ้น โดยที่ไม่
รู้สึกหงุดหงิดมากนัก และได้เห็นว่า ถ้าหากข้าพเจ้าจับประเด็นได้ ข้าพเจ้าก็ไม่
จำเป็นต้องเขียนยาวๆ ก็ได้ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ว่า เมื่อต้องฟังและสังเกตคนอื่นอย่าง
จริงจัง มันก็ช่วยให้เราได้เรียนรู้สิ่งที่แม้เราจะเคยผ่านมาแล้วได้ลึกซึ้งมากขึ้น
เข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายของคนมากขึ้น และได้เข้าใจอีกด้วยว่า “ผู้จัด
บันทึกก็มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เช่นกัน เพราะมันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้
ผู้เรียนและผู้สอนได้ทบทวนตนเอง”

เรียนรู้ 10 วันกับการเปลี่ยนผ่านเป็น

“ยุวกระบวนกร”

เด็กชายวีรศักดิ์ ปู่หลุ่น (กอล์ฟ)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

ในชีวิตของคนเรานั้นมีสิ่งต่างๆ มากมายที่เราต้องเรียนรู้ แต่อยู่ที่ว่าใครกล้าที่จะเปิดใจเรียนรู้กับสิ่งเหล่านั้นหรือเปล่า?

หลายคนอาจจะมองว่าการเรียนรู้นั้นมันเป็นเรื่องที่น่าเบื่อซ้ำซาก แต่ในทางกลับกันคนทุกคนล้วนแล้วแต่ได้เติบโตมาจากการเรียนรู้ทั้งนั้น แต่ก็อยู่ที่แต่ละคนเปิดรับมากน้อยเพียงใดจึงทำให้การเติบโตของแต่ละคนแตกต่างกันไป และผมก็คิดว่าตนเองก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้เติบโตด้วยการเรียนรู้เช่นกันและยังคงจะเติบโตไปเรื่อยๆ ไม่หยุดยั้ง ในความคิดของผมนั้นการเรียนรู้ไม่ใช่มีเฉพาะแค่ในห้องเรียนหรือในตำราเท่านั้น แต่ยังมีอีกหลายสิ่ง หลายอย่างรอบตัวเราที่รอให้เราไปเรียนรู้มันอยู่ แต่บางทีเราอาจจะมองข้ามสิ่งเหล่านั้นก็ได้ ผมจึงไม่ปิดกั้นตัวเองเพื่อที่จะเข้าไปเรียนรู้กับทุกอย่างที่รออยู่ “ค่าย” ก็เป็นอีกหนทางหนึ่งที่ผมชอบ และก็เป็นที่แหล่งจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผมเป็นอย่างดี และอาจบอกได้เลยว่าผมก็เติบโตจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมของค่ายนั้นมากพอสมควรเหมือนกัน

ผมได้เข้าร่วมทำกิจกรรมของการเข้าค่ายมาหลายต่อหลายค่ายพอสมควรแล้ว จึงชอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่พี่ๆ จัดขึ้นให้ ซึ่งในห้องเรียนนั้นก็ไม่เคยมีมาก่อน เช่น กิจกรรมของค่ายฝึกให้เรา รู้จักกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็น เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม การลงมือปฏิบัติซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ในขณะที่เรียนแบบในห้องเรียนคือการเรียนตามหนังสือ ในห้องสี่เหลี่ยมซึ่งน้อยมากที่นักเรียนจะได้แสดงความคิดเห็นและได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งแตกต่างกันมาก ค่ายจึงสำคัญสำหรับผมมากและผมก็พยายามสรรหาค่ายที่จะเปิดโอกาสให้กับตนเองได้เรียนรู้อะไรใหม่ๆ ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมและไม่พลาดที่จะเข้าร่วมในการเข้าค่ายแทบจะทุกค่าย “ค่ายยุวกระบวนกร” เป็นผลพวงมาจากค่ายฤดูร้อน เนื่องจากผมได้เข้าค่ายฤดูร้อนมาแล้วและยังติดใจกับบางเรื่อง จึงเป็นโอกาสดีที่จะได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในค่ายอีกครั้ง เพื่อสานต่อความรู้เดิมที่มีอยู่ให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น และหวังว่าจะได้สิ่งใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยรู้มาก่อน

ค่ายยุวกระบวนกร เมื่อผมได้ยื่นชื่อนี้แล้วผมคิดว่ามันคงเป็นค่ายที่

แฝงอะไรหลายๆ อย่างที่น่าค้นหา แลผมยังคงยุ่งยากมากแน่เลยสำหรับคนหัวสมองอย่างผม ก่อนวันเข้าค่ายผมจึงจมปลักอยู่กับความคิดจินตนาการเหตุการณ์ใน

ค่ายไปก่อนแล้ว และรู้สึกกังวลมากพอสมควร ค่ายนี้จัดขึ้นในระยะเวลา 10 วัน ตั้งแต่วันที่ 7-16 ตุลาคม สำหรับผมถือว่าเป็นเวลาที่แสนสั้นมากสำหรับการเรียนรู้ซึ่งกว่าจะจัดขึ้นอีกทีก็คงนานโขอยู่ เมื่อได้เข้ามาสัมผัสก็ต้อง

ผิดหวังเพราะเพื่อนที่ร่วมค่ายขลุ่ยโพธิชน (ค่ายฤดูร้อน) ส่วนใหญ่นั้นไม่ได้มากัน แต่ก็ไม่เป็นไรหรอกเพราะผมคิดว่าหลังความผิดหวังอาจมีอะไรที่ดีๆ เกิดขึ้นก็ได้ และที่สำคัญผมมาค่านี้ก็เพื่อมาเรียนรู้ จึงถือเอาโอกาสนี้เป็นการเรียนรู้ในการปรับตัวซะเลย ^^ ลลล ^^ ดังนั้นการเรียนรู้ในวันแรกนี่จึงผ่านพ้นไปได้อย่างหวุดหวิดรอดไป!..

อรุณสวัสดิ์! เช้าวันที่ 8 ซึ่งเป็นวันที่สองที่ค่ายจัดขึ้นและถือเป็นวันแรกสำหรับกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมภาคเช้าเป็นการสนทนาการ จากนั้นก็เป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยจับคู่แล้วพูดคุยกันในประเด็น เราอยาก **ให้คนอื่นมองเห็นตัวเราในมุมมองแบบไหนที่ไม่ใช่แค่ผิวเผิน** แล้วจำสิ่งที่เพื่อนเล่าให้ฟังไปเล่าต่อให้เพื่อนคนอื่นๆ ฟังเรื่อยๆ จากนั้นก็เป็นการจับกลุ่มพูดคุยในประเด็นที่พี่ๆ กำหนดให้ จึงเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ที่หนักหนาเอาการอยู่...

กิจกรรมภาคบ่ายเป็นกิจกรรมทำทายกลุ่มที่ผมชอบนั่นเองและลึกๆ แล้วที่ผมอยากจะมาเข้าร่วมการเข้าค่ายก็เพราะอยากมาร่วมทำกิจกรรมทำทายกลุ่มที่พวกพี่ๆ จัดขึ้นด้วย แต่กิจกรรมนี้คงไม่เด็ดๆ เหมือนแต่ก่อนแล้วแหละ มันชื่อว่า **หนอนอพยพ** ซึ่งกติกามีอยู่ว่าให้ผู้เข้าร่วมเอาผ้าปิดตาไว้ แล้วพี่ๆ ก็จะนำไปปล่อยไว้ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งแล้วให้หาทางเดินกลับให้ได้และห้ามส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายติดกัน โดยในระหว่างทางให้เก็บเอาสิ่งที่พี่ๆ กำหนดไว้ให้ ซึ่งต้องใช้ไหวพริบ การประสานงานในกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จึงเป็นการยากที่จะช่วยกันไปสู่จุดหมายให้สำเร็จ.....

วันที่ 9 ก็ได้ร่วมวยเงินเช่นเคย กิจกรรมภาคเช้าก็เริ่มที่กิจกรรมสนทนาการเช่นเคย ต่อด้วยกิจกรรมตั้งคำถามจากสิ่งของที่เห็นอยู่ข้างหน้าก็คือ **ช้าง** และกิจกรรมตั้งคำถามปลายปิด – ปลายเปิด **ตั้งคำถามอย่างไรให้เกิดกระบวนการเรียนรู้** กิจกรรมการฟังจับประเด็นตั้งคำถามหลัก คำถามเจาะลึก แล้วทวนคืน คำคัญกิจกรรมนี้ผมค่อนข้างที่จะฟังยากเพราะพวกพี่ๆ เค้าใช้ศัพท์วิชาการ

กันมากพอสมควร แล้วก็ขึ้นไปตามที่ผมคาดไว้ว่าต้องปวดสมองทุกวันเลย
^^^^ กิจกรรมภาคบ่ายก็เป็นกิจกรรมทำทายเช่นเคย มีชื่อว่า **เทวดาทค
สวรรค์** ฟังตอนแรกคงจะสนุกน่าดู แต่พอฟังกติกาเสร็จ มันไม่ง่ายแล้ว เพราะ
ต้องขึ้นไปยืนบนโต๊ะที่สูงพอสมควรแล้วค่อยๆ โน้มตัวลงมาโดยมีคนรองรับอยู่
กิจกรรมนี้ทำให้ผมรู้ว่าต้องรวบรวมสติ มีสมาธิ ปลดปล่อยความกังวลทุกอย่าง
กล้าเผชิญกับอุปสรรค จึงจะทำให้การทำสิ่งต่างๆ นั้นบรรลุผลด้วยดี.....

ตอนเย็นก็ดูละครสั้นเรื่อง **ปรากฏการณ์วิจิ** นับเป็นละครสั้นอีกเรื่อง
ที่ผมดูแล้วประทับใจแล้วยังสอนอะไรให้กับผมตั้งหลายอย่าง เช่น คนเราควร
จะลดช่องว่างส่วนตัวเพื่อจะปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น เรื่องน่าเศร้าก็จะไม่
เกิดขึ้น

วันที่ 10 วันนี้ไม่ได้รวมวงเงินแต่เปลี่ยนเป็นไปเดินสมาธิที่เขื่อนแทน
กิจกรรมภาคเช้าเริ่มที่สนทนากาการเช่นเคย เริ่มเข้าสู่กระบวนการที่กิจกรรมรู้จัก

ตนเอง การตามหาสิ่งที่ตนเองละทิ้งไป
บรรยากาศวันนี้ไม่เครียดซักเท่าไร.....กิจกรรม
ภาคบ่ายวันนี้ไม่ใช่กิจกรรมทำทายกลุ่มแต่
เปลี่ยนเป็นการนั่งคุยสนทนากันในประเด็น
การศึกษา 2 ระบบ ว่าแตกต่างกันอย่างไร
เนื่องจากมานั่งคุยที่ได้ร่วมไม้บรรยากาศจึงไม่
เครียดสบายๆ..... กิจกรรมภาคค่ำก็ดู
ภาพยนตร์เรื่อง **14 ตุลาคม วันนองเลือด**
เนื่องจากผมไม่เคยติดตามภาพยนตร์เรื่องนี้หรือ
ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้จึงไม่ค่อยรู้เรื่องอีกทั้ง

ถ้อยคำการบรรยายในภาพยนตร์นั้นค่อนข้างที่จะซับซ้อนฟังยาก ผมจึงไม่เข้าใจ ต้องคอยซักถามรุ่นพี่ระหว่างการดูตลอดทั้งเรื่อง.....งงงงงงง.....

วันที่ 11 วันนี้ก็ช่างเป็นวันที่ผมรอคอยและก็คิดหนักเหมือนกันเพราะเป็นวันที่ต้องได้พิสูจน์ตัวเองด้วยว่าจะกล้าหรือเปล่าซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายเลยสำหรับผม ต้องเตรียมตัวหาประเด็นที่จะพูด เป็นครั้งแรกที่ผมต้องหาประเด็นและชวนคุยเอง ซึ่งผมก็อยู่กับตัวเองคิดหาประเด็นนานพอควรถึงคิดประเด็นขึ้นมาได้ พอถึงเวลาพูดโดยให้พูดทีละคน ผมก็ยังไม่กล้าที่จะเริ่มคนแรก เพราะไม่มั่นใจ คราวนี้แหละถึงที่ผมแล้วอย่างเฉียงไม่ได้ด้วยความสั้น อีกทั้งยังขาดความมั่นใจสุดขีดเลยแหละ ถ้าให้ผมลองประเมินตัวเองผมก็คงบอกเป็นภาษาของผมว่า “มันแปลกเลยแหละ” ซึ่งกว่าจะแล้วเสร็จก็ทำเอาผมหน้าแดงก่ำ มินงเป็นนานเชียวแหละ แต่กิจกรรมนี้ก็รอดตัวไปแบบทุลักทุเล แต่ผมก็ภูมิใจที่เห็นตัวเองกล้าขึ้นและหวังว่าคราวต่อไปจะพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม.....

ตอนเขียนก็ดูหนังสืออื่นอีก เรื่องชื่อ **เสียงกู่จากครูใหญ่** และแล้วละครสั้นเรื่องนี้ก็ถูกจารึกไว้ในใจของผมอีกเรื่องเพราะคุณแล้วรู้สึกประทับใจมาก เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครูใหญ่ คนหนึ่งเดินทางไปสอนที่

โรงเรียนแห่งหนึ่งที่ทุรกันดารยิ่ง ซึ่งไม่มีครูคนไหนที่คิดจะกล้าเดินทางไปสอนเลย ด้วยใจปรารถนาอันแรงกล้าของครูใหญ่ที่คิดจะช่วยฟื้นฟูโรงเรียนแห่งนี้ จึงเสียสละมอบแรงกาย แรงใจของตนอุทิศให้กับโรงเรียนแห่งนั้นจนนักเรียนชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุข.....

วันที่ 12 วันนี้เป็นวันที่ทุกคนดีใจเพราะจะได้พักผ่อนโดยการไปเที่ยว น้ำตกตาดฟ้าที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง พิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์ และवेशีอของที่อำเภอ การเดินทางมีรถสองแถวเป็นพาหนะซึ่งสร้างเสียงหัวเราะจากพวกเราเป็นอย่างดี สีสหน้าของทุกคนบ่งบอกได้ถึงมีความสุข แต่ผมคิดว่าวันนี้พามาเที่ยวฟรุ้งนี่คงมีอะไรที่เคร่งเครียดแน่เลย

วันที่ 13 เข้านี้เป็นเช้าวันหนึ่งที่แจ่มใสเพราะแลดูสีหน้าทุกคนแล้วดูเอิบอิม เข้านี้ก็ยังไม่ได้ออกกำลังกายแต่อย่างใด กิจกรรมภาคเช้าวันนี้ก็สำคัญยิ่งคือการจับคู่ดำเนินรายการ โดยให้จับคู่แล้วช่วยกันคิดหาประเด็น ตั้งคำถาม ส่วนผมเลือกคู่กับพี่ก๊อต (เด็กบ้านดินเหมือนกัน) กว่าจะตกลงกันได้ก็เกือบจะทะเลาะกันอยู่แล้ว กิจกรรมนี้แลดูอาจจะง่ายเพราะได้ผ่านมาแล้วครั้งหนึ่ง แต่สำหรับผมแล้วมันไม่ง่ายเลยเพราะคราวนี้ทำเป็นคู่ต้องอาศัยการฝึกซ้อมตกลงกันเป็นอย่างดี ผมจึงรู้ว่าไม่ควรยึดความคิดของตนเป็นใหญ่ ควรรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง เมื่อถึงทีของคู่ของผมผมรู้สึกไม่สนใจเหมือนครั้งก่อน รู้สึกว่าตัวเองพูดดีขึ้นในระดับหนึ่งและยังมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมจึงผ่านพ้นไปได้ไม่ยากนัก

ผมนึกแล้วเชื่อว่าเมื่อวานพาไปพักผ่อนวันนี้ต้องมีสิ่งที่เครียดๆ รออยู่แน่เลยก็คือกิจกรรมภาคบ่ายเป็นการทำกิจกรรมทำทายมาหลายเล่ม โดยต้องปิดตาแล้วให้เพื่อนที่ฝึกคู่ด้วยกันเป็นคู่ด้วยกันในช่วงเช้าพาเดินไปตามช่องทางแคบๆ เล็กๆ ที่กำหนดไว้และเหนือจากนั้นยังมีสิ่งที่โรยรอบเกลื่อนเต็มไปหมดถ้าคิดว่าเป็นกลีบกุหลาบล่ะก็คงไม่ใช่หรอกเพราะมันคือ **ตะปู** ทั้งแหลมแล้วยังคมอีก มีชื่อว่ากิจกรรม **ปิดตาเดินตะปู** โอ้โฮ! บอกไว้เลยว่าต้องอาศัยใจ ความไว้วางใจกัน ควบคุมสติให้ดี ถึงจะมีอุปสรรคมากแค่ไหนก็จะผ่านไปได้ไม่ยากจากกิจกรรมนี้ก็ทำให้ความสัมพันธ์นั้นยิ่งแน่นมากขึ้น และผมก็คิดว่าถ้าหากมีกิจกรรมไหนที่ยากยิ่งกว่านี้ผมก็ไม่กลัวเพราะจากกิจกรรมที่ผ่านมา 6-7 วันนี้

ช่วยสร้างความมั่นใจให้ผมตั้งเยอะเลยเชียว..... ในช่วงคำเป็นช่วงที่ผมครุ่นคิด
อยู่นานนับพอสมควร เพราะพຽງนี้ให้สร้างกิจกรรมทำทายกลุ่มเองแล้วดำเนิน
รายการสรุปกิจกรรมทำให้วันนี้ต้องนอนดึกกว่าทุกวัน ...

วันที่ 14 วันนี้ผมตื่นแต่เช้าเป็นพิเศษแล้วก็รีบวิ่งอย่างไม่วิตชีวิตมาหา
เพื่อนเพื่อที่จะได้ปรึกษาหารือ วางแผนร่วมกัน เนื่องจากผ่านกิจกรรมมานักต่อ
นักแล้วจึงไม่เหนือบ่ากว่าแรงก็ประชุมเรียบร้อย พอเริ่มกิจกรรมกลุ่มผมก็ได้
ลำดับที่ 3 จึงได้ที่พอที่จะคัดลอกของกลุ่มอื่นมาปรับปรุงของตัวเองบ้าง ฉะนั้น
กิจกรรมนี้จึงผ่านไปได้ด้วยดีทีเดียว.....

วันที่ 15 วันนี้รู้สึกว่บรรยากาศเงียบเหงากว่าทุกวันที่เข้าใจมาลงเพราะ
เนื่องจากเป็นวันสุดท้ายที่กระบวนกรเรียนรู้ครั้งนี้จัดขึ้น กิจกรรมในช่วงเช้า
วันนี้ก็ยังไม่พ้นการสรุปบทเรียน และวันนี้พวกเราทุกคนก็จะได้จัดเตรียมงาน

วันส่งท้ายและต้อนรับน้องๆ
พี่ๆ อีกรุ่นหนึ่งที่จะมาเข้า
ค่ายในวันพຽງนี้กันนั่นเอง
ดังนั้นพี่เลี้ยงและท่าน
วิทยากรจึงเปิดโอกาสให้
เต็มที่ บรรยากาศในการ
ปรึกษากันนั้นค่อนข้างที่จะ

วุ่นวายเพราะต่างคนต่างเสนอความคิดของตนขึ้น ไม่ยอมรับฟังกันจนเกือบถึง
ขั้นออกปากเสียงกัน ผมเกรงว่าจะลุกลามไปว่านี่จึงนิ่งเสียไว้เป็นดี ผมเลยอด
คิดไม่ได้ว่าทำไมเราไม่เอากระบวนกรที่เราได้เรียนรู้กันมาตั้งมากมายมาใช้ พอ
ถึงตอนเย็นจึงไม่ค่อยลงรอยกันซักเท่าไรซึ่งอาจเป็นผลมาจากการประชุมที่ไม่
เข้าใจกัน วันนี้เลยปิดฉากได้ไม่เนียนซักเท่าไร.....

วันที่ 16 วันนี้เป็นเหมือนวันแรกที่ไม่มีการเรียนรู้อะไรเกิดขึ้นแต่ก็ไม่เหมือนวันแรกอีกแหละเพราะเปลี่ยนจากคำว่าพบเป็นคำว่าพราวแทน
สิ่งที่สังเกตได้ถึงการพัฒนาของตนเอง ทางด้านกระบวนการพูด รู้จักกล้าที่จะเข้าไปพูดหรือสอบถามผู้อื่น กล้าพูดต่อหน้าผู้คนที่ประชุม ใช้ถ้อยคำที่เป็นทางการมากขึ้น พูดในเรื่องที่มีสาระมากยิ่งขึ้น สามารถชวนกลุ่มย่อยพูดคุยได้ในระดับหนึ่ง ทางด้านกระบวนการคิด รู้จักที่จะคิดในสิ่งที่สร้างสรรค์ คิดรวดเร็วยิ่งขึ้น มีสาระมากขึ้น คิดในสิ่งที่ให้ประโยชน์เกื้อกูลมากยิ่งขึ้น ทางด้านกระบวนการเขียน สามารถจดบันทึกให้ได้ใจความสำคัญดีขึ้นมาในระดับหนึ่ง เขียนเรียงความได้ดีขึ้น ทางด้านกระบวนการปฏิบัติ เป็นผู้นำและผู้ตามได้ดี และทางด้านกระบวนการฟัง ฟังจับประเด็นสำคัญได้ เป็นผู้ฟังที่ดี ให้เกียรติผู้พูด

ในวันสุดท้ายนี้เอง ผมก็ได้มีโอกาสนำสิ่งที่ได้ไปใช้ทันที เพราะหลังจากการเข้าค่ายร่วมทำกิจกรรมเสร็จไปครบทั้ง 10 วันแล้ว ต่อเนื่องกันก็มีค่าย 10 วันเช่นกัน ผู้เข้าร่วมก็อายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับผม คือ อายุระหว่าง 10 – 15 ปี ค่ายนี้เป็นค่ายเกี่ยวกับการปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักและรู้จักรักท้องถิ่นของตนเองสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีผู้ร่วมประมาณ 30 คน คราวนี้แหละผมไม่ได้เป็นผู้เข้าร่วมอย่างเดียวแล้วนะยังได้เป็นที่เลี้ยงด้วย ผมได้นำสิ่งที่ได้จากค่ายอย่างสดๆ ร้อนๆ มาใช้ในค่ายนี้ เช่น การชวนคุยในกลุ่ม การนำสนทนากาการ เป็นต้น ซึ่งถ้าเทียบสำหรับผมแล้วมันก็คงเป็นแหล่งฝึกงานที่หลังจากเรียนมาแล้วก็ต้องมาฝึกงานแบบนี้ให้เชี่ยวชาญและรู้ลึกอย่างถ่องแท้ ก็จะได้เป็นหัวหน้าซึ่งถ้าเปรียบไปแล้วก็คงเหมือนกระบวนการเต็มตัวนั่นเอง

จากการเข้าร่วมทำกิจกรรมครั้งนี้ทำให้ผมรู้สึกว่าคุณเองเติบโตทางด้านกระบวนการต่างๆ มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม รู้สึกว่าตัวเองเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ใน

การดำรงชีวิตได้ และยังสามารถเรียนรู้เรื่องการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูก กล้าพูด กล้าคิดริเริ่มที่จะลงมือปฏิบัติ การเรียนใน 10 วันนี้เหมือนเป็นแรงขับเคลื่อนให้ผมก้าวเดินต่อไปเรื่อยๆ ไม่หยุดหย่อน ทำให้ผมเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้นจากที่ไม่เคยเชื่อมั่นตัวเองเลยซักนิด ถ้ามีกิจกรรมแบบนี้ อีกผมก็จะขอเข้าร่วมด้วยเพราะผมเชื่อว่าเราไม่ควรที่จะหยุดเรียนรู้ ควรทำในสิ่งแปลกใหม่ที่ตนไม่เคยทำและยึดหลักว่าทำในสิ่งที่ถูกต้องที่ควร บางทีเราอาจจะรู้ว่าตนเองชอบอะไร อะไรที่ใช่สำหรับตนเอง และควรค้นหาสิ่งต่างๆ ที่หลากหลายมากกว่าที่เป็นอยู่เพราะ การเรียนรู้ของคนเรานั้นมันไม่มีที่สิ้นสุด

ประสบการณ์ครั้งแรกเมื่อผมริอ่านที่จะ

เป็นกระบวนกรน้อย

นายชาญณรงค์ เหลลาเกตุ

ศูนย์การเรียนรู้ชาวคืน

จากที่ผมได้เข้าค่าย ยุวกระบวนกรแล้วนะครับ ผมก็ได้เรียนรู้หลายเรื่องเลยครับ แต่เรื่องที่ยากที่สุดสำหรับผมก็คือ การได้เป็นผู้ดำเนินรายการ มันเป็นเรื่องที่ยากมาก มีการเตรียมคำถามเพื่อไปถามเพื่อนในกลุ่ม และมีการสรุปบทวนคำตอบ ตอนนั้นความรู้สึกของผมมันทำอะไรไม่ถูกจริงๆ แต่พอผ่านไปแล้วผมรู้สึกว่ามี ความมั่นใจมากขึ้น กล้าพูดมากขึ้น แต่ถึงแม้ผมจะกล้าพูด ผมก็พูดไม่ค่อยคล่องเหมือนเดิม คือใช้คำไม่ถูกต้องซักเท่าไร เพียงแต่ว่าอาศัยความมั่นใจเท่านั้นเอง

นอกจากได้เป็นผู้ดำเนินการคนเดียวแล้ว ผมยังได้ดำเนินรายการสองคนอีกด้วย ผมรู้สึกว่ามันยากกว่าทำคนเดียวซะอีก เพราะไม่รู้ว่าจะพูดขึ้นตอนไหน แต่ก็ไม่ค่อยอายเท่าไร เพราะว่ายังมีเพื่อนอีกคนหนึ่งพอลดความอายลงไปได้ แต่พอจบกิจกรรมนี้ไม่นานก็ได้ทำกิจกรรมคล้ายๆ กัน แต่ทำด้วยกันสามคน มีการคิดกิจกรรม และให้ผู้เข้าร่วมได้ทำกิจกรรมด้วย สุดท้ายมีการสรุปบทเรียน แต่กิจกรรมนี้ ผมรู้สึกว่ามันทำได้ดีกว่ากิจกรรมอื่นที่ผ่านมามากด้วย เพราะว่ามันมีความมั่นใจมาก และพูดได้ดียิ่งขึ้น

กิจกรรมดำเนินมาจนถึงวันสุดท้าย ก็มีการล่าถอยเป็นธรรมดา และเพื่อนๆ ก็แยกย้ายกันกลับบ้านกันหมดและแล้วค่ายก็จบ แต่ความสนุกยังไม่จบ ยังมีค่ายต่ออีกเป็นค่ายของเด็กมีตั้งแต่อายุ 10-16 ปี และเป็นค่ายแรกที่ผมได้เป็นพี่

เลี้ยง ผมจึงนำเอาความรู้ที่ได้จากค่ายยุวกระบวนกรที่ผ่านมานามาใช้ และผมก็รู้สึกว่าการที่ได้เป็นที่เลี้ยงนั้นมีทั้งดีและไม่ดี เพราะตอนกลางวันได้มีการสรุปข้อสังเกตเด็กทุกๆ วัน ทำให้ต้องนอนดึก แต่คืออย่างหนึ่งเพราะว่ามันได้นอนตื่นสาย แต่ผมก็รู้ว่าการที่ได้เป็นที่เลี้ยงของผมไม่ค่อยดีเท่าไร หรืออาจเป็นเพราะว่ามันเป็นค่ายแรกของการเป็นที่เลี้ยงของผมก็ได้ ผมจึงไม่ค่อยเก่งเท่าไร ตอนนั้นผมได้นำความรู้ที่ได้จากค่ายยุวกระบวนกรที่ผ่าน มาใช้ในการดำเนินงานกลุ่มที่ผมได้เป็นที่เลี้ยง ตอนแรกกลุ่มของผมไม่ค่อยมีใครกล้าพูดเท่าไร แต่ผมมีความตั้งใจว่าผมจะทำให้เขาพูดกันให้ได้

กิจกรรมแรกที่ได้ทำกับน้องก็คือ กิจกรรมแนะนำตัว ตอนแรกก็ไม่มี

ใครกล้าพูดแต่ช่วงหลังๆ ก็เริ่มมีเสียงหัวเราะขึ้นมา ก็เลยทำให้บรรยากาศภายในกลุ่มดีขึ้นและมีคนกล้าพูด ต่อมาก็ได้พาน้องทำกิจกรรม เป็นเกมสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มบ้างดี และเป็นเกมที่ผมได้เคยเล่นจึงทำผม

ได้รำลึกความหลังตอนที่ได้เข้าค่ายยุวโพธิชน ตอนประมาณเดือนเมษายนอีกด้วย และผมก็เห็นมุมๆ หนึ่งของการเป็นที่เลี้ยงของผม ผมได้เห็นถึง อารมณ์และสีหน้าของน้องๆ ซึ่งมันไม่ต่างอะไรกับผมเลย ช่วงแรกผมเองก็รู้สึกสงสารน้องเขาเหมือนกันแต่พอนึกดูอีกครั้ง เราได้เป็นที่เลี้ยงแล้ว ทำไปไม่แกล้งน้องๆ เหมือนที่พวกพี่เลี้ยงเคยทำกับเราละ ตอนนั้นความรู้สึกนี้มันผุดขึ้นมาได้อย่างไร แต่ผมรู้สึกว่ามันสนุกที่ผมได้แกล้งเด็กๆ (แต่ทำไปเพื่อให้น้องเกิดการเรียนรู้นะพวกรุ่นพี่เขาบอก) พอเสร็จกิจกรรมก็มีการสรุปบทเรียนกันเช่นเคย แต่ผมไม่ได้ทำอะไรได้แต่นั่งดูความสำเร็จของตัวเอง (มันช่างภาคภูมิใจซะเหลือเกิน)

พอถึงตอนเย็นทานข้าวเสร็จ ก็มีกิจกรรมภาคค่ำและพอเสร็จกิจกรรม ก็มี การพูดคุยกันภายในกลุ่มฐานของตัวเอง แต่ก็ยังเห็นบางคนที่ยังไม่ค่อยพูดคุยกับ

เพื่อนซักเท่าไร ผมกับพี่เลี้ยง อีกคนหนึ่งจึงคิดหาทางว่าจะ ทำยังไง เพื่อจะทำให้เด็กคนนั้น ได้คุยกับเพื่อนบ้าง แล้วตอน นั้นก็มีวิทยากรให้คำถามเรามา แล้วผมกับพี่เลี้ยงอีกคนหนึ่ง เลยคิดว่า ต้องให้เด็กคนนั้น ตอบก่อนเลยเพื่อที่จะให้เด็กคน

นั้นพูดบ้าง แต่ก็ไม่ได้ผลแถมเด็กคนนั้นทำท่าจะร้องไห้อีก จึงเลิกล้มความคิดนั้นซะ (ปล่อยให้เขาเป็นเด็กหลังห้องต่อไป)

หลายวันต่อมามีการให้เด็กๆ ทำกิจกรรม และกิจกรรมนี้มีชื่อว่า “เดินเท้า ซิด” ซึ่งผมก็ยังเคยเล่นอีกตามเคยและตอนนั้นผมก็ก็นึกสนุก เพราะในฐานะที่ผม เป็นพี่เลี้ยงผมจึงปฏิญาณกับตัวเองเอาไว้ว่า “ผมจะกลั่นแกล้งเพื่อให้น้องได้ เรียนรู้ให้ถึงที่สุด” และผมจึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้พวกเขาได้พบกับอุปสรรค

และยังมีกิจกรรมตอนบ่ายที่ต้องทำ กิจกรรมนี้ เป็นกิจกรรมทำทายกลุ่ม เช่นเคยและยังเป็นกิจกรรมที่ผมเคยเล่นอีก กิจกรรมนี้ มีชื่อกิจกรรมว่า “ข้ามลวด ไฟฟ้า ผมรู้ว่าอยากกลับไปเป็นผู้เข้าร่วมอีกเหมือนเดิม ที่อยากเพราะว่ามันดูช่าง อยากซะเหลือเกิน”

และหลายวันต่อมาได้มีการไปศึกษานอกสถานที่ พวกเราได้ไปที่บ้าน ของคุณมาร์ติน วิลเลอร์ อยู่ที่ อ.อุบลรัตน์ เป็นที่ๆ ผมเคยไปตอนค่ายยุวโพธิชน และมันทำให้ผมได้คิดถึงความหลังตอนเข้าค่าย และที่นั่นยังเหมือนเดิมไม่ เปลี่ยนไปจากเดิมซักเท่าไร และผมยังสังเกตเด็กๆ มีการพูดคุยกันเพื่อนต่างถิ่น

และหลายคนก็กลัวพูดมากขึ้น พอตอนบ่ายก็ได้ไปที่เขื่อนอุบลรัตน์ พอไปถึงก็มีการสรุปงานกัน ผมเห็นหลายคนกลัวพูดและพูดได้ดีกว่าวันแรกที่ได้มาที่นี่ ก่อนกลับได้ขึ้นไปเล่นไปกินลมชมวิวยุ่บนเขื่อนก็กลับค่าย ตอนเย็นก็มีการสรุปบทเรียนเช่นเคย และเด็กๆ ในกลุ่มของผมนี่ผมรู้สึกว่าคุณเขาทำได้ดีกว่าทุกวัน คำถามทุกคำถามที่ได้มาพวกเขาตอบได้หมดและตอบได้ดีซะด้วย (ดีใจจัง)

วันต่อมาได้ไปเดินป่าที่ป่าชุมชน บ้านพระบาท – บ้านห้วยบง มีการให้ศึกษาพืชที่กินได้มา และตอนเย็นได้มาเล่าให้เพื่อนฟัง ตอนนั้นสนุกมากเลยครับ ไม่ง่วงนอนเลยมีการให้เด็กแต่ละกลุ่มมาเล่า เราเรียกว่า “ตลาดขายผักพื้นบ้าน” มันยังเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ให้กับเด็กๆ อีก

กิจกรรมดำเนินมาจนถึงวันสุดท้ายหลายคนร้องไห้ ผมก็เข้าใจเพราะผมก็เคยเจอตอนนั้นผมเองก็เกือบจะร้องไห้เหมือนกัน ถึงแม้ตอนนี้ผมได้เป็นพี่เลี้ยงแล้วผมยังอยากจะทำกลับไปเป็นผู้เข้าร่วมอีก เพราะมันสนุกกว่าการเป็นพี่เลี้ยงเยอะมาก “แต่จะทำได้”

เรื่องเล่าของมัด

นางสาวสกุลรัตน์ สร้อยคำ (มัด)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวคืน

การที่เราได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ศูนย์เรียนชาวคืนกับเพื่อนๆ ถือ

ว่าโชคดีมากเป็นอะไรที่สนุกสนานมากเลย ได้ลองทำอะไรหลายๆอย่างที่ไม่เคยทำ เช่น การปลูกเห็ด การปลูกผัก การเลี้ยงปลา และอีกกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นเรื่องของค่ายหรือกระบวนการต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ งานแต่ละอย่างก็จะได้ที่แตกต่างกันไป การปลูกเห็ดก็จะได้ในเรื่องของความอดทน การตรงต่อเวลา และการมีวินัย เราต้องตื่นขึ้นมากีบเห็ดตั้งแต่เช้าถ้ามาสายเห็ดก็จะบานมากขายก็ไม่ค่อยจะได้ บางที่เราก็ทำงานหลายอย่างอีกทั้งต้องไปโรงเรียนก็เหนื่อยพอสมควร แต่ก็ต้องอดทนเพราะมันเป็นหน้าที่ของเรา

การเข้าค่ายเป็นผู้เข้าร่วมเป็นอะไรที่สนุกแต่ก็เครียดบ้างนิดหน่อย ค่ายมันก็มีหลายค่าย เช่น ค่ายฤดูร้อน ค่ายกระบวนการ ค่ายนพลักษณ์ และก็จะมีการย่อยๆ อีกตามความสนใจของเรา ถ้าพูดถึงค่ายฤดูร้อนก็จะใช้เวลา 20 วัน ในการอยู่ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค่ายนี้ก็จะได้ในเรื่องของการอยู่ร่วมกันเราจะอยู่ยังไงให้ 20 วันนี้มีแต่ความสุข เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เราก็ต้องมองตัวเองก่อนว่าตัวเราเป็นยังไงแล้วก็ค่อยๆ ปรับตัวเข้าหาเพื่อน การเรียนรู้แบบนี้ถ้าเราไม่ปรับตัวเข้ากับคนอื่นไม่ยอมเปิดตัวเองรับสิ่งใหม่ๆ เราก็จะไม่ได้อะไรเลย แต่มัดโชคดีหน่อย...เข้ากับคนอื่นได้ง่ายเพราะเป็นคนตลกชอบทำให้เพื่อนๆ น้อยๆ หัวเราะกัน การทำงานเป็นทีมเราจะทำงานกันยังไงให้บรรลุเป้าหมายโดยที่

ความสัมพันธ์เรายังเหมือนเดิมหรือดีขึ้น หรือบางทีเราก็ไม่ได้มุ่งไปที่เป้าอย่าง เดียวคือ ถ้าทุกคนมีส่วนร่วมด้วยกัน เข้าใจกันหมดก็ถือว่าประสบผลสำเร็จไปอีก รูปแบบหนึ่ง

ถ้าพูดถึงตัวมัดเองในการทำงานเป็นทีมมัดมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะ เป็นการวางแผนร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน การปฏิบัติร่วมกันจนถึงสรุป บทเรียนร่วมกัน แต่บางขั้นตอนก็มีส่วนร่วมบ้าง น้อยบ้างตามสถานการณ์ แต่มัดชอบขั้นตอนสุดท้ายเพราะมันได้รู้ว่าในขณะที่นั้นๆ เองแต่ละคนรู้สึกยังไง คิดอะไรอยู่ กัดคันมัย จัดการกับมันยังไง แล้วได้เรียนรู้อะไร แต่ละคนก็จะพูด ออกมาแตกต่างกัน แล้วถ้าหากว่าเกิดผลดีเราก็ได้รับร่วมกัน หรือถ้ามันเป็นผลเสียเรา ก็ร่วมกันรับผิดชอบ

ส่วนกิจกรรม ๔ ทิศ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่อยู่ใกล้ๆ ฤดูร้อน กิจกรรมนี้ เป็นเครื่องมือที่ทำให้เรารู้จักตัวเองว่าเรามีจุดเด่นจุดด้อยตรงไหน ควรจะปรับ ตรงไหนบ้าง ก็จะแบ่งสัดส่วนออกเป็นสี่ชนิด ส่วนตัวมัดเองอยู่ที่ทิศใต้เป็นหนู ซึ่ง ข้อดีของหนูก็มีอยู่ว่า เป็นคนสนุกสนาน ชอบทำให้คนที่อยู่รอบข้างหัวเราะ คุณดูแล เอาใจใส่คนอื่น โกรธง่ายหายเร็ว

ส่วนข้อเสียก็ตรงกันข้ามดูแลใส่ใจคนอื่นมากเกินไปจนลืมนึกถึงตัวเอง เกรงใจมากจนไม่ทวงสิทธิของตัวเอง ชอบอาสาทำงาน ก็จะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แตกต่างกันไปซึ่งมันก็ตรงนะ เพราะบางทีเราก็ไม่กล้าที่จะทวงสิทธิของตัวเองคืน บางครั้งก็เกรงใจจนไม่กล้าปฏิเสธ เช่น ถ้ามีงานเข้ามาอีกอยากให้เราทำเราก็ รับปากทั้งๆ ที่งานเก่ายังไม่เสร็จ แต่หลังจากเรารู้ว่าจุดอ่อนของตัวเองอยู่ที่ไหน เราก็พยายามปรับให้มันอยู่ในความพอดี

มีอีกเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้เรารู้จักตัวเองก็คืออุปนิสัยๆ นี้ จะชัด มากกว่าสี่ทิศเพราะจะดูภายในของตัวเองได้ จะแบ่งออกเป็น ๕ ลักษณะ แต่ละ ลักษณะก็จะมีชื่อประจำลักษณะ ส่วนมัดเป็นลักษณะ ๗ ลักษณะเจ็ดก็จะคล้ายกันกับ

ทิศหนูก็คือพอรับปากแล้วงานก็จะไม่ค่อยเสร็จ ทำอะไรไม่ค่อยสำเร็จ เบื่อง่าย ๆ ฯลฯ

การรับฟัง ทักชะข้อนี้เป็นอีกข้อหนึ่งที่ทำให้เราอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ถ้าพูดถึงการฟังใครก็ฟังเป็น แต่จะฟังยังไงให้เข้าใจเพื่อน เข้าใจความรู้สึกข้างใน บางทีการที่เราทำอะไรให้คนอื่นโดยที่ไม่ถามความต้องการของเขาก่อน เขาก็ลำบากใจเหมือนกันจนเขาทนไม่ได้เลยต้องบอกว่า... ไม่ได้ต้องการแบบนี้ มีอยู่วันหนึ่งวานให้พี่มาเก็บผ้าในตอนเย็นเพราะเรามีธุระอาจมาตอนค่ำมาก แต่พอกลับมาทุกอย่างยังอยู่สภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ความรู้สึกตอนนั้นโมโหมาก พอพิกกลับมากำลังจะมากบอกอะไรซักอย่างเราก็สวนขึ้นทันทีเลยว่า... ทำไมไม่มาเก็บผ้า...แค่นั้นแหละพิกก็เหมือนกับเสียความรู้สึกและบอกว่ากว่าจะทำงานที่นาเสร็จก็มีคแล้วจะให้เอาเวลาไหนมาทำ พอที่พูดจบเราก็คิดได้ทันทีเลยว่าไม่น่าพูดแบบนี้ออกไปเลย แทนที่จะถามหาเหตุผลก่อนว่าทำไมไม่มาเก็บผ้าให้ เราเลยรู้สึกไม่ดีกันทั้งสองคน แต่ก็ขอโทษพี่ไปแล้วก็เลยไม่ได้งอนกัน ถ้าเรารู้จักฟังคนอื่นมากๆ คิดวิเคราะห์หาเหตุผลเรื่องแบบนี้คงไม่มี...

การที่เราอยู่รวมกันกับเพื่อนหรือคนอื่น ในแง่การทำงานร่วมกัน เราต้องอาศัยความเข้าใจกันว่าแต่ละคนมีศักยภาพไม่เท่ากัน บางคนถนัดคิด บางคนถนัดพูดบางคนอายุน้อยไม่เปิดตัวเอง ไม่ทำงานเหมือนคนอื่น ๆ เราก็ต้องเข้าไปพูดคุยกันด้วยความเคารพซึ่งกันและกัน

การที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับเพื่อนๆ ที่ศูนย์เรียนรู้ชาวดิน ถือเป็นโชคดีมาก ก็ไม่รู้ว่าจะตัวเองมาถึงจุดนี้ได้อย่างไร ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเพื่อนๆ ช่วยผลักดันให้ผมแรงบันดาลใจให้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ส่วนที่สองคือครอบครัวเข้าใจเราและเปิดโอกาสให้เราทำในสิ่งที่เราชอบ และส่วนที่สามที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือ พวกพี่ๆ ที่หิบบิ้น โอกาสดีๆ ให้แก่พวกเรามาโดยตลอด ในส่วนตัวของมัดเองและเพื่อนๆ ก็ ไม่ได้เป็นเครือข่ายกันแต่อย่างไร แต่ก็ยัง

เสียดสละทุกอย่าง อย่างไม่ว่าจะเป็นเวลา แทนที่จะได้อยู่กับลูกชาย ก็เอาเวลานั้นมา
ขลุกอยู่กับพวกเราแทน ของใช้ต่างๆ ที่ไม่ใช่แล้วก็เอามาเผื่อแผ่ให้พวกเราได้ใช้
กัน ถึงแม้มันจะเป็นของเก่าในส่วนตัวของมันเอง ก็คงเป็นของใหม่อยู่เสมอ และ
สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็อาจจะเงินทองที่พี่เค้าหยิบยื่นมาช่วยเหลือในเรื่องของค่าเล่า
เรียนมาโดยตลอด แต่การที่ได้มามันก็มีอะไรตอบแทนเช่นกัน อย่างเช่น ขยัน
มากขึ้น ทำงานในศูนย์มากขึ้น ทำงานเขียนส่งด้วย และอีกหลายๆอย่างที่เรารู้
ทำร่วมกัน คนที่ได้ก็ไม่ใช่ใครอื่นเลย คือพวกเราเองที่ได้ ได้ทั้งขึ้นทั้งลงเลย เว้น
ชะแต่ว่าไม่ได้ทำถึงจะไม่ได้อะไรเลย

ถ้าพูดถึงบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันของพวกเรา เราก็อยู่กันแบบพี่น้อง
พ่อแม่ (ลูกกับป้า) มีอะไรที่มันเป็นปัญหาหรือไม่เข้าใจกัน ก็พูดคุยกันปรึกษากันว่า
คนนี้มีพฤติกรรมเป็นแบบนี้เป็นอย่างนี้ เราจะช่วยกันแก้ไขอย่างไร คนที่เป็นพี่ก็
จะไปคุยกันกับลูกกับป้าแล้วค่อยไปสู่กระบวนการพูดคุยซักเดือนกับคนๆนั้นว่า
จะทำอย่างไรให้มันดีขึ้น พูดคุยกับพี่ๆน้องๆ (แต่อาจจะไปพ่อแม่เราแล้วแต่เราก็
เรียกว่าเป็นพี่ด้วยความเคารพ) ถ้ามีงานที่ไหนดี ก็จะมาบอกกล่าวแล้วก็จะพาเรา
ไปพบไปเจอกับสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตและอนาคตของพวกเรา

ขอพูดถึงกอไผ่ชนิดหนึ่ง กอไผ่ตัดผมได้หล่อมกตาโตๆ เหมือนแม่ พูดยังไม่
ค่อยชัดตกลำภาษาไทย ชอบเล่นชนจนคนที่เล่นที่เลี้ยงต้องเหนื่อยมากทีเดียว
ตอนจะนอนก็กว่าจะนอนได้ แม่และพี่เลี้ยงต้องหลับก่อนทุกที กอไผ่เป็นไผ่บ่อ
มากไม่รู้เป็นเพราะอะไรอาจเป็นเพราะเดินทางบ่อยมั่ง

เข้าเรื่องต่อ สถานที่ที่พี่อ้อยพาไปดูงานหรือส่งไปนั้น มีแต่ที่ดีๆ ทั้งนั้น
เช่น ไปลำพูน มัดไปกับศักดา และน้องปริม ตอนไปลำพูนต้องขาดเรียนสองวัน
ไปตอนแรกก็ยังคงกลัวๆอยู่ (อ้อลืมไป พี่วิโรจน์กับชาวหนองเรือก็ไปด้วย) คิดภาพ
ไม่ออกกว่าจะเป็นอย่างไร พอมาเจอพี่วิทยากรอย่างพี่ปาน และพี่คนอื่นๆ อีก
หลายคนยิ่งทำให้กดดันมาก กลัวพี่ปานจะดู แต่พอได้เข้าวงสนทนากันก็ยิ่ง...

สนุกสนานกันอย่างมากเลยทีเดียว ยิ่งอยู่ด้วยกันนานวันยิ่งเห็นอะไรต่อมิอะไร
โง่ๆ ของแต่ละคน ตอนไปก็ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันว่าแต่ละภาคทำอะไรกันอยู่
อย่างเช่น พะเยากำลังสำรวจตลาดตอนเช้าว่าแต่ละฤดูมีผักอะไร จะได้ปลูกผักให้
ถูกฤดูกับความต้องการของตลาด ที่เชียงของก็มีการเลี้ยงกบเลี้ยงจิ้งหรีด โดยการ
ทำคอนโดให้มันอยู่ ส่วนที่ภาคใต้พี่ราชนและพี่เดียวก ก็เลี้ยงปลาจุกแปรรูปปลา
สดเป็นปลาดุกร้าราคาดีมาก แต่ละพื้นที่ก็มีอะไรดีๆ มาแลกเปลี่ยนกันแล้ว
แล้วแต่เป็นสิ่งที่ ทั้งนั้น พี่ราชนก็ได้ให้คำแนะนำเรื่องการเลี้ยงปลาจุก แต่ละ
พื้นที่ก็จะมีอะไรที่แตกต่างกันไป แต่ความรู้ที่ไปแต่ละครั้ง ความรู้สึกไม่เคย
ต่างกันเลย ก็คือจะได้พลังและแรงบันดาลใจกลับมาทุกครั้ง ในการทำงาน
ของเรา หรือจะเป็นเทคนิคต่างๆในการทำงาน ข้อคิดดีๆ ให้การใช้ชีวิตอย่างมี
ความสุข

การที่เรามาทำงานแบบนี้เราต้องลดกิเลสต่างๆของตัวเองออกเยอะ
พอสมควร เพราะเราต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อนคนทำงาน เราต้องแบ่งเวลาให้ได้
จริงๆ มิฉะนั้นเราก็จะเอาเหตุผลมาอ้างว่าเราไม่มีเวลา (แต่บางทีมันก็ไม่มีจริงๆ)
เราต้องทำให้มันดีในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านครอบครัว สังคม แต่งานเราก็
ต้องไม่ขาดเหมือนกัน เราต้องดูทีวีให้น้อยลง อ่านหนังสือให้มากขึ้น เขียนให้มาก
ขึ้น ทำงานหนักมากขึ้น เราถึงจะแตกต่างจากคนอื่น และเป็น “ผู้นำรุ่นใหม่ที่จะ
ปรารถนา” ดังที่ท่านพุทธทาสกล่าวไว้

เรื่อง 10 วันกับการใช้ชีวิตในค่าย

นางสาวนันทนา เหล่าจำปา (ลัทธิ)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

ถ้าจะพูดถึงค่ายแล้วละก็ สำหรับ

ลัทธิเองก็เคยเข้ามาบ้างแล้ว แต่ก็ไม่รู้ว่ามันจะเหมือนกับค่ายนี้หรือเปล่า แล้วแต่ค่ายที่ผ่านมาก็เวลาไม่นาน ประมาณ 2-3 วันเท่านั้นเอง แต่เราต้องเข้าตั้ง 10 วันเนาะ และคุณนี่ลีชื่อค่ายของเรา “ค่ายฟื้นฟูพลังท้องถิ่น ด้วยการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เพื่อไปสู่การอยู่ในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรี” โอ้โฮ อะไรกันเนี่ย ชื่อค่ายยาวเป็นกิโล ๆ ขนาดนี้ แถมยังเข้านานอีกต่างหาก แล้วชีวิตความเป็นอยู่ของเราจะเป็นอย่างไรละ ถ้าอยากรู้ก็ไปดูกันเลย.

วันแรก

ณ ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

ท่ามกลางบรรยากาศการรอคอย รถตู้คันแรกวิ่งเข้ามาจอด “เอ๊ยต” แล้วก็มีเด็ก ๆ ลงมาจากรถพร้อมด้วยกระเป๋าใบใหญ่คนละใบสองใบ “มากันแล้วหรือทำไมมาเร็วกันจังเลย” เสียงเด็กในค่ายพูดกัน “ใช่ เรายังไม่เก็บกระเป๋าเลย แล้วเด็กพวกนั้นมาจากไหนกัน?” เกิดคำถามขึ้นมาทันที “อ้อ สงสัยเป็นเด็กที่มาจากสุรินทร์โน้นมั้ง” “อ้อ ใช่ ๆ พาพวกเขาเข้าที่พักกันดีกว่า”

มีคนเสนอ “ไปก็ไป”

เวลาต่อมา

“เอ๊ยค” เสียงรยยนต์กระบะสีขามาจอด “สงสัยจะมากันอีกแล้ว แล้วมาจากไหนกันอีกล่ะ?” คำถามนี้เกิดขึ้นอีกแล้ว “อ้อ ก็มาจากหนองสองห้องไงล่ะ” “เหรอมากันน้อยจัง 6 คนเอง”

ตกเย็น ทุกคนต่างพากันอาบน้ำอาบท่ากันมาเรียบร้อย ก็พากันลงมาแนะนำตัวให้กันรู้จักอย่างเป็นทางการ แต่น่าเสียดายที่ในวันแรกลักษ์ไม่สามารถที่จะเข้าร่วมได้ เพราะลักษ์เองเตรียมตัวไม่ทัน แต่ไม่เป็นไรพຽງนี้เข้าเราค่อยรีบมาตั้งแต่เช้า...

วันที่สอง

ณ ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

กิจกรรมวันนี้มีหลายอย่าง อันดับแรกคือเลือกคู่บัดดี้ ซึ่งคู่บัดดี้ก็คือน้องปลื้ม เป็นเด็กมาจากสุรินทร์ และมีอายุน้อยสุด คือ 10 ปี (เด็กมาก) กิจกรรมที่ทำรวมในวันนี้คือ ปิดตาพาเดิน ในตอนแรกเป็นคนถูกปิดตาก่อน รู้สึกตื่นเต้นมาก เพราะไม่รู้ว่าจะต้องได้เจอกับอุปสรรคอะไรบ้าง(จากพี่เลี้ยง) ก็คิดว่าน้องปลื้มคงไม่แกล้งอะไรเรามากมาย (นอกซะจากพี่เลี้ยงจะสั่ง) รู้สึกว่าระยะทางที่เดินไปนั้นທຽງทุกทุเล เป็นดินโคลนเน่าเหม็นมาก แต่ก็ต้องจำใจเดินไป และต้องลอดพຽม ไม้ฝ่าพຽมหนาม ไปกว่าจะถึงจุดหมายก็เล่นเอาชะเหนื่อยหอบชะทีเดียว ลักษณ์คิดว่า “เราทุกคนคงได้เรียนรู้กับมันว่า เราต้องใช้ความพยายาม ความอดทน และการดูแลกันมากแค่ไหนกว่าที่เราจะฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มาได้” แต่ความจริงในใจเราอยากได้คู่บัดดี้ที่ตัวโตมากกว่านี้ เพราะเวลาเราจะแกล้งกันจะได้เอาให้หนัก แต่ไม่เป็นไร ขนาดไม่ได้แกล้งน้อยปลื้ม (ชะเท่าไหร) น้องเค้ายังเลอะเทอะเปอะเปื้อนทั้งตัว

ขนาดนี้ ก็พยายามจะดูแลน้องปลื้มให้ดี ไม่ให้ได้รับอันตราย (นิด
หน่อย) และไม่ให้โดนที่เลี้ยงแก้ง ก็คิดว่ากิจกรรมนี้ไม่ต่างจากการเข้าค่าย
ลูกเสือซักเท่าไร เพราะมีการบุกป่า ฝ่าดง ลุยน้ำ ลุยโคลนกันเต็มที่ แต่พอเห็น
ใบหน้าของทุกคนที่มีแต่รอยยิ้มก็พลอยทำให้เรามีความสุขไปด้วย

พอตกเย็น ทุกคนพากันอาบน้ำเรียบร้อยแล้วก็พากันมานั่งรวมตัวกันที่
หอประชุม วันนี้จะมีการเลือกพ่อแม่บุญธรรมกัน เป็นอะไรที่น่าตื่นเต้นอีกแล้ว
เพราะต้องคอยลุ้นว่าจะได้พ่อแม่บุญธรรมเป็นใคร และผลปรากฏว่าได้เป็น
ลูกบุญธรรมของแม่ติ๊ก ซึ่งเป็นคนที่อยู่ใกล้บ้านของเราเอง คิดอีกอย่างหนึ่งก็
อยากได้คนที่ไม่สนิทกันในชุมชน

หลังจากเลือกพ่อแม่บุญธรรมกันแล้ว ก็ถึงเวลาที่ต้องตื่นเต้นครั้งใหญ่
คือการออกไปร้องหอน้ำใจให้พ่อแม่บุญธรรมดู โอ้โห... ตอนแรกนึกว่าจะ
ส่งตัวแทนออกไปร้องก็จบ แต่ที่ไหนได้ ร้องโซว์กันคนละกลอนทุกคนเลย
และยังได้เงินติดฝั่ง (ทิป) กันถ้วนหน้าอีกด้วย

วันที่สาม

ณ ศูนย์เรียนรู้ชาวดิน

กิจกรรมวันนี้เป็นกิจกรรมที่ทำทดสอบความสามารถของกลุ่มของเรามาก
คือ กิจกรรมเดินเท้า

ซิด กว่ากลุ่มของเราจะทำสำเร็จก็ต้องทำอยู่หลายรอบทีเดียว แต่สำหรับลัทธิคิด
ว่า การที่เราได้ทำหลาย ๆ รอบ จะทำให้เรามีประสบการณ์ในการทำครั้งต่อไป
เพราะเราได้เห็นข้อผิดพลาดของกลุ่มเราและได้นำกลับมาแก้ไข ปรับปรุงและ
สุดท้ายเราก็ทำสำเร็จจนได้ เย้..

ตอนบ่าย กิจกรรมที่ทำถือว่ายากมากและต้องใช้ความอดทน ความ
พยายาม และอีกหลายๆ อย่างประกอบกัน นั่นก็คือ ลวดไฟฟ้า คนที่น่าสงสารก็

คือคนที่ต้องแบกคนให้รอดข้ามลวดไฟฟ้านี้ไปได้ ทั้งหนักทั้งต้องระวังไม่ให้ โคนลวด (ยากลำบากมาก) แต่สุดท้ายกลุ่มของเราก็สามารถฝ่าอุปสรรคต่างๆ จากที่เลี้ยงไปได้ เย้..

วันที่สี่

ณ ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

ในวันนี้กลุ่มใหญ่ของเราได้แบ่งกลุ่มฐานซึ่งเป็นกลุ่มย่อยออกเป็น 5 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มของเราประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งหมด 7 คน ได้แก่ ลักษณ์ แอ็บ อีพี อาย ปลื้ม ต้อมแต้ม และ โจโจ้ แต่จำไม่ได้ว่าในวันนี้เราทำกิจกรรมอะไรกันบ้างต้องขอโทษด้วย

วันที่ห้า

ณ บ้านคำปลาหลาย

วันนี้เป็นวันที่เหนื่อยมาก เราได้ออกไปเรียนรู้นอกสถานที่ คือเราได้พากันไปดูการทำเกษตรที่บ้านคำปลาหลาย ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ ทำให้เราได้เข้าใจความสุขทั้ง 4 ด้านมากขึ้นกว่าเดิม และเราก็ได้ถามคำถามต่างๆ ที่เราได้เตรียมไว้มากมาย หลังจากนั้นก็เดินไปที่วชมหมู่บ้าน สิ่งที่เห็นแปลกตา คือ บ้านของคนแถวนั้นแปลกจากบ้านเรา คือ ใช้ไม้ไผ่สานทำเป็นฝาบ้าน ซึ่งก็แตกต่างจากเราคือใช้ไม้เป็นฝาบ้าน และได้ไปดูบ้านของมาร์ติน วิลเลอร์ ซึ่งเป็นคนอังกฤษแต่เลือกที่จะทำการเกษตรอยู่เมืองไทย เป็นเรื่องที่น่าแปลก เพราะคนอื่นน่าจะชอบคิดว่า การทำเกษตรเป็นเรื่องที่หนัก ก็ไม่อยากจะทำ แต่มาร์ตินไม่คิดอย่างนั้น เขากลับบอกว่า มันดีกว่าไปเป็นจู้จ่าของคนในเมือง ทำการเกษตรมีอิสระกว่าตั้งเยอะ

หลังจากนั้นเราไปเที่ยวที่หัวเขื่อน ไปดูน้ำที่เขาระบายออกมา ความรู้สึกตอนนั้นหนาวเสียวมาก ใจนี้หวิวไปเลย มีละอองน้ำลอยขึ้นมากกระทบกับใบหน้าเป็นอะไรที่มีความสุขมาก อยากให้ไปสัมผัสด้วยตนเอง

วันที่หก

ณ พิพิธภัณฑชาวนบ้าน

วันนี้ไปดูพิพิธภัณฑชาวนบ้าน ที่บ้านพระบาทเห็นรอยเท้าขนาดใหญ่มาก แต่น่าเสียดายที่ไม่ได้เห็นของจริง เพราะเขาได้เอาปูนมาราดฉาบไว้เพื่อไม่ให้สูญหาย และนอกจากนั้นก็มียุภัณฑ์ทำมาหากินของชาวนบ้านสมัยก่อนซึ่งได้นำมาอนุรักษ์ไว้ ไม่ให้สูญหาย หลังจากนั้นมิโปรแกรมต้องไปดูป่าบุ่ง และศาลปู่ตา แต่น่าเสียดายน้ำท่วมขึ้นมาสูงมาก เราก็ไม่สามารถที่จะข้ามไปดูได้

ณ ป่าชุมชน

ต่อมาก็ไปเดินป่าชุมชน โดยมีคนนำทางเป็นประธานอนุรักษ์ป่าแห่งนี้เอง ระหว่างทางเราก็ถามอะไรต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับผัก พันธุ์ไม้ในป่า คุณตาคนนำทางบอกว่า แต่ก่อนป่าถูกบุกรุก ทำให้ดินไม้ตายเหลืออยู่น้อยมาก ทั้งหมู่บ้านจึงออกความเห็นว่าจะรักษาป่าด้วยการไม่บุกรุก แต่เปลี่ยนมาเป็นการดูแลแทน ป่าที่เห็นในวันนั้นเป็นป่าไม้ที่ไม่รกราก เพราะชาวนบ้านได้นำวัว ควาย มาเลี้ยง ทำให้หญ้าไม่มีมาก

เราเดินทางมาไกลมา เนื่องจาก (หลงทาง) วันนี้ถือว่าเป็นวันที่เหนื่อยมาก แต่ก็สนุกมากเลยทีเดียว เย้...

วันที่เจ็ด

ณ ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

ในวันนี้เราได้เข้าไปในหมู่บ้านเพื่อสัมภาษณ์ คุณดาวรรณ แสนวงษ์ ซึ่งเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือสังคม เวลาว่างงานบุญ แก่ก็จะไปช่วยงานอะไรต่างๆ ที่แกลसानได้ เช่น ตะกร้า กระด้ง เป็นต้น วันนี้เป็นวันที่ปวดหัวมากทีเดียว เพราะเราต้องหาข้อมูล นิทรรศการในวันที่ 24 ต้องจัดเตรียมตกแต่งชิ้นงานต่างๆ แต่หน้าเสียดายที่ไม่ได้ช่วยทำเพราะ ไม่สบายก็เลยเป็นกำลังใจให้อยู่ข้างๆ คนที่ทำ ไม่เป็นไรเอาไว้พรงนี้ให้หายป่วยค่อยช่วยทำใหม่อีกครั้ง

วันที่แปด

ณ ชุมชนบ้านโลกกลาง

วันนี้ได้เข้าไปเรียนรู้ในหมู่บ้าน โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกไปทอเสื่อ กลุ่มที่สองไปทำผ้ามัดย้อม และกลุ่มสุดท้ายไปสานกระติบข้าว กลุ่มของเราได้ไปสานกระติบข้าว ตอนแรกในความคิด คิดว่าก็คงจะทำงานๆ เพราะเราก็เห็นยายของเราทำอยู่ทุกวัน แต่พอได้ไปทำจริงๆ โอ้โฮ.....! ไม่อยากจะพูด (แต่จะพูด) มันเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะกว่าที่จะขึ้นทำโครงร่างของมัน แล้วต้องสานต่ออีกทั้งสองข้าง มันจึงนานมากจึงทำให้เราทำไม่เสร็จกันเลย สักคนแต่ไม่เป็นไรเราอยู่กับบ้านเราค่อยไปเรียนกับยายก็ได้

พูดถึงยายที่สอนทั้ง 2 คน ก็ใจดีไม่ดุเลยสักคำ แม้เราทำผิดท่านก็ยังอุตสาห์แก้ไขให้เราจนได้ ก็อยากจะขอบคุณท่านมากจริงๆ ถึงจะไม่เป็นเลขเซะทีเดียว แต่ก็ได้ทักษะในการทำอยู่บ้าง...แฮ้

วันที่เก้า

ณ ศูนย์เรียนรู้ชาวดิน

ในตอนเช้าเราได้จัดเตรียมนิทรรศการขนาดเล็กเพื่อไปจัดในหมู่บ้าน และเตรียมกิจกรรมสนุกๆ ไปเล่นกับเด็กในชุมชนด้วย

ณ วัดอัมพวัน (วัดของชุมชน)

พอเดินทางมาถึงก็ต้องตื่นเต้นตกใจ เมื่อต้องเจอกับภาพที่เห็นคือผู้คนจำนวนมากที่เดินทางมาเช่นกัน ไม่คิดเลยว่าจะมีมากขนาดนี้

ในภาคเช้าเป็นการทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน เป็นการเล่นเกมส์ที่บ้านต่างๆ แล้วก็พักรับประทานอาหารเที่ยงที่ศาลาวัด ในตอนบ่าย ได้โชว์การแสดงหมอลำให้ชาวบ้านดู แต่ที่น่าตื่นเต้น คือมีแคนเข้ามาเป่าด้วย ซึ่งเรายังไม่เคยหัดใส่แคนมาก่อน จึงทำให้เรายังร้องไม่ถูกคีย์ หลังจากนั้นจึงได้ขึ้นไปพูดในหัวข้อ “จากการเรียนรู้ 10 วัน ฉันจะสร้างความสุขให้กับตัวเอง ครอบครัวและสังคมได้อย่างไร” หัวข้อนี้ทำให้คิดไม่ออกไปตามๆกัน แต่พอถึงคิวที่ต้องขึ้นไปพูด ก็คิดว่าตัวเองพูดได้ดี แต่ก็ตื่นเต้นนิดหน่อย เมื่อทุกคนพูดในหัวข้อของตนเองที่ได้รับเสร็จแล้ว ก็ได้ถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึกร่วมกัน เป็นอันว่าจบงานในวันนี้

วันที่สิบ (วันของการลากจาก)

ณ ศูนย์เรียนรู้ชาวดิน

ท่ามกลางบรรยากาศที่เงียบสงบ ผู้คนก็เงียบสงบไปตาม ทุกคนต่างก็นึกถึงวันเก่าๆที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันมาและสิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ต่างถิ่นกันได้สนิทกันมากขึ้น ขณะที่เราร้องเพลง “กำลังใจ” ทำเอาบางคนถึงกับน้ำตาไหลออกมาไม่รู้ตัวในใจเราตอนนั้นคิดว่า เราคงจะต้องไม่ร้องให้แต่ที่ไหนได้ พอมีคนเข้ามาทักแล้วบอกว่า “พี่ลักษ์ ออริ่ไม่อยากกลับ” ทำเอาเราต้องร้องให้ตามเข้าไปด้วย ทำไมวันเวลาต้องเดินทางมาถึงตรงนี้ด้วย ไม่เข้าใจเลยจริงๆ

หลังจากที่ทุกคนกลับไปกันหมดแล้ว บรรยากาศของความเงียบเหงาครั้งใหญ่ก็แผ่เข้ามาปกคลุมหัวใจดวงน้อยๆ ของทุกคนและแผ่รังสีกระจายไปทั่วทุกสารทิศ

10 วันของการเปลี่ยนผ่านสู่ความสุขใหม่

เด็กชายสุชาติ เขียวหนู (โจโจ้)

ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน

เมื่อใกล้ถึงเข้าค่ายประมาณ 3 วัน ผม
ตื่นเต้นมาก เพราะผมไม่เคยเข้าค่าย ผมรีบเก็บเสื้อผ้าไว้ตั้งแต่วันที่ 3 เป็นต้นมา
เมื่อใกล้วันที่จะเข้าค่ายก็ตื่นเต้นมากกว่าเดิมอีกเป็นหลายเท่า

สวัสดิศรีรับผมชื่อ “โจโจ้” หรือเรียกอีกชื่อว่า “โจ” ก่อนที่ผมจะมาเข้า
ค่ายนี้ผมรู้สึกไม่อยากจะมาเข้าค่ายนี้เลย เพราะในความคิดของผมว่าค่ายนี้มันคงไม่
สนุกและน่าเบื่อด้วย มันคงอึดอัดมากน่าดู เมื่อผมได้เดินเท้าเข้ามาที่ก้าวแรก ผมก็
ตื่นเต้นมากๆ ที่จะเข้าค่าย เมื่อเข้าค่ายได้ประมาณ 1 วัน แล้ว ก็ได้จับบัดดี้
แล้วบัดดี้ของผมคือ น้องปอน จากจังหวัดสุรินทร์ และบัดดี้ของผมก็น้ำตาไม่
ขึ้นมันกับพวกที่มาด้วยกัน

เมื่อผมรู้จักน้องเขามากขึ้น และน้องเขาก็เป็นคนที่อารมณ์ดี และเข้า
กับผมและเพื่อนๆ ได้ดี และเมื่อมีกิจกรรมใดๆ ผมและน้องก็ผ่านได้อย่างสำเร็จ
ผมก็รู้สึกว่ามันเป็นค่ายที่สนุกมากเลย แต่ความรู้สึกหนึ่ง ผมก็อยากที่จะกลับ
บ้าน แต่มันก็เล็กน้อย แต่ผมก็รู้สึกอีกว่าการอยู่ที่นี้มันก็สนุกมาก

และได้เจอเพื่อนมากมายหลายจังหวัด และผ่านไปหลาย ๆ วัน ผมรู้สึก
ว่าผมไม่อยากกลับบ้านเลย และไม่อยากให้เพื่อนๆ ที่อยู่ค่ายนี้กลับบ้าน และค่าย
10 วันนี้ เป็นค่ายที่วันเวลาน้อยมากนะ ยังที่จะสนุกไม่พอเลย ค่าย 10 วัน สอน
ให้เราารู้เรื่องต่างๆ และสอนให้เรารักกัน ไม่ทะเลาะกัน อยู่ร่วมกันและรักใคร่
สามัคคีกัน เมื่อเพื่อนเดือดร้อนอะไร ก็มาเล่าให้ฟัง และอีกข้อหนึ่ง คือ สอนให้
เรากล้าแสดงออก และกล้าพูดเมื่อไปพูดที่ไหนก็ให้กล้าพูดมากขึ้น สอนให้เรา
รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ปล่อยเวลานั้นให้หายไป ในช่วงปิดเทอม
ผมก็มาแสวงหาความรู้อยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้ชาวบ้านดินนี้

ผมได้เจออะไรมากมาย ผม
ก็ได้ความรู้มากมายไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันของผม และ
เมื่อมีกิจกรรมที่ทำขาย ผม
และเพื่อน ๆ ของผมก็ร่วม
แรงร่วมใจกันจนทำให้
กิจกรรมสำเร็จ และผมมี

ความรู้สึกว่า กิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่ยากเกินความสามารถของผมและ
เพื่อนๆ ของผมจะทำสำเร็จ ผมและเพื่อนของผมก็ดีใจมากที่ผ่านกิจกรรมได้
และวันเวลาก็น้อยลงทุกวัน

ผมก็รู้สึกใจหายที่เพื่อนๆ จะใกล้กลับบ้านแล้ว และเมื่อถึงวันสุดท้าย
ผมและเพื่อนของผมก็เริ่มร้องไห้กันทีละคน แต่ผมก็ไม่ร้องไห้ แต่ในใจของผมก็
อยากจะร้อง มันก็ร้องไม่ออก และค่ายตลอด 10 วันนี้ ผมได้เรียนรู้อะไรต่างๆ ที่
ผมอยากจะทำ ไม่ว่าจะเป็น การอดทน การกล้าแสดงออก การช่วยเหลือผู้อื่น
การรู้จักให้ เป็นต้น

ผมก็อยากให้มีกรเข้าค่ายแบบนี้มีอีก เมื่อเพื่อน ๆ ของผมใกล้กลับบ้านแล้ว ผมก็รู้สึกรักเพื่อน ๆ ทุกคน ที่อยู่ร่วมทุกข์ สุข ร่วมกันมาตลอด 10 วัน ผมคิดถึงเพื่อนมากและค่ายตลอด 10 วัน สอนให้ผมรู้อีกอย่างหนึ่งว่า ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน และมีความรู้สึกดี ๆ ต่อกันมาตลอด 10 วัน

เมื่อถึงวันสุดท้ายเพื่อน ๆ ของผมต้อง เลิกรอกันกลับบ้านใครบ้านมันและก่อนที่จะกลับบ้านก็มีกิจกรรมหนึ่งขึ้นมาอีกคือ กิจกรรมวาดภาพความรู้สึก จากค่ายตลอด 10 วัน

เมื่อได้วาดภาพร่วมกันอย่างสวยงามและเสร็จสิ้นอย่างลุล่วงเวลาอันใกล้ที่จะสิ้นสุดกันมาทุกทีแล้วและเพื่อนก็เริ่มเก็บของกันขึ้นรถตู้แล้วและขึ้นรถตู้ขับไปอย่างช้า ๆ จนกระทั่งหายไปและเมื่อเพื่อน ๆ ไปแล้วผมจึงคิดขึ้น ได้ว่าการที่ขาดเพื่อนที่ ร่วมทุกข์ ร่วมสุข กันมาตลอด 10 วัน

จนมาถึงวันที่ต้องเลิกค่ายประมาณแค่ 2 วัน เองผมก็คิดถึงเพื่อนของผมมาก ผมจึงตัดสินใจโทรไปหาเพื่อนของผมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผมโทรไปแล้ว และได้พูดอะไรมากมายกับเพื่อนคนนั้น ผมไม่อยากจะวางสายโทรศัพท์ของผมเลย แต่มันก็จำเป็นต้องวางสาย

และเมื่อผมออกจากค่ายนี้ประมาณ 5 วัน แล้วผมก็นำความรู้จากการที่ผมไปเข้าค่าย มาปรับปรุงใช้กับผมที่บ้าน เช่น การรู้จักช่วยงานครอบครัว แบ่งเบาภาระจากครอบครัว ช่วยครอบครัวทำงาน เมื่อกลับจากโรงเรียนแล้วก็กรอกน้ำใส่ตู้เย็น แล้วบางครั้งก็ช่วยพี่หุงข้าว เวลาพี่ทำอาหารอยู่ก็ช่วยทำ และรู้จักมีความรับผิดชอบต่อตัวเอง เช่น มาถึงบ้านแล้วก็ทำการบ้านให้เสร็จแล้วถึงไปเล่นกับเพื่อน ๆ ตั้งใจเรียนหนังสือให้พ่อแม่ภูมิใจ เป็นเด็กดีให้แก่สังคมทุกอย่าง ช่วยเหลืองานสังคมอย่างสม่ำเสมอและช่วยพาน้องอ่านหนังสือและเล่านิทานให้น้องทุกวันเสาร์ เพื่อให้ให้น้องได้มีความรู้มากขึ้น ผมก็อ่านหนังสือเก่งขึ้น และตัวผมรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

